

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXVII., št. 4
april – mali traven 2004

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Janez Černač
Odgovorni urednik Boris Leskovic
Bojan Avbar, Tomaž Burazer,
Franc Černigoj, Romana Erhatic
Širnik, Janez Hartman, Boris
Kryštufek, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.200 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovestvo.net>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lavske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Masterl – Diana

IZ VSEBINE:

N. Oven:	Novemu lovskemu zakonu naproti in ...	176
IZ DNEVNEGA TISKA		178
MNENJA IN KRITIKE		179
Z. Lešnik:	Kako bomo organizirani v prihodnje	179
M. Rebec:	Razmišljanje o vetrnih elektrarnah na Primorskem	180
H. Oršanič:	Naravovarstveniki in lovci	182
L. Černe:	Pri gospodarjenju z divjadjo je čas za korenite spremembe	183
R. E. Širnik:	Pasti zakupnega sistema	187
T. Čehovin:	Razvrstitev skeletnih mišičnih vlaken pri rjavem medvedu	190
M. Vogrin:	Živalim na travnikih ni lahko živeti	192
Š. Kutoš:	»Ko govorijo proti lovstvu, naj povedo za alternativo!«	194
PO LOVSKEM SVETU		198
B. Krže:	Narava 2000 v razširjeni Evropski skupnosti	198
B. Leskovic:	Lovstvo v Črni gori	199
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	200
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		201
L. Skvarča:	Pogovor v jutru	201
LOVSKA ORGANIZACIJA		205
C. Zavolovšek:	O delu in porabi sredstev komisije IO LZS za gospodarsko-finančno poslovanje v letu 2003	205
F. Golija:	AGJSO zopet o stanju gozdnih kur	206
D. Lepšina, F. Kene:	Pa naj se sliš'	207
O. Bakal:	Na enem mestu vsi, katerim narava nekaj pomeni	208
F. Koščak:	Srečanje na slovensko-hrvaški meji	210
I. Vovk:	Napačen odstrel divjih prašičev	211
S. Setničar:	Žužemberški rogisti so aktivni	212
JUBILANTI		212
LOVSKI OPRTNIK		214
M. Cerar:	Kvakač	214
B. Mahne:	Prvi uplenjen volk na območju OK ZLD - Koper	215
J. Murn:	Je lovski plen zgolj samo meso po njegovi obdelavi?	216
E. Babič:	Breje lanščakinje pred cev!	216
E. Krašna:	Ponovno o slovenski lovski noši	218
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	219
V SPOMIN		220
LOVSKA KINOLOGIJA		221
S. Vale:	Gonič, ki stopa v naša lovišča	221
J. Krivec:	PNZ goničev in še kaj	223
F. Rotar:	Lovec, ki skrbi, da je drugim lepo	224
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	225

SLIKA NA NASLOVNICI:
Medved – *Ursus arctos*
Foto: L. Skvarča – Diana

V APRILU zakon dovoljuje
lov na vso nezavarovano
divjad ter na tu navedeno in pri-
kazano divjad. Vendar le, če je
odstrel načrtovan, potrjen in lov-
ska organizacija (LD, ZLD, LZS,
LGO) s svojim sklepom lovne
dobe na kako divjad ni skrajšala
ali lova ni prepovedala vse leto.
Upoštevati moramo tudi sprotne
odločbe, ki jih izda Ministrstvo
oziroma vladne uredbe.

divji prašič

medved (po odločbi)

Novemu lovskemu zakonu naproti in ...

V številnih lovskih družinah smo se lovci že srečali na prvih letošnjih rednih občnih zborih, na katerih so nam organi lovske družine pripravili poročila o svojem delu v minulem letu. Prav tako pa smo si z novim letnim načrtom gospodarjenja z divjadjo v lovišču začrtali svoje delo v letu 2004. Ob tem se nismo mogli izogniti pomislekom, kaj bo pravzaprav po burni razpravi prinesel nov lovski zakon. Podobna razmišljanja smo že zasledili tudi v uvodnikih revije Lovec konec minulega leta. S svojimi pogledi na nov lovski zakon so nas seznanili tudi pisci letošnjih uvodnikov. Nekateri nov lovski zakon hvalijo, drugi ga grajajo, tretji pa pravijo, da ni prinesel praktično nič novega, zato so kakršne koli razprave o novem lovskem zakonu nepotrebne. Ne glede na različne poglede pa vsi skupaj pričakujemo, da bo z uveljavitvijo novega zakona o divjadi in lovstvu in s sprejemom številnih novih podzakonskih predpisov napočil nov čas tudi za slovensko lovstvo.

Če se spomnimo samo malo nazaj, so bile med nami podobne razprave tudi ob objavi Pravilnika o vsebini lovskogojitvenih načrtov območij ter Pravilnika o lovskogospodarskih in letnih načrtih gospodarjenja z divjadjo, s katerima je bil vzpostavljen nov pristop na področju načrtovanja v lovstvu, ki ga je začrtal v letu 1993 sprejet Zakon o gozdovih. Novega načina načrtovanja lovci nismo sprejeli za svojega tudi potem, ko je Ustavno sodišče Republike Slovenije v obrazložitvi svoje odločitve, s katero je sicer zavrnilo pobudo Lovske zveze Slovenije za oceno zakonitosti Pravilnika o vsebini lovskogojitvenih načrtov območij, ocenilo, da imajo na področju načrtovanja v lovstvu svoje zakonito mesto tako lovskogospodarski načrti, ki jih pripravljajo lovske organizacije, prav tako pa tudi lovskogojitveni načrti, katerih nosilec je Zavod za gozdove Slovenije, in da morajo biti lovskogospodarski načrti lovske organizacije usklajeni z lovskogojitvenimi načrti lovskogojitvenih območij. Slednje nekateri še dandanes občutijo kot (nepotrebno) podrejenost lovske organizacije Zavodu za gozdove Slovenije.

Tudi z nekaterimi novostmi, ki ji je prinesel v začetku leta 2001 nov Zakon o orožju, se lovci ne moremo izogniti kritični oceni, da je zakon v nekaterih delih resnično nesmiseln ter nedorečen. Ponovno pričakujemo, da bo Ustavno sodišče Republike Slovenije odločilo o pobudi za presojo ustavnosti zakona v našo korist in nam s tem priznalo trajno veljavnost orožnih listin, ki nam jo je podelil že stari zakon o orožju. Ostro kritiko v lovskih vrstah pa je doživela tudi Odredba o teži in moči lovskega orožja ter moči nabojev, s katerimi je dovoljeno loviti posamezno divjad, za katero nekateri še vedno napačno mislijo, da je podzakonski akt zakona o orožju, in pozabljajo, da je pravna podlaga za izdajo navedene Odredbe zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Po mnenju nekaterih je bil

s sprejemom odredbe narejen korak nazaj, drugi pa menijo, da ni nikakršnih utemeljenih strokovno-tehničnih razlogov, da divjega prašiča ne bi lovili tudi z lovskim orožjem z gladko cevjo in z naboji s kroglo za gladko cev.

Različne poglede imamo lovci tudi na sedaj veljavni lovski zakon, čeprav je od njegovega sprejema pa do danes minilo že več kot 27 let. Ne glede na številne razprave, ki so v slovenski javnosti bolj ali manj stalno prisotne že od leta 1991, ko je Slovenija postala povsem samostojna država in je bilo povsem jasno, da bo morala novim družbenim razmeram slediti tudi lovska zakonodaja, se pogosto pozablja, da je vzpostavljanje in ohranjanje biološkega ravnovesja eno od temeljnih načel, ki jih je začrtal veljavni lovski zakon že leta 1976. Pozablja se tudi, da je v letu 1993 sprejet Zakon o varstvu okolja z razglasitvijo prostoživečih živali za last Republike Slovenije določil tudi novo pravno podlago za rabo naravnih virov, koncesijo, ter s tem postavil tudi nova izhodišča za upravljanje lovišč.

Nič drugačne niso bile in ne bodo tudi razprave o novem lovskem zakonu, ki je dobil svoje mesto v pravnem redu Republike Slovenije z objavo v Uradnem listu Republike Slovenije 20. 2. 2004. Čeprav naj bi bil po mnenju zakonodajalca čas, ko naj bi se z njim seznanili in se po njem tudi ravnali, treh mesecev zadosten, veljati bo začel 20. 5. 2004, pa že sedaj vemo, da je odveč pričakovati, da bo nov lovski zakon zaživel skupaj z novimi podzakonskimi predpisi, ki jih mora izdati resorni minister najpozneje v enem letu od njegove uveljavitve, prej kot pa v sredini prihodnjega leta. Ustanovitev lovskoupravljaljskih območij, lovišč s posebnim namenom in lovišč naj bi Vlada Republike Slovenije udeležila najpozneje v šestih mesecih od uveljavitve novega lovskega zakona. Če naj bi Vlada Republike Slovenije najpozneje v treh mesecih po ustanovitvi lovišč podelila koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v lovišču in določila upravljavca lovišča, bomo morali prilagoditi, po oceni zakonodajalca, delovanje lovske družin zahtevam novega lovskega zakona v začetku leta 2005. Čeprav novi Zakon o divjadi in lovstvu z dnem svoje uveljavitve v celoti razveljavlja Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, pa bodo nekatere njegove določbe živele še naprej, vse dotlej, dokler ne bodo izdani novi podzakonski predpisi, saj je zakonodajalec prepustil (pre)številna področja normativni ureditvi ministru, pristojnemu za divjad in lovstvo. Tudi zato bo mnenj o novi lovski zakonodaji toliko, kolikor jih pač bomo hoteli slišati.

Ne glede na naša oporekanja novemu načinu načrtovanja v lovstvu smo se lovci morali prilagoditi novi vlogi, kakršno je začrtal zakon o gozdovih, prav tako pa smo spoznali, da moramo nameniti večjo pozornost skrbnejšemu ravnanju z lovskim orožjem, čeprav še

vedno nismo prejeli vseh odgovorov na svoja vprašanja o izvajanju Zakona o orožju. Zavedati se moramo, da ne bo udejanjanje novega zakon o divjadi in lovstvu nič lažje. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da so bila v dosedanjih razpravah pogosto v ospredju povsem druga vprašanja kot pa divjad in prostor, v katerem živi in je njen sestavni del ne glede na to, kdo je lastnik zemljišča, kje so (in bodo) meje lovišč in komu bo država podelila koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v loviščih. Tudi zato se ne moremo znebiti občutka, da so morda nekateri z novim lovskim zakonom zasledovali svoje politične cilje ali pa osebne interese, ne pa interese divjadi.

V prihodnje si moramo prizadevati, da bi nov lovski zakon dobil ustrezno mesto tudi pri našem delu v lovskih organizacijah. Zato se vedno znova postavlja vprašanje, ali je napovedana reorganizacija slovenske lovske organizacije s prostovoljnim združevanjem lovskih družin v območne zveze lovskih družin po zakonu o društvih na eni strani ter obvezno združevanje lovskih družin v območna združenja upravljavcev na podlagi novega zakona o divjadi in lovstvu na drugi strani, resnično prava pot v prihodnost; pa ne samo zaradi

morebitnih finančnih posledic takšnega združevanja, marveč tudi zaradi že sedaj znanih pomislekov, kaj storiti v primeru, če se lovska družina »prostovoljno« ne želi vključiti v »novo« organizirano zvezo lovskih družin, ki po novem lovskem zakonu ni lovska organizacija. Odprto je tudi vprašanje, ali z načrtovanim pogodbenim prenosom nekaterih nalog s strani Lovske zveze Slovenije in lovskih družin na tako organizirane zveze lovskih družin prispevamo, da upravičimo dano javno pooblastilo, ki ga je nov lovski zakon izrecno podelil samo Lovski zvezi Slovenije in lovskim družinam.

Ne glede na to pa moramo že sedaj razmišljati, kako bomo ovrednotili svoje dosedanje prostovoljno delo v lovišču, saj bo tudi od tega odvisna končna cena, ki jo bo lovska družina kot koncesionar plačala državi. Upam, da bomo kljub različnim razmišljanjem o novi lovski zakonodaji vsi skupaj opazili, da so vedno močnejši sončni žarki že prebudili naravo iz zimskega sna. Prav tako si želim, da z že napovedano reorganizacijo slovenske lovske organizacije ne bi pozabili, zakaj smo postali lovci.

Nataša Oven

Foto: M. Rovšek – Diana

»LE ČEVlje SODI NAJ KOPITAR ...«

Kmečki glas, 28. 1. 2004 (Uroš Korbar). – Nasprotniki in zagovorniki nove lovske zakonodaje ostajajo trdno na različnih bregovih, ugotavlja poročevalec. Medtem ko prvi očitajo vladni koaliciji pomanjkanja posluha za nasprotno stran, drugi odgovarjajo z nujnostjo ukrepanja, saj ima stari zakon »brado še iz prejšnjega sistema«; po njihovem nove ureditve dovolj upoštevajo lastnike zemljišč ter lokalne skupnosti. Večina nasprotnikov zakona se ne strinja z ohranjanjem lovišč s posebnimi nameni. Kmetijski minister **Franc But** poudarja, da vlada zakon podpira. Tudi sam se strinja, da je divjad državna last, osebno pa obžaluje, da niso bili upoštevani njegovi predlogi o enakopravnem kandidiranju lastnikov kmetijskih zemljišč in gozdov za pridobitev lovskih koncesij. Predstavniki državnega sveta **Cveto Zupančič** napoveduje težave pri uveljavljanju zakona, direktor Kmetijskegozdarke zbornice Slovenije **Ervin Kuhar** pa opozarja, da zakon lastnikom ne namenja nadomestil za izvajanje lovske dejavnosti na njihovih zemljiščih, čeprav je lov tudi gospodarska dejavnost.

Na straneh Večera je bil objavljen dialog med **Alenko Pavlin**, ki nasprotuje, da se z odstrelom ureja populacija zveri, in **Zoranom Lešnikom**, ki je v Odmevih med drugim zapisal: »Le dan potem, ko smo praznovali slovenski kulturni praznik, sem v Večeru prebral prispevek s podnaslovom Ali je treba z odstrelom urejati populacijo zveri po slovenskih gozdovih. In prav spomin na velikana slovenskega pesništva me je spodbudil, da sem v podnaslovu tega prispevka zapisal: Le čevlje sodi naj kopitar!«

MEDVEDKA PRIŠLA NA VEČERJO

Primorske novice, 12. 2. (Danijel Cek). – Sliši se kot basen: v Poljanah v Čičariji je medvedka obiskala 80-letno **Ivanko Kocjan** kar v njeni hiši. Ko se je nekega februarjskega dne večerja grela na štedilniku, je pozno zvečer nekdo dvakrat močno potkal na vhodna vrata in vstopil. Pred **Ivanko** se je prikazala skoraj 200-kilogramska medvedka z mladičem.

»Nihče ne ve,« komentirajo Primorske novice, »kako bi se medvedkin obisk pri Kocjanovi

nadaljeval, če se ne bi pes Medo neopazno in tiho izmuznil medvedki za hrbet in na prostem začel preganjati medvedjega mladiča, zaradi česar je tudi medvedkova mati brez pozdrava zapustila hišo. Vrnila se je tudi naslednji dan, nato pa je domačini niso več videli.

»Sedela sem za štedilnikom, vsa trda, in se stiskala s prekrižanimi rokami. Samo dvoje velikih oči me je nekajkrat čudno pogledalo. Če me zdaj ni kap, me ne bo nikoli,« je povedala **Ivanka Kocjan**. Novico je šele naslednji dan povedala sinu Tonetu, ki vsako nedeljo pride k mami z družino iz Ankarana.

NE PUŠKA, CESTA JEMLJE SRNJAD

Gorenjski glas, 13. 2. (DaGrinka Sedej). – Gorenjski lovci zaskrbljeno ugotavljajo, da toliko povožene srnjadi na gorenjskih cestah, kot je je zadnja leta, še ni bilo. Samo lovci iz Šenčurja so v letu 2002 našli od skupnega odvzema srnjadi kar 65 odstotkov povožene. »Vzroki za tako izrazito povečanje povožene divjadi so v povečanem prometu in hitrostih, avtomobilih, ki so manj hrupni, v soljenju cest, saj sol privablja divjad, v asfaltu, splošnem nemiru in številčnosti divjadi,« pravi predsednik Zveze lovskih družin Gorenjske **Jože Sever**.

Strokovni tajnik **Simon Pleško** dodaja, da je škoda ogromna in se še vedno večja. Zaskrbljujejoče je, da je bilo leta 2002 v 28 gorenjskih lovskih družinah – tu nista všteta Triglavski narodni park in Kozorog – Kamnik – skupaj 2897 odvzemov (t.j. izločene) srnjadi, od tega z odstrelom 2134 živali, več kot 700 pa je bilo povoženih ali kako drugače ob življenje.

TRIGLAVSKI PARK NA RAZPOTJU

Delo, 14. 2. (Tomaž Branc). – Predlog novega zakona o Triglavskem narodnem parku ne dosega mednarodno sprejetih standardov, ki veljajo za narodne parke, je sklepna ugotovitev posveta o prihodnosti edinega slovenskega narodnega parka, ki ga je februarja na Bledu pripravila skupina desetih nevladnih organizacij. Po mnenju večine udeležencev, med katerimi so bili tudi vidni gostje iz tujine, se zdi sprememba zakona državi potrebna predvsem zaradi turizma. Predlog novega zakona je korak nazaj tudi glede upravlja-

nja. Če bo državni zbor kljub opozorilom stroke in nevladnih organizacij sprejel takšen zakon, lahko Slovenija izgubi enega največjih bogastev.

Direktor TNP **Janez Bizjak** je v daljšem pogovoru za Gorenjski glas dejal, da je zavod dal kar precej svojih pripomb na predlog zakona. »Pri obravnavi so jih veliko upoštevali, še vedno pa je v njem nekaj zadev, pri katerih bomo ostali na različnih bregovih.« Veseli pa ga, da ljudje vse bolj spoznavajo prednosti življenja v Triglavskem narodnem parku. To se je pokazalo ob zavrnitvi predloga za izločitev nekaterih krajev iz parka in to se kaže tudi ob pobudah, da bi na primorski strani vključili v park še nova naselja.

KDO BO ODLOČAL O USODI ZVERI?

Večer, 18. 2. (Bojan Bauman). – Kmetijski minister **Franc But** je februarja določil letošnjo usodo zveri v slovenskih gozdovih in kot zadnji kmetijski minister podpisal odlok o odstrelitvi zveri. Po majskem vstopu Slovenije v EU bo namreč ta pristojnost prenesena v ministrstvo za okolje. Okoljevarstveniki v strokovni komisiji za divjad pričakujejo, da v prihodnje ne bodo več gladko preglašovani.

Dnevnik med drugim poroča, da dr. **Miha Adamič**, eden redkih slovenskih strokovnjakov za proučevanje zveri, podpira odločitev kmetijskega ministra, da bo letos dovoljena izločitev (oziroma kot pravijo – odvzem) največ 14 volkov, in še to le v primeru »izgredov«. »Velik uspeh je, da se je minister But odločil le za izredni odstrel volkov, saj za rednega ni nobenih razlogov.«

O tej problematiki piše v Delu tudi **Marjeta Šostarič**, ki omenja tudi novi Pravilnik o odvzemu velikih zveri iz narave za leto 2004. V načrtu odvzema, ki je priloga pravilnika, je določeno tudi časovno in prostorsko nadzorovanje odvzemov.

KANJA NAJ BI NAS REŠEVALA MIŠI

Večer, 19. 2. (Oste Bakal). – Zaradi premilih zim je vse več miši in drugih škodljivcev. V zadnjem času je tudi kanj nekoliko več kot sicer, toda te so sedaj samo koristne, ker uničujejo miši in ne povzročajo nobene škode, meni dr. **Smilja Nabergoj**, ugledna prekmurska veterinarica. Nekateri se bojijo, da

bodo lovci po sprejetju nove zakonodaje začeli omejevati število kanj. »Menim, da nikakor ne smemo posegati v zakone narave, vsaj ko to ni potrebno, kajti to tako in tako prepogosto in po nepotrebnem počnemo,« je še dodala.

Delo je 28. 1. poročalo o izdaji zgoščenke Natura 2000. Po besedah **Mateje Nose** je to izčrpna, toda poljudno pripravljena predstavitev, ki pokaže lepote Slovenije, predvsem pa koncept Nature 2000 kot projekt Evropske unije, katerega določila mora s tem letom upoštevati tudi Slovenija. Naša ohranjena narava je pri tem velika prednost.

Zanimivo je tudi Delovo poročilo o labodih na Blejskem jezeru. »Zadnja tri leta je labodji par (blejski vodni simbol) gnezdil na obali otoka,« poroča poznavalec in zaščitnik ptic **Rajmond Bernik**. Upa, da bo blejska občina imela toliko posluha, da bo med sezono zaposlila varuha labodov in vodnih ptic, da jih vse bolj obremenjeno jezero ne bi odganjalo. V tej zimi je na jezeru našel več kot 300 rac, veliko malih in velikih ponirkov ter črnih lisk. Labode so prvi hotelirji uvozili na jezero že pred 102 letoma.

Cveto Zaplotnik v Gorenjskem glasu (24. 2.) med drugim piše: »Po novem zakonu o divjadi in lovstvu mora vsak kot dober gospodar narediti vse potrebno, da obvaruje svoje premoženje pred škodo od divjadi.« Zanimiv je tudi sestavek **Marjana Toša** z naslovom Zima kaže zobe divjadi (Večer, 28. 2.), toda o tem več v prihodnji številki Lovca.

STEKLIŃA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 29. februarja 2004 je bilo z območja 41 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 107 živali.

Odsek za virologijo na Inštitutu za mikrobiologijo in parazitologijo Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani je pregledal 93 lisic, 2 psa, 3 mačke, 3 glave govedi, 2 kuni, jazbeca, kozo, divjega prašiča in srno.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena pri nobeni živali.

Ljubljana, 9. 3. 2004
Primož Košir, dr. vet. med., svetovalec VURS II

Kako bomo organizirani v prihodnje

Ni več ne bo tako, kot je bilo,« je že dolgo tega povedal prejšnji predsednik države Milan Kučan. In res je. Njegova ugotovitev velja tudi za lovstvo.

V novem ZAKONU O DIVJADI IN LOVSTVU je kar nekaj novosti. V primerjavi z dosedanjim kar precej. Zakaj taka trditev?

Zato, ker so že leta 1990 nastale nekatere spremembe. Marsikaj, kar smo do tedaj delali lovci, je država v minulih desetih, dvanajstih letih postopoma prenesla in zaupala Zavodu za gozdove (ZGS). In pridobljene pravice so ZGS zagotovljene tudi v novem zakonu, poleg tega pa še nekatere novosti: koncesija, koncesnina, upravljaljska območja, pravica do članstva v lovski organizaciji in še kaj. O vsem tem morda kaj več v prihodnjih številkah. Tokrat bom razmišljal le o naši prihodnji organiziranosti, o tem, **kako bomo organizirani v prihodnje?**

Po dosedanjem zakonu je bila hierarhija naše lovske organiziranosti, kot vemo, takšna: osnova je bila **lovska družina (LD)**, ki se je združevala v **območno lovsko zvezo (LZ/ZLD)**, imamo jih osemnajst). Krovna organizacija pa je bila in je **Lovska zveza Slovenije (LZS)**. Takšna je bila in je še zakonita organiziranost po črki *Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč*. Kot vemo, je bil zakon sprejet leta 1976, in bo prenehal, ko bomo začeli v praksi uveljavljati določila novega zakona. Ker pa je za lovske družine veljal tudi *Zakon o društvih*, so se lovske družine združevale v **območne zveze** tudi s pogodbo, ki še vedno velja.

Kako pa je organiziranost predvidena – zapisana v novem zakonu?

Osnova je še vedno **lovska družina (LD)**, ki pa se nepo-

sredno združuje v **Lovsko zvezo Slovenije**. V novem zakonu **območnih lovskih zvez** ni več, jih torej niti ne omenja, pa tudi izrecno ne prepoveduje. In če velja pravno načelo: »**Kar ni izrecno prepovedano, je dovoljeno**,« potem to pomeni, da se lovske družine lahko tudi v prihodnje po **Zakonu o društvih** združene v območne lovske zveze, ki so jih ustanovile s pogodbo. Seveda se lahko odločijo drugače, če menijo, da območne zveze niso potrebne in da lahko svoje potrebe v celoti zadovoljujejo v **Lovski zvezi Slovenije**. V tem primeru pa morajo iz območne lovske zveze izstopiti.

Novost v organiziranosti so tudi **lovskoupravljaljska območja (LUO)**, ki bodo nadomestila sedanja lovskogojitvena (LGO) območja. Koliko jih bo in kolikšna bodo, bo na predlog pristojnega ministrstva določila Vlada R Slovenije. Strokovne podlage za njihovo določitev bo pripravil Zavod za gozdove v sodelovanju z lovskimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi in Kmetijsko-gozdarsko zbornico. Članstvo lovskih družin (t.j. upravljalcev lovišč) v lovskoupravljaljskem območju pa je po zakonu obvezno. V organih lovskoupravljaljskega območja, v zboru in izvršilnem organu pa so izključno in samo zastopniki upravljalcev lovišč.

Tako torej po črki **Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1)**, objavljenem v Ur. listu RS, št.16/04, z dne 20. 2. 2004. **Kakšna pa so dosedanja razmišljanja o prihodnji organiziranosti v lovskih vrstah?**

Po pogovorih, ki jih je pripravilo vodstvo LZS, je bilo ponujenih več oblik:

– tista, po Zakonu o divjadi in lovstvu, ki določa obvezno združevanje lovskih družin v **Lovsko zvezo Slovenije**

– druga, ki bi imela vmesno organiziranost – **OBMOČNO ENOTO LZS** s sedežem, ki ga imajo sedaj območne lovske zveze (OLZ)

– tretje razmišljanje je bilo, da bi sedanjo vlogo OLZ prevzela **OBMOČNA ZDRUŽENJA UPRAVLJAVCEV LOVIŠČ**

– in četrta ponujena oblika: sedanje OLZ, organizirane po **Zakonu o društvih**, ostanejo. Vanje bi bile lovske družine združene s pogodbo. OLZ bi bila tudi članica LZS.

Prva oblika pomeni nesporno centralizacijo. Zaradi oddaljenosti ne bo več neposrednega stika (kljub napredku tehnike ne!). Lovske družine bi bile prepuščene same sebi. Nekaterih nalog iz Ljubljane ne bo mogoče uresničevati (potrjevanje izkaznic, uresničevanje različnih oblik izobraževanja, aktivnosti izbirnega strelstva, kultura, pomoč pri načrtovanju, zastopanje pred upravnimi organi in lokalnimi skupnostmi, reševanje sporov, stiki z javnostjo itn.). Vsega tega se dobro zavedajo tudi v vodstvu LZS.

Razumljivo je torej razmišljanje o neki drugi obliki, ki bi imela vmesno organiziranost – **OBMOČNO ENOTO LZS**. Ker pa te enote ne bi bile pravne osebe in ne bi mogle imeti transakcijskega računa, bi že samo zaradi tega imele težave pri svojem delu.

Tretje razmišljanje ni uresničljivo, so rekli na MNZ – torej odpade.

In tako je v dosedanjih pogovorih dobil največ podpore četrty predlog ali četrty razmišljanje: **OBMOČNE LOVSKE ZVEZE**, organizirane po **Zakonu o društvih**, naj bi ostale.

In kaj bi delale? Približno to, kar delajo zdaj. Delale bi za lovske družine in v njihovem interesu. Predstavljale in zastopale bi lovstvo na širšem območju; bile bi sogo-

vornik lokalnim skupnostim, območnim kmetijsko-gozdarskim zbornicam in OE Zavoda za gozdove. Lovskim družinam bi pomagale pri načrtovanju. V pogodbenem odnosu z LZS pa bi opravljale vse tiste naloge, ki bi jih Zveza, v interesu uspešnega in za članstvo poenostavljene dela, prenesla na območno lovsko zvezo, ki bi bila v tem primeru tudi pravna oseba s transakcijskim računom.

In kaj naj bi to bilo?

– vsakoletno potrjevanje članskih izkaznic, brez katere lovec ne sme v lovišče;

– skrb za teoretično izobraževanje pripravnikov, preglednikov uplenjene divjadi, vodij lovov (lovovodij), mentorjev, tajnikov, blagajnikov in gospodarjev LD;

– skrb za lovsko kulturo;

– organizacija območnih strelskih tekmovanj;

– sodelovanje s sosedi ob državni in ukinjeni meji;

– disciplinski postopek na II. stopnji;

– posredovanje predlogov za odlikovanja;

– stiki z javnostjo;

– pravna pomoč pri urejanju sporov;

– lovni turizem in organizacija odkupa uplenjene divjadi in še kaj.

Območna lovsko zveza bi lahko sklenila tudi pogodbo z območnim združenjem upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom ter za njihov zbor upravljalcev in izvršilni organ prevzela administrativno in finančno poslovanje, kar bi nesporno prispevalo k pocenitvi.

In kakšna bi bila cena takšne organiziranosti? Takšna in tolikšna, kot je zdaj!

Območna zveza bi se financirala iz skupne članarine, ki naj bi bila za vse slovenske lovce enaka, zbiral pa bi jo LZS. Seveda pa bi lahko OLZ za določene naloge in akcije, ki so za lovske družine skupnega pomena, pridobivale denar tudi od sovlagateljev, sponzorjev in donatorjev v obliki prostovoljnih prispevkov ter s pridobitno dejavnos-

tjo (npr. fazanerija, vodenje finančnega poslovanja za člance in še kaj).

In kaj pravijo o prihodnji organiziranosti v LD?

Takoj moram zapisati, da navedbe v nadaljevanju niso vzorec za vso Slovenijo. Podatki veljajo le za LZ Maribor, so pa rezultat odgovorov na anketna vprašanja, ki smo jih poslali vsem 43 LD. Žal odziv ni bil tolikšen, kot smo pričakovali. Odgovore nam je poslalo 26 LD, od tega ena z dopisom, da anke- te ne bo izpolnila.

Kakšen je bil rezultat?

– 20 LD meni, naj se sedanja organiziranost ne spre- meni;

– kar 23 LD ne podpira organiziranosti brez OLZ;

– na vprašanje, ali naj bi OLZ opravljala administra- tivna in strokovna dela za območno združenje uprav- ljavcev lovišče, se je za to odločilo 22 LD;

– kar 23 LD ni vseeno, ali OLZ LZS bo ali ne bo;

– 17 LD je bilo proti, da bi imela vsaka LD na Občnem zboru LZS svojega delegata – predstavnika (skupaj torej 416 + gosti);

– 18 LD pa je menilo, naj ostane takšen ključ udeležen-

cev, kot je sedaj: na vsakih 200 članov lovcev en pred- stavnik (t.j. približno 115);

– 14 LD je odgovorilo, da za kakršno koli obliko orga- niziranosti niso pripravljeni prispevati več, kot je članski prispevek letos + inflacijska stopnja;

– 23 LD se je odločilo, da predsednik OLZ skupaj z drugimi predsedniki in vod- stvom LZS išče najprimer- nejšo obliko organiziranosti lovstva v prihodnje.

Nesporno je, da smo z anketo vključili najširši krog v razmišljanje o naši prihod- nji organiziranosti. Škoda, da na vprašanja niso odgo- vorile vse LD. Ne glede na to pa rezultati potrjujejo, da lovcem ni vseeno, kako bomo organizirani v prihod- nje. Nasprotno, menijo, da je prihodnja organiziranost ce- lo še pomembnejša. Prav zato vsem lovcem priporo- čam, naj temeljito in pre- udarno razmislimo, kako se bomo združevali v prihodnje in kako »močni« bomo lah- ko pri zastopanju naših inte- resov v ožjem in širšem pro- storu.

Zoran Lešnik,
predsednik LZ Maribor

Razmišljanja o vetrnih elektrarnah na Primorskem

V prelepem januar- skem nedeljskem jut- ru smo se divjaški lov- ci odločili za lov na divje prašiče na pobočjih razvleče- nega masiva Kokoši nad Lokvijo, tik ob italijanski meji. Bil je obetaven dan, brez vetra in kristalno jasno nebo je kar vabilo v gozd.

Lovovodja mi je določil stojišče na enem od vrhov Kokoši in mi pomenljivo za- ukazal, naj pazim na vse stra- ni, saj je tod eden izmed pri- ljubljenih prehodov divjadi.

Na vrhu se mi je odprl rajski razgled na vse strani neba in stečine divjadi pod seboj sem imel kot na dlani. Nad lepoto bližnje in daljne okolice sem bil tako očaran, da sem poza- bil, zakaj sem pravzaprav sploh tam.

Pogled mi je zaplaval nad Tržaški zaliv, ki je bil razgr- njen pod menoj in ki je obdan z vencem istrskega hribovja, ki ga proti jugu omejuje oča- nec Slavnik. Levo od njega kraljuje veličastni masiv not- ranjskega Snežnika z vencem

Foto: Foto spring MB – AGE

Bomo zaradi iskanja obnovljivih virov energije z vetrnicami uničili našo edinstveno kraško naravo?

spremljajočega hribovja, ki se na vzhodu že staplja s pre- lepo in prijazno Vremščico. Tej kopasti lepotici sledi ne- koliko nižja, s črnim borom porasla Čebulovica, ki se ste- guje proti SZ in prehaja v razgiban gričevnat svet, ime- novan Vrhé, ter nato v kraško planoto, ki daje zavetje Tr- žaškemu zalivu. In krog je sklenjen.

Izza Čebulovice se pono- sno razkazuje in vzpenja v nebo naš »primorski Triglav« – Nanos, ki se kiti in blešči v belini novo zapadlega snega. Rajska lepota! Zares nepo- pisna lepota, ki pa jo žal ne- popravljivo kazi in izničuje avtocesta, ki je – kot velika, nikoli več zaceljena rana – gro- bo vrezana v vzhodno poboč- je Čebulovice. In prav pogled na to brezobzirno, brutalno razdejanje, ki spominja na ra- kasto rano v naravi, me je hi- poma zdramil iz zamaknje- nosti in me treščil na trdna tla. Saj res, ali ne gledam vse te vrhove, ki so predvideni kot mesta, primerna za name- stitev vetrnih elektrarn, vklju- čno s Kokošjo vred!

Spreletela me je zona in srce mi je spet preplavila ža- lost. Čebulovice nismo uspeli rešiti s predlogom, da bi jo prevrtali in tako ohranili ne- omadeževano naravo ter ene- ga izmed glavnih selitvenih koridorjev za veliko divjad na našem območju.

In spet imam pred očmi ve- trnice. Vsaj malo me tolaži misel, da so vsaj za sedaj re- šeni pred temi pogubnimi na- črti Slavnik in Nanos ter Go- lič v istrskem zaledju. Hudo pa mi je za Volovjo reber, Vremščico, Čebulovico s Se- livcem in tudi Kokoš, na ka- teri stojim. Vse to hribovje oziroma natančneje kilomet- re dolgi kompleksi na njiho- vih hrbtih so namreč predvi- deni kot mogoče lokacije za vetrne elektrarne oziroma za postavitev vetrnih polj s po približno sto vetrnicami na vsako. Če upoštevamo, da morajo biti razdalje med po- sameznimi vetrnicami, ki naj bi bile visoke celo od 70 do 80 m, sto metrov, si človek lahko zamišlja, kolikšna pre- lepa naravna območja bodo za večno uničena v imenu

pridobivanja obnovljivih virov energije, na račun nepopravljivega in dokončnega uničenja narave in habitatov prostoživečih živali. Ali smo zares tako bogati, da si to lahko privoščimo!? Ali Evropa to zahteva in pričakuje od nas? Mislim, da ne! Kolikor mi je znano, nas vztrajno vzpodbujajo k ohranitvi neokrnjene narave, kolikor je le mogoče. Sami bomo uničili našo edinstveno kraško naravo!

Nimam namena razpredati o ekonomski (ne)upravičenosti in (ne)smiselnosti teh projektov. O vsem je bilo že precej (ne pa dovolj!) napisanega v dnevnem časopisu. Bojim se le, da zadeve niso vsem tako rožnate in jasne, kot jih želijo javnosti prikazati predstavniki investitorjev na eni strani in občinski možje na drugi, vsak s svojimi računi(cami) in apetiti. Lokalne skupnosti, ki praviloma (pre)malo poznajo ekološke probleme in se zanje mogoče niti preveč ne zanimajo, pa naj bi dale svoj »žegen« na vse to!

Prav vsiljuje se absurdni položaj: na eni strani imamo Regijski park Škocjanske jame, seveda z vsemi pripadajočimi omejitvami vred, za katerega smo mukoma uspeli, da so ga vpisali med svetovno naravno dediščino pod okriljem UNESCO, tik ob njem v svetovnem merilu edinstveno Lipico, na drugi strani pa nam modreci vsiljujejo uničenje ekološke narave z vetrnimi elektrarnami, in to na razdalji vsega nekaj kilometrov! Kje je tu logika!?

Ne mislim se spuščati v številke, ki naj bi govorile v prid ali proti omenjenim projektom. Za te stvari so poklicani in tudi plačani drugi. Želim pa tudi jaz poudariti, da nikakor ni mogoče primerjati majhne Slovenije, s površino 20.000 km², z veliko Španijo (ki nam nudi svojo »vetrno« tehnologijo), s površino 504.000 km² oziroma z njihovo referenčno pokrajino Navaro z vetrnicami, ki je velika za pol Slovenije! Španci si pač lahko privoščijo

jo še malo dodatno skaziti in uničiti že tako kot Luna pusto špansko pokrajino (glej sliko v DELU, 25. oktobra 2003, na strani 4). Mala Slovenija si tega zagotovo ne sme dovoliti, kljub velikim željam nekaterih, ki jim je za naravo malo mar.

Kaj pravzaprav želimo zapustiti poznejšim rodovom? Opustošena krajina jim zagotovo ne bo dobrodošla dota! Njihova sodba o našem brezumnem uničevanju okolja in narave nasploh ne bo mila!

Vsakomur je jasno, da se bo poraba električne energije v prihodnje le še večala. Pa se kdo vpraša, kaj bo pomenil odstotek ali dva z vetrnimi elektrarnami pridobljene energije glede na jutrišnjo potrebo po elektriki? Ne smemo namreč pozabiti, da bi te elektrarne lahko postavili le v zelo omejenem številu, poraba pa se bo kljub temu še kar naprej večala. Kakšen smisel ima potem vse to, posebno še sedaj, ko bomo tudi (elektro)energetsko vključeni v EU, kjer je energija menda že cenejša kot pri nas?

Ali je pametno nepreklicno in za vekomaj uničiti in degradirati območja z avtohtonim živalstvom in rastlinstvom vred na račun zanemarljivo malo pridobljene energije, za peščico novih delovnih mest in nekaj malega koncesnine? Ali ne bi večji kos kruha dajala tukajšnjemu prebivalstvu ekološko najsprejemljivejša in ekonomsko tudi najdonosnejša industrija – turizem? Vendar ne turizem pod vetrnicami, temveč turizem v vseh svojih naravnih oblikah, v ohranjeni in ekološko neporečni naravi, z biseroma Lipico in Škocjanskimi jamami na čelu! Take Slovenije si konec koncev želita Evropa in njen turist!

Sprašujem se, ali ni naše okolje že preobremenjeno s prometnicami in drugo infrastrukturo, ki se nebrzdano širi in zajeda v naravo in habitate divjih živali. Kot da tega še ni dovolj, nam obljublajo še dodatno hitro železnico Trst–Ljubljana, ki naj bi dopuščala hitrosti do 250 km/h in ki bo

zagotovo spet hermetično ograjena kot avtocesta. Ali se sploh kdo vpraša, kaj vse to pomeni za živalski svet in naravne habitate na teh območjih? Ali koga sploh še ganejo naše krvave ceste? Samo naša LD Gaberk – Divača je imela v letu 2003 grozljive izgube med divjadjo zaradi povozov: prek 60 glav srnjadi, enega jelena, dva divja prašiča in neznano število male divjadi. A to so le registrirane (zabeležene) izgube! Kdo ve, koliko trkov z divjadjo sploh ni bilo prijavljenih – ocenjujemo, da verjetno še vsaj enkrat toliko!

Z gotovostjo lahko trdimo, da to ni posledica prenaseljenosti in prevelike številčnosti divjadi, ampak posledica avtoceste, ki je brezobzirno presekal stoletne, tisočletne selitvene poti in koridorje velike divjadi, kjer danes ni urejenega niti enega samega primerne prehoda zanjo (zeleni most)! Iz enega lovišča so nam naredili tri med seboj hermetično izločene dele in, kot kaže, sedaj nas želijo osrečiti z vetrnicami in dodatno še s hitro železnico. Kam vse to pelje!? Ne samo živali, tudi človek postaja resno ogrožen in obremenjen z vsemi pridobitvami civilizacije!

Če se že hitri železnici ne bo mogoče izogniti, pa to lahko storimo vsaj v primeru vetrnic. Vendar se moramo, tudi lovci, kar najhitreje organizirati in družno nastopiti skupaj z drugimi ekološkimi gibanji in društvi, ki jim ni vseeno, kaj nam pripravljajo razni lobiji in politika, tako na lokalni kot tudi na državni ravni. Saj se štejemo za naravovarstvenike, mar ne? Družno se moramo zoperstaviti in ne smemo dovoliti, da bodo drugi, zaradi lastnih interesov in koristi, odločali v našem imenu in krojili našo usodo. Nastopiti moramo enotno, od neposredno prizadetih lovskih družin, prek območnih lovskih zvez pa do Lovski zveze Slovenije. Samo složni bomo uspeli v naših prizadevanjih za razumno ohranjanje naravnega okolja,

navkljub vse večjim pritiskom. Danes tu, drugič zopet na drugem koncu, če se bo za to pokazala potreba. Najmanj kar lahko in tudi moramo storiti, je, da zahtevamo **dodatne izčrpe študije o ekonomski (ne)upravičenosti teh projektov** (ker v končni fazi prav vse plačamo mi, davkoplačevalci) in o negativnih vplivih vetrnih elektrarn na prostoživeče živali in okolje nasploh. Narediti pa jih morajo nevtralne in od investitorjev ter občin neodvisne in za te stvari usposobljene institucije. Raziskave in pojasnila, ki jih vsiljujejo investitorji in španski dobavitelji opreme, zagotovo niso dovolj in so tudi verjetno prirejene njihovim potrebam.

In kako to, da doslej še nihče ni povzdignil glasu proti gozdu celo do 80 m visokih kolosov, ki bodo korenito spremenili (beri popolnoma skazili) podobo obsežnih območij, na drugi strani pa jih zelo moti že en sam minaret džamije, ki je v primerjavi z vetrnicami pravi palček, celo tako zelo, da naj bi proti njegovi gradnji razpisali referendum? Z vsaj enako, če ne večjo upravičenostjo bi po tem skrajnem sredstvu lahko posegli tudi v primeru vetrnih elektrarn, ki bodo bistveneje posegale v okolje in prostor.

Če pa že bo treba žrtvovati našo, kolikor toliko še ohranjeno naravo, naj to storijo naši poznejši rodovi, ki bodo zagotovo opremljeni z boljšimi tehnologijami od zdajšnjih. Narava je neponovljiva in človek je nima pravice brezobzirno uničevati!

»No, ali si kaj videl,« me je iz razmišljanja zdramil lovovodja. Pokazal sem mu venec vrhov, ki so menda zelo primerni za »vetrnice« in mu v šali navrgel, da bo tudi na tem mestu, kjer sedaj stojiva, kmalu stal nekakšen spomenik človeški nepremišljenosti in nenasitni želji po energiji. Debelo me je pogledal in samo vprašal: »Ja, kje pa je veter?«

Mitja Rebec

LD Gaberk – Divača

Naravovarstveniki in lovci

Povezave med lovstvom in naravovarstvom imajo svojo zgodovino in so vedno zanimiva tema pogovorov in razmišljanj. Sodobno lovstvo ima za svoje delovanje nedvomno že v osnovi naravovarstvene temelje. Spomnimo se le uveljavljenega načela sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo. K zgodovini sodelovanja lovstva in naravovarstva prištevamo tudi **začetke Triglavskega narodnega parka, varstvo rjavega**

skem sama po sebi nikoli ni zatirala in zatrla kakšne vrste divjadi brez »družbenega konsenza« – javnega soglasja, če že ne kar zahteve. Lovstvo je vedno bilo in bo tudi ostalo del družbe, ki danes od lovstva zahteva odgovorno, načrtno in strokovno gospodarjenje z divjadjo.

Kje so potem vzroki, da se nam tako težko priznava naravovarstveno vlogo? Je »težava« res le na naši strani ali morda kje drugje?

se okoli mene in me napadali z različnimi »tehtnimi« argumenti. No, pa dajmo, sem si mislil. Nisem se dal. Odgovarjal sem s proti vprašanji in sogovornikom nisem priznašal. Npr.: »Koliko bi bilo še divjadi po naših gozdovih in poljih, če bi bil lov prost za kogar koli?« Ali: »Sploh veste, koliko živalic se pomori ob košnjah, pa na vetrobranskih steklih avtomobilov med bolj ali manj nepotrebnimi vožnjami, koliko zavarovanih ptic polovijo domače muce?« Ali: »Kako (kot profesionalci) si oblikujete stališče o lovstvu – z branjem populističnih časopisov ali strokovnih knjig?« In nazadnje: »Poglejte v kakšni razdvojeni družbi živimo – ima-

vo ni »poceni«, da je človeštvo vsak dan naravi bolj odtuženo in da se vse manj zaveda, kako trdosrčna in »krvava« je narava; da posledice nenehnega uničevanja naravnega okolja »bolijo« tako lovstvo kakor naravovarstvo in da je zato že skrajni čas, da se naravovarstvene vrste strnejo in skupno zastopajo interese varstva narave. In smo bili skupaj.

Pozneje sem zvedel, da tište gospe z Zavoda za varstvo narave, ki je bila najbolj glasna, niti ne »spustijo« na teren. V pisarni jo imajo, da skrbi za delovanje informacijskega sistema.

Uradno naravovarstvo v naši državi je še vedno dokaj zapostavljeno zaradi preživetega stereotipa, da naravovarstvo pomeni zgolj »omejevanje« in »strošek«. Naložbe za prihodnost (hote ali nehoti) nihče ne vidi. Kakšna zmota sodobne družbe!

Biti naravovarstvenik v naši družbi pomeni imeti poslanstvo, ki ni niti preprosto niti hvaležno. V duhu poslanstva je treba človeško družbo (varstvo narave je problem človeka) celostno in argumentirano obravnavati ter spodbujati naravovarstvena prizadevanja na vseh področjih – tudi v lovstvu, ribištvu, živinoreji, ... Odklanjanje nekaterih legalnih dejavnosti iz nepoznavanja ali kar tako, ker je to mogoče v danem trenutku celo »moderno«, ne koristi prav nikomur – naravovarstvu še najmanj! Tudi za naravovarstvo velja, da s »fundamentalizmom« in populizmom ne prideš daleč. Pot komuniciranja in upoštevanja bo verjetno najbolj plodna.

Ne trdim, da lovci kdaj ne naredimo napak. Kdo pa jih ne!? Menim pa, da smo pri marsikaterem konkretnem naravovarstvenem vprašanju veliko bolj »realni« in celo za korak pred preostalo družbo. Morda bodo uradni naravovarstveniki in družba to le kdaj spregledali ...

Mrvoje T. Oršanič
Brežice

Kokoš velikega divjega petelina

medveda, divjega petelina, poljske jerebice, ... in to dolgo pred uradnim varstvom v Sloveniji! Naravovarstvena prizadevanja v preteklosti so tudi del zgodovine lovstva na Slovenskem.

Usklajene **lovskogojitvene smernice** temeljijo na naravovarstvenih osnovah. Lovskogojitveni načrti imajo med drugim za osnovo naravovarstvene smernice in upoštevajo določila podpisanih mednarodnih konvencij. Tudi **Etični kodeks** slovenskih lovcev nalaga naše naravovarstveno vedenje.

Lovska puška na Sloven-

Nedavno sem se udeležil strokovne ekskurzije v Triglavski narodni park v družbi uradnega slovenskega naravovarstva. Vse je bilo v redu, dokler spotoma beseda ni nanesla na problematiko kormorana. Ko sem z nekaj stavki branil stališče lovstva, je v avtobusu kar završalo: »Kaj, a vi ste lovec? Glej no, glej! In kako se počutite (kaj sploh počnete) v naši družbi (naravovarstvenikov!)? Kaj pa vi mislite o tem, da lovci redijo divjad in streljajo le trofeje? Moji stari mami divjad vse popase, ker jo lovci redite ...« In se je začelo. Kar zgnili so

mo Društvo za odpravo lova na eni strani, na drugi pa Kmetijsko-gozdarsko zbornico, ki trdovratno trdi, da se upleni premalo divjadi, ker da so škode v kmetijstvu prevelike ...« In sem jim predlagal, ker smo ugotovili, da lovstvo le igra pomembno naravovarstveno vlogo v prostoru, da sami poskušajo doseči neko »dinamično ravnovesje« med obema stranema.

Sledila so opravičevanja: »Saj smo se le malo hecali; saj vemo, da stvari niso enostavne ...«

Končal sem s podukom, da človekova prisotnost za nara-

Foto: H. Oršanič – Diana

Pri gospodarjenju z divjadjo je čas za korenite spremembe

Premišljevanje na preži

Ko sem sedel na preži in čakal na izstop srnjadi, so mi misli, tako kot ponavadi, begale po raznih lovskih vprašanjih. To pot predvsem o tem, kako z odstrelom po spolni in starostni sestavi uspešno gospodarimo z veliko divjadjo oziroma z nekaterimi vrstami. Med takim premišljevanjem se je kar naenkrat pod prežo pojavil poljski zajec. Skoraj zavpil sem: »EVREKA,« imam jo; idejo namreč!

V hipu me je preblisnila misel, zakaj je zajcev komaj za vzorec, srnjadi pa toliko, kot je ni bilo še nikoli. Odgovor se je ponudil kot na dlani; prav gotovo ni zajcev manj zato, ker jih že od nekdaj streljamo vse po vrsti. Tudi pri zajcu bi morali, razen enakega spolnega razmerja, odstreljevati najmanj 50 % mladih in enoletnih zajčkov, pri samcih pa opravljati selekcijski odstrel tako, da samcev kategorije A ne bi smeli odstreljevati. Potem bi bilo tudi zajcev toliko ali še mnogo več kot srnjadi. Enako bi morali ravnati tudi pri drugi mali divjadi, kajti vsaj določene zakonitosti veljajo za vse živali. Ali so pri gojitvi divjadi naredili veliko napako že v srednjem veku, ko so zavarovali (zaščitili) samice vseh gozdnih kur in so posledice napačne odločitve opazne šele zdaj? Kakšno nepopravljivo napako potem delajo šele ribiči, ki rib ne odlavljajo po spolni in starostni strukturi, kaj šele, da bi odlavljali najmanj 50 % mladih do eno leto starih rib. Nasprotno, odlavljajo samo odrasle ribe, glavne nosilce populacije, med njimi pa tudi čim več kapitalnih rib – stebrov populacije. Kakšna napaka! Torej nič čudnega, da tudi ribja populacija nazaduje.

Ko sem tako premišljal, se

Odrasel gozd brez podrasti ne daje mali divjadi prav nobenih možnosti za nujno potrebno kritje.

je proti zajcu previdno približeval lisjak. V hipu se mi je ideja o vzrokih za zmanjšanje številčnosti nekaterih vrst divjadi sesula. Zakaj pa je lisic toliko? Po nekaterih podatkih stokrat preveč; ne odstreljujemo jih po smernicah, ampak tudi in vse po vrsti in še brez lovne dobe povrh (zadevo z lovno dobo bo uredil novi zakon). Ali je lisica posebej v naravi ali pa je obratno ravno zato toliko, ker je nismo streljali po spolni in starostni strukturi? Take misli mi je hitro preusmeril manjši roj komarjev, ki me je obkrožal. Že sem skoraj plosnil po njih, pa sem se hitro zadržal. Tudi komar je žival s povsem določeno vlogo v naravi. Torej jih ne smemo pobijati kar vse po vrsti ... le šibke. En komar se je usedel poleg moje roke na rob preže. Opazujem ga: samica ni, si mislim, sicer bi sedla na roko in se napila krvi, ki jo kot hrano potrebuje za razmnoževanje. Torej je samec. Ocenim ga: močan

kratek vrat, glava malo povešena z izrazito temno liso na čelu, telesna masa spredaj, še ne povešen vamp, torej je srednje star samec, kategorije A, lep plemenjak. Pustil sem ga, da je v miru odletel za rojem. Tako je prav in tako je treba ravnati z vsemi živalmi, pa naj gre za voluharja ali medveda. Če bomo poskrbeli za ustrezno sestavo (spolno in starostno) v populacijah, potem bodo komarji manj pikali in silili v stanovanja, voluharji pa delali mnogo manj škode na vrtninah in sadnem drevju. To smo menda ob prebiranju člankov v predlanskem glasilu Lovec (pisal jih je vodilni strokovnjak za veliko divjad) že dosegli ali pa bi vsaj morali doseči pri divjem prašiču, ki na njive sploh ne zahaja več ali le slučajno, če z odstrelom vzdržujemo pravilno sestavo populacije ob upoštevanju vloge vodečih svinj. Pa pustimo to moje uvodno razmišljanje in si raje postavimo nekaj drugih vprašanj o gojitvi divjadi.

Od kje in zakaj gojitveni odstrel pri veliki trofejni divjadi?

Sam začetek gojitve prav gotovo sega že v prazgodovinsko obdobje, ko je človek začel udomačevati divje živali in jih gojiti za določene lastne potrebe. Glede na koristi, ki jih je imel od udomačenih živali, je verjetno že zgodaj začel izbirati za plemo živali, ki so kazale boljše lastnosti od drugih. To pa je že selekcija, ki jo pri domačih živalih še vedno izvajamo in stopnjujemo s povsem jasno načrtanimi cilji, npr. zaradi večje prireje mleka, večje mesnatosti, večje nesnosti, večje plodnosti, pri konjih pa moči, zdržljivosti in večjih športnih dosežkov. Odbira ali selekcija živali poteka po strogo določenih merilih pri obeh spolih. Pri kravah dojljaj se, npr., izbira živali, ki dajejo nadpovprečno količino mleka. Od njih se izbira bikovske matere, ki dajejo

najboljše moške potomce s podedovanimi lastnostmi visoke mlečnosti. Seveda pa sama selekcija še zdaleč ni zadostna pri izboljševanju določenih lastnosti živali. Enako skrbno je treba načrtovati tudi prehrano po načelu: »Brez nič ni nič.« To so kaj hitro spoznali naši živinorejci, ko so začeli uvažati visoko mlečne krave z zahoda. Sprva so doživeli veliko razočaranje, saj so uvožene krave ob enaki prehrani kot domače cike dajale celo manj mleka od naših krav. Spoznali so tudi, da so tudi naše slabo mlečne cike ob izboljšani prehrani začele dajati veliko večje količine mleka kot sicer.

Po vzoru reje in še zlasti selekcije pri domačih živalih se je sicer razmeroma pozno pri nekaterih lovcih porodila želja po povečanju moči trofeje pri trofejni divjadi. Tako so v Nemčiji in Avstriji verjetno že od 1870. leta naprej, ko je bil uveden zakupniški sistem lova, začeli izvajati določeno selekcijo tudi pri veliki divjadi s t.i. *gojitvenim odstrelom*. Pri nas se je v lovstvu po nemškem vzoru uveljavil gojitveni odstrel kot obveznost kmalu po 2. svetovni vojni. Sprva so začela veljati stroga gojitvena merila pri srnjadi, gamsu in jelenjadi, po letu 1976 pa tudi pri divjem prašiču in deloma pri medvedu. Drugod v Evropi, še manj pa v vsem preostalem svetu, se *nemški model gojitve* ni nikoli uveljavil.

Medtem ko v živinoreji poteka selekcija s strogo odbiro, tako ženskih kot moških živali, od telet naprej, so pri veliki divjadi uvedli le nekakšno četrtinsko selekcijo, in to samo pri odbiri samcev od starosti enega leta naprej. Po določenih merilih so bile uvedene A- in B-kategorije samcev. Za ženski spol in mladiče obeh spolov je obveljalo le splošno načelo odbire telesno podpovprečno razvitih živali in ne po tem, katere živali dajejo najmočnejše potomce. Za razmnoževanje moških živali po kategorijah je bilo sprva merilo ocena starosti po zobovju ter videzu

rogovja, z uveljavitvijo gojitvenih smernic po letu 1980 pa tudi dolžina rogovja pri lanščakih ter telesne teže. Po sedanjih merilih mora lovec pred strelom npr. srnjaka lanščaka na eno leto natančno ugotoviti njegovo starost, na en kilogram natančno telesno težo in na 1 cm natančno dolžino rogov. Pri odstrelu srnjaka še na gram natančno težo rogov, pri odraslih gamsih pa za oceno starosti celo na 1 milimeter natančno višino rogljev. Za vsako pomoto oziroma odstrel A-samcev je lovec grešnik tudi ustrezno kaznovan. In kaj smo dosegli s tako gojitvijo velike trofejne divjadi?

Prvi, ki je opozoril na velik nesmisel takšne gojitve velike divjadi, je bil prof. dr. **Stane Valentinčič**, ko je v glasilu *Lovec* (letnik 68/69, str. 292) objavil članek z naslovom *O (novih) načelih gojitve divjadi*. V članku je opozoril predvsem na velik nesmisel t(s)edanje gojitve divjadi, ki sloni zgolj na dognanjih živinorejce. Opozoril je, da si je sedanja merila

Ureditev odprtih poljedelskih površin – delo za načrtovalce ohranitve poljskih živalskih vrst.

gojitve prikrojil človek po lastnih interesih in predstavah, ki pa so daleč od naravnih ali, milo rečeno, niso v skladu z naravnimi. Tako je tudi popolnoma zgrešeno, da komisije za ocenjevanje kategorizacije presojujejo pravilnost odstrela zgolj po trofejah (trofejnih delih moškega spola), ne da bi pri tem tudi videle (ocenile) telo nosilca trofeje, kaj šele njegov habi-

Vse redkejša podoba kulturne krajine

tat in stanje v populaciji. V članku navaja več primerov (tudi navedb tujih strokovnjakov), s katerimi dokazuje, da bi bilo treba pri gojitvi divjadi uvesti povsem nova načela, ki bi slonela na znanstvenih ugotovitvah. Sedanji »strokovnjaki«, ki krojijo gojitev divjadi, so povsem na napačni poti. Tako S. Valentinčič, ki je med drugim glede lovskih vprašanj prepoštoval vso Evropo in velik del

članek z naslovom *Ali gospodarimo pravilno*. V članku je kot prvo postavil vprašanje, ali z doslednim izvajanjem veljavnih smernic resnično pravilno gospodarimo z našo divjadjo oziroma, ali niso temeljne postavke, na katerih sloni ta predpis, nepravilne, ker ne temeljijo na poznavanju osnovnih populacijskih dejavnikov populacij divjadi? Ali niso temeljne postavke le hipoteza brez znanstvene osnove? To opažanje je postavil na podlagi znanih dejstev:

– Zakaj so potrebna vedno večja prizadevanja lovcev, da opravijo določen načrt odstrela po zahtevani sestavi (spolni in starostni) in številu?

– Zakaj je v loviščih vedno več mladih živali in nasprotno, vedno manj stare, trofejno zrele divjadi?

– Od kod izvira prepoved odstrela kronskih jelenov in divjih prašičev nad 60 kg?

Zadnje vprašanje se nanaša na pred leti nekajletno prepoved odstrela več kot 60 kg težkih prašičev in kronskih jelenov zato, ker da z dotadanjimi smernicami še nismo dosegli zaželenega cilja, saj se je število zrelih merjascev in kronskih jelenov zelo zmanjšalo. V nadaljevanju je Komat v omenjenem članku s statistično primerjavo dokazal, da s sedanjimi smernicami le preveč posegamo v starostni sestav populacije. Za primer je navedel sestavo populacije srnjadi pri 20 %

Vse foto: L. Černe

naravni smrtnosti, pri dodatnem 10 % odstrelu mlade srnjadi in pri dodatnem 50 % odstrelu mlade (1- do 2-letne) srnjadi, ki povzroča že pravo katastrofo v sestavi populacije (glej preglednico – Sestava populacije srnjadi – po Komatu, 1989).

Iz preglednice je razvidno, da je npr. 6-letne srnjadi pri 20-odstotni naravni smrtnosti 26 %, pri dodatnem 10 % odstrelu mlade srnjadi 12 %, pri dodatnem 50-odstotnem odstrelu mladičev pa ostane v populaciji le 2 % šestletne srnjadi; 8-letne srnjadi pa je pri 50-odstotnem odstrelu mladičev le še 0,4 %. Enako porušena starostna sestava zaradi prevelikega odstrela mladih je poleg srnjadi tudi pri drugi parkljasti divjadi in medvedu. Pri populaciji, ki šteje okrog 300 glav jelenjadi, se po sedaj veljavnih smernicah ohrani le 3 živali, stare 10 let. **Sedanje preveliko poseganje z odstrelom med mlade (50 %) povzroča občutno zmanjšanje relativnega števila starejših letnikov in prevlado mlajših živali.** Ali: bolj ko posegamo v populacijo z odstrelom mlade divjadi, bolj se večja delež mladih starostnih razredov in ne nasprotno – kakor bi pričakovali – da bi se večal delež živali starejših letnikov. To dejstvo se kaže tudi v naravi. Ne nazadnje preveliko poseganje v razred mladih prinaša lovstvu tudi nezanemarljivo finančno škodo zaradi razlike v teži mlade in odrasle divjadi. Na oba omenjena članka se, zanimivo, s prepričljivimi argumenti tedanja lovska stroka ni odzvala.

Sestava populacije srnjadi

Starost (v letih)	20 % NM	+10 % LM	+50 % LM
1	80 %	70 %	30 %
2	64 %	49 %	25 %
3	51 %	34 %	13 %
4	41 %	24 %	6 %
5	33 %	17 %	3 %
6	26 %	12 %	2 %
7	21 %	8 %	0,8 %
8	17 %	6 %	0,4 %
9	13 %	4 %	0,1 %
10	11 %	3 %	0,9 %

NM – naravna smrtnost (mortaliteta)

LM – povečana smrtnost (mortaliteta) zaradi lova

Rezultati zdajšnje gojitvene (upravljaljske) prakse s parkljasto divjadjo?

Normalno bi bilo, da bi vodilna lovska stroka stalno spremljala dosežke že več kot pol stoletja trajajoče stroge odbire divjadi in občasno objavljala dosežene analize in rezultate. Tega doslej še ni naredila. Menim, da ob tako enostranskih gojitvenih smernicah to tudi ni potrebno. Vsak lovec z malo več kot 30-letnim lovskim stažem in le majhnim darom opazovanja lahko sam presodi, da se npr. srnjad v tem času ni v ničemer spremenila. Srnjak je ostal srnjak, tak kot je bil pred uvedbo smernic – ni dobil močnejšega rogovja, da bi ga lahko že primerjali z jelenjim, jelen pa je ostal jelen in ni dobil razsežnosti in mase rogovja vapitija ali marala. V naravi se pri srnjadi še vedno v enakem številu opazajo B-lanščaki (»gumbarji«), šibki šilarji, slabi šesteraki in le redki po masi rogovja močnejši srnjaki.

Po vseh merilih oziroma predvidevanjih sedanje gojitve gumbarjev in drugih povprečno razvitih živali že zdavnaj ne bi smelo biti več. Vendar je narava pač v tisočletjih izoblikovala srnjad in drugo divjad okolju primerno, takšno, kakršna je. In če bi bila za naravo srnjak gumbar ali šibak šesterak povsem negativna osebka, bi ju narava že sama zdavnaj izločila. Ali obratno: če bi bili za naravo pozitivni samo

po rogovju močni (trofejno močni) srnjaki, bi že zdavnaj nosili samo močno rogovje. Ker pa narava tega ni mogla razviti, je tudi nemogoče, da bi to zgolj z enostranskim ukrepom dosegel človek! Dokler bo divjad živela v nekem danem naravnem okolju v enakih ali celo vsak dan slabših življenjskih razmerah, tudi v prihodnosti ni pričakovati, da se bo kaj spremenilo na bolje. Le obratno: z nadaljnjim slabšanjem življenjskega okolja bo vse skupaj kvečjemu na slabše.

Določene lastnosti pri divjih živalih, npr. **delno povečanje telesne mase pa tudi moči trofejnih delov lahko izboljšamo le s povečano skrbjo za izboljšanje naravne hrane, kritja in miru.** Kako pa boljše razmere vplivajo na divjad, je že dobro znano! Značilna hribovska srnjad ali jelenjad s slabšimi prehrabnimi razmerami je vedno šibkejša od ravninske. Včasih so razlike v moči rogovja tudi v enem samem lovišču, odvisno od ožjega okolja in razpoložljive hrane, v katerem se posamezna divjad zadržuje. Zaključimo lahko samo, da z enostranskimi gojitvenimi smernicami divjadi nismo naredili še ničesar: niti ne pretirane škode, še manj pa kakršne koli koristi, saj je narava sama veliko sposobnejša, da popravlja tudi človekove napake.

Vzgojne kazni za nepravilne odstrele

Takoj po uveljavitvi nekdanje *rdečih in zelenih pik pri odstrelu* velike trofejne divjadi so bile v LD za vse kršitelje uvedene dokaj stroge kazni (disciplinski ukrepi) s prepovedjo odstrela za določeno dobo. Z uvedbo gojitvenih smernic se je kaznovanje le še povečevalo, in sicer do uvedbe tudi denarnih kazni in takojšnje prijave sodniku za prekrške za gospodarski prekršek. Tako so bili doslej že številni lovci poleg izreka o prepovedi nadaljnje ga odstrela za določeno obdobje tudi že denarno kazno-

vani (največkrat za nepravilen odstrel divjega prašiča). V nekaterih lovskih družinah so morali pred skupnim lovom celo podpisovati izjavo, da se strinjajo, da bodo za morebitni odstrel divje svinje plačali denarno kazen v višini 1000 DEM.

In zakaj kazni? Menim, da si noben lovec ne želi biti kaznovan in so lovci, ki zavestno naredijo zakonski prekršek ter si s tem nakopljejo določeno upravičeno kazen, prej izjeme. Kaznovanje lovcev je le posledica nemogočih in prestrogih predpisov pri gojitvenem odstrelu, nekdanj rdečih in zelenih pik, sedaj pa glede sestave predpisanega odstrela po veljavnih smernicah. Lovec mora pred odstrelom na skupnem lovu največkrat v sekundi ali nekaj sekundah, pogosto tudi v slabih svetlobnih razmerah na cm natančno ugotoviti višino rogovja, število paroškov na vrhu rogovja (krona!) ali dolžino merjaščevih čekalov, po telesnih znakih mora oceniti tudi na 1 leto natančno starost, na 1 kg natančno telesno maso (težo) in še spol pri divjem prašiču in gamsu. Kako naj lovec povsem natančno oceni, ali je dolžina srnjakovih šil 10 cm ali 12 cm, ali je dolžina šil jelena šilarja 24 cm ali 28 cm, ali je jelen star 9 let ali 10. To je ne le praktično, ampak tudi teoretično nemogoče. Tako tudi lovec že za skoraj vsak odstrel trofejne divjadi tvega kazen. Napisal sem skoraj vsak lovec, to pa zato, ker so žal tudi pri kaznovanju v lovstvu opazna dvojna merila. Lovci, ki lovijo v tako imenovanih »gojitvenih loviščih«, niso bili še nikoli kaznovani (nekaterim lovcem se za prekršek tudi v lovskih družinah pogleda skozi prste). Če bi naredili anketo, koliko lovcev je bilo doslej kaznovanih ali še natančneje, kateri lovci so naredili pri odstrelu vsaj en prekršek, za katerega bi morali biti kaznovani, potem sem prepričan, da v Sloveniji ni niti enega takega lovca.

Zagovorniki kazni zagovarjajo takšno vzgojno kaznovanje lovcev sicer z zelo

prefinjeno lovsko varovalko: »Zakaj streljaš, če ne veš, na kaj streljaš.« To je sicer res! Vendar kdaj boš potem sploh streljal in kdo bo opravil sedaj strogo odmerjeni načrt odstrela? Ali je pravilno, da lovec pri izvrševanju načrta odstrela naredi 1000 km in več, presedi po več 100 ur na preži, potem pa je za neki povsem namišljen prekršek pri odstrelu kaznovan!? Pri vsem pa je najbolj zanimivo, da lovcev ni nihče znal naučiti, kako je mogoče divjad v hipu pravilno oceniti. Na tečaju za pripravnike je v dnevnem predavanju, npr. o divjem prašiču, komaj še kaj časa, da je ocenjevanje starosti in spola v naravi sploh omenjeno. Tega znanja nihče ne posreduje niti na tečaju za mentorje niti na tečaju za lovske čuvaje ali pri šolanju za lovske mojstre.

Lovci smo se sicer na kaznovanje že kar navadili; disciplinski postopki in izrekanje kazni za nepravilne odstrela so glavna točka na dnevnem redu skoraj vsakega lovskega posveta. Že kaznovani lovci z zadovoljstvom in zadoščenostjo sprejemajo kaznovanje novih kršiteljev. Rutinirano kaznovanje lovcev pa ima mnogo hujše posledice, kot se zdi na prvi pogled. Čedalje več je zatajenih strellov, veliko lovcev v strahu pred sramoto in kaznijo uplenjeno divjad odpelje domov, jo zakoplje, vrže v brezno ali zakrije z vejami. To niso krivolovci v pravem pomenu besede; so pošteni lovci, dostikrat tudi večni funkcionarji v LD, ki si ne smejo privoščiti napake! Veliko pa je tudi lovcev, ki v strahu pred prekrškom sploh ne lovijo več, ampak raje še aktivneje sodelujejo predvsem pri disciplinskih postopkih. Med lovci je čedalje več sumničenja. Za vsak strel, ko divjadi ne upleniš, so nekateri že osumljeni krivolova. Res je žalostno, da morajo lovci že v krepkih zrelih letih (ponekod je povprečna starost že okrog 60 let) zaradi nemogočih pravil biti lažnivci, zatajevalci odstreljenega plena in ponarejevalci pravih po-

datkov o trofeji za poznejšo uradno oceno kategorizacijske komisije. Na tej točki zelene bratovščine ni več!

Ali smo z gojitvenimi smernicami kaj zmanjšali škode od divjadi?

Z uvedbo gojitvenih smernic oziroma z odstrelom po spolni in starostni sestavi (strukturi) je bilo predvideno, da se bodo zmanjšale tudi škode od parkljaste divjadi. Kot vse kaže, so se načrtovalci smernic tudi pri tem zelo ušteli. Škode se že ves čas po uveljavitvi smernic ne zmanjšujejo, ampak se celo neprestano rahlo povečujejo. Za primer vzemimo vzorna šolska lovišča Lovske zveze Slovenije. V teh loviščih se je pod strokovnim vodstvom od uveljavitve smernic naprej pri divjem prašiču strogo izvajal odstrel po načrtovani sestavi, in sicer ob upoštevanju materinske vloge svinj vodnic in vodečih svinj. Škode pa se zaradi tega z leti niso zmanjševale, nasprotno: iz leta v leto so se večale in so postale glede na površino lovišča (okrog 3500 ha) tudi največje v Sloveniji. Podatkov o višini škode žal ne moremo navesti, ker so jih v letnih statističnih poročilih, ki jih izdaja LZS, namerno izpuščali.

In še o komisijah za ocenjevanje kategorizacije odstrela

Kako nesmiselno je takšno ocenjevanje, je opozoril že prof. dr. S. Valentinčič. Tudi sedaj komisije LGO opravljajo še vedno zgolj inšpekcijsko delo. Komisije lovsko-gojitvenih območij ne zaniema popolnoma nič drugega kot to, da je odstrel do 1 kosa natančno usklajen s predpisano strukturo odstrela. V začetku je pri dostavi trofej in čeljusti vladal pravi nered oziroma so bila zabeležena velika odstopanja od načrtovanih odstrellov. Po večletnih grajah in tudi kaznovanju pa so lovci spoznali, da je komi-

sijam LGO v veliko zadovoljstvo, če je odstrel natančno usklajen s predpisi in željami komisij ter da je zato treba dostavljene trofeje in spremljajoče čeljusti temu prirediti. Ne vem, čemu to služi, divjadi prav gotovo ne. Z zakonom določena vloga LGO je nekaj povsem drugega kot zgolj inšpekcijski nadzor nad opravljenim odstrelom. Prav bi bilo, da bi se v LGO (po novem v LUO - lovskoupravljaljskih območjih) končno tega tudi dobro zavedali. **Svoje delovanje bi morali usmeriti predvsem v zagotavljanje in izboljševanje ustreznih življenjskih razmer za divjad in v usklajevanje odnosov pri skrbi za divjad med vsemi uporabniki prostora**, saj bi le tako lahko delno izboljšali kakovost (moč) trofej, zagotovili ustrezen stalež divjadi in končno zmanjšali tudi škodo tako na gozdnem drevju kot na polju.

Novi načrtovalci gospodarjenja z divjadjo?

Ko je pred nekaj leti (po letu 1993) načrtovanje gospodarjenja z divjadjo v svoje roke prevzel Zavod za gozdove (ZGS), bi pričakoval, da bo nova gozdarsko-lovska stroka, ki očitno ni več zaupala zgolj lovski, najprej opravila temeljito analizo stanja v lovstvu in si začrtala povsem novo strategijo razvoja upravljanja in gojitve divjadi. Vendar daleč od tega. Da novim lovskim strokovnjakom pri ZGS ne bi očitali nestrokovnosti, so od dosežanja lovske stroke preprosto prevzeli iste usmeritve pri gospodarjenju (upravljanju). Sprememba je le v tem, da je treba tudi po novem gojitvene usmeritve pod strogimi kaznimi dosledno izvajati – kot kaže – z edinim novim ciljem: da se zmanjša številčnost velike rastlinojede divjadi. To pa je daleč od osnovne gozdarske stroke, ki ima pri gospodarjenju z gozdnim prostorom povsem druge naloge.

Popolnoma zgrešeno je, da

sedaj gozdarji jemljejo kot merilo za usklajenost divjadi z gozdom le gozdne škode. Ali preprosteje: za vsako škodo na gozdnem drevju krivijo le divjad in je zato treba njeno številčnost neprestano zmanjševati. Pri tem se namerno pozablja, da je divjad sestavni del gozda in da ji mora gozd nuditi vse, kar potrebuje za življenje! Dejstvo je, da se škode na gozdnem drevju povečujejo, vendar le zaradi osiromašenja gozdnih sestojev, ne pa zaradi preštevilčnosti divjadi. Ali stroka pozablja, da se okolje za vse prostoživeče divje živali še vedno hitro poslabšuje, kar se očitno odraža tudi z zmanjševanjem številčnosti, pojavom preobsežnih škod in, kar je še najbolj zaskrbljujoče, z izginjanjem (beri izumiranjem) določenih vrst divjih živali.

Od novih načrtovalcev zato upravičeno pričakujemo, da bodo vse svoje strokovno znanje, za kar so tudi usposobljeni, usmerili predvsem v zagotavljanje in izboljšanje življenjskega okolja divjadi, ne pa v neko namišljeno selekcijo divjadi. Le-to je njihova prava stroka in prav glede izboljševanja in zagotavljanja ustreznih življenjskih možnosti za divjad bo v prihodnje pri načrtovanju treba vložiti veliko profesionalnega strokovnega znanja in dela.

Lovska stroka je pri tem očitno naredila premalo, predvsem tudi zaradi nemoči pri reševanju tega problema. Glede tega ima dandanes gozdarska stroka mnogo večje pristojnosti, saj deluje pod okriljem svojega ministrstva, kar pa za lovsko organizacijo ne velja.

Pred Zavodom za gozdove je torej velik izziv za načrtno ureditev celotnega kmetijskega in gozdnega prostora, ki bo trajno zagotavljal optimalne razmere za življenje vseh vrst divjih živali. Pri načrtovanju gospodarjenja z divjadjo pa je potrebna uvedba takšnih usmeritev, ki bodo dejansko v korist divjadi, nikakor pa ne v škodo lovcom.

*Lojze Černe,
univ. dipl. inž. agr.*

Iz arhiva TMS

Pasti zakupnega sistema

(Iz zgodovine slovenskega lovstva)

Vsakokratne družbene spremembe so temeljito spremenile razmere tudi v lovstvu. Ob prelomnih dogodkih je bila praviloma vedno v ospredju interesov lovska pravica. Zato zaradi vsakokratnih družbenih sprememb ni nastala le nova lovska zakonodaja, pač pa se je zaradi različno opredeljene lovske pravice večkrat povsem spremenila tudi struktura lovcev.

Leta 1849 je bil s cesarskim patentom (avstrijski državni zakonik št. 154) dokončno odpravljen fevdalni sistem lova. Lovska pravica na tujem ozemlju je bila ukinjena, uzakonjeno pa načelo, da je lovska pravica združena z zemljiško lastnino. Takšno ureditev je prevzel tudi Zakon o lovu iz leta 1931 (v Dravski banovini je začel veljati z objavo banovinske odredbe 13. marca 1935 v Službenih novinah kraljevine Jugoslavije, št. 59/XIV/150). Za sprejem enotnega zakona o lovu so tedaj potrebovali več kot deset let. Jedro nesoglasij je bila znova lovska pravica. Slovensko lovsko društvo se je vseskozi zavzemalo, da bi v Kraljevini Jugoslaviji uvedli zakupni sistem lova in ne regalnega, kot je dotlej prevladoval v večjem delu tedaj skupne države (razen Hrvaške). Pri tem so zastopali stališče, da zakupni sistem omogoča racionalnejše gospodarjenje z lovišči, kar naj bi posledično pomenilo tudi boljše razmere za divjad.

V dominalnem sistemu je bila lovska pravica povezana z lastništvom zemlje.

Lastnik zemljišča z vsaj 115 ha strnjene posesti je pridobil status lastnega lovišča in s tem tudi lovsko pravico. Vsa druga zemljišča so združili v občinska lovišča in jih dajali v zakup na javnih dražbah. Ker pa so bili v takem primeru lastniki prikrajšani za izvajanje lovske pravice in tako oškodovani glede možnosti za prisvajanje divjadi, so bili upravičeni do odškodnine – to je do sorazmernega deleža zakupnine glede na velikost njihovega zemljišča.

Lovišča in lovci med obema vojnama

Iz Šivičevega letnega poročila o lovu za leto 1920 je razvidno, da sta bili po prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju (brez Primorske) 402 samosvoji lovišči, kar je pomenilo približno 14 % vseh lovišč. Večinoma so lastniki lovišč z njimi upravljali sami, na večjih posestvih pa je bilo za to zaposleno gozdarsko in lovsko osebje. Nekateri lastniki so svoja lovišča dajali v zakup. Zakupnika so izbrali po svoji presoji, saj za takšen

zakup niso bila sprejeta nikakršna določila, niti ni bilo treba zakupa prijaviti pri pristojni oblasti. Občinskih lovišč je bilo 1.077; kar je 86 % površine lovišč. Za leto 1920 je bilo izdanih 5.367 kart; od tega 3.908 lovskih kart za imetnike lovske pravice ter 1.459 kart za lovske čuvaje. Za lovsko karto je bilo treba odšteti 30 kron, medtem ko je karta za lovske čuvaje veljala samo 5 kron. V Slovensko lovsko društvo je bilo leta 1920 včlanjenih 1.100 lovcev.

Po nekaj manj kot dvajsetih letih, leta 1938, je bilo v Dravski banovini 316 lastnih lovišč (12,09 % skupne lovne površine), od tega je bilo samo 210 lovišč v lasti fizičnih oseb. Lastniki drugih lovišč so bili: država, Verski zaklad, različne javno-pravne ali zasebno-pravne korporacije. Največ je bilo majhnih lovišč; samo 41 jih je obsegalo več kot 1000 ha, med njimi je bilo samo pet lovišč s površino, večjo od 5.000 ha. Manj lastnih lovišč leta 1938 je posledica dejstva, da so bila po sprejetju enotnega zakona o lovu oziroma banovinske narredbe leta 1935 vsa lastna lovišča manjša od 200 hektarjev ukinjena in priključena k občinskim loviščem. Po silovitem protestu razlaščenih imetnikov lastnih lovišč je država s finančnim zakonom za leto 1938/39 navedena lovišča vrnila prvotnim lastnikom. V letu 1938 jih je bilo vrnjenih 47, za preostala, ki so bila že v zakupu, pa naj bi dobili vrnjene po koncu zakupne dobe. Konec istega leta je bilo 597 občinskih lovišč. Lovskih kart

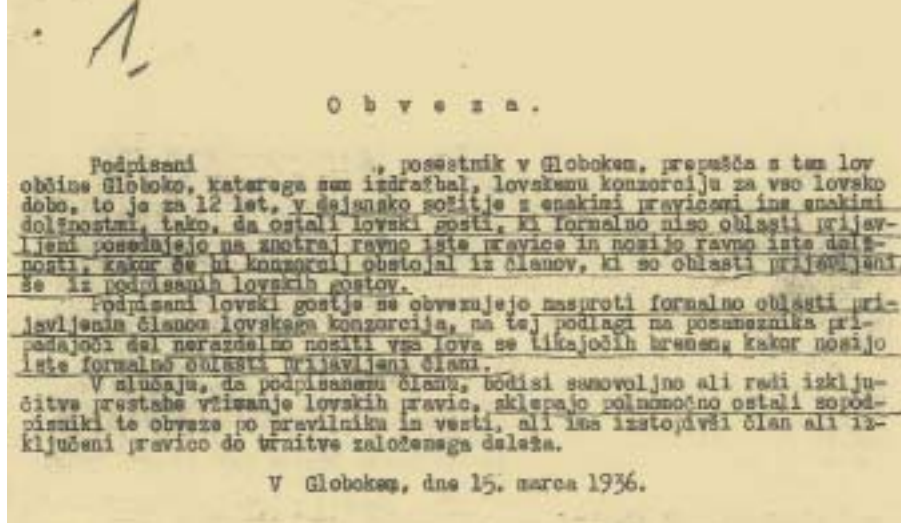
je bilo izdanih 4.319, od tega 760 kart za lovske čuvaje. V Zvezo lovskih društev Dravske banovine je bilo včlanjenih 5.748 lovcev.

Čeprav je število lastnih in občinskih lovišč vseskozi nihalo, iz navedenih podatkov sledi, da se je zmanjšalo število občinskih lovišč, saj so le-ta po sprejemu Zakona o lovu (1935) morala obsegati najmanj 500 ha. Izstopa podatek o naraščajočem številu članstva v Slovenskem lovskem društvu (SLD) oziroma Zvezi lovskih društev Dravske banovine. Tudi to je posledica zakonske opredelitve, saj so morali biti od leta 1926 v društvo včlanjeni vsi lovci zakupniki. Članstvo v društvu je bilo pogoj, da so sploh lahko vzeli lovišča v zakup. V dvajsetih letih se je skoraj za polovico zmanjšalo število lovskih čuvajev, kar kaže, da država ni bila več pripravljena izdajati lovskih kart posameznim lovcem – navideznim lovskim čuvajem, ki so se tako opredelili samo zaradi manjših stroškov.

Toliko o suhoparnih statističnih podatkih, ki pa ne povedo veliko o dejanskih razmerah v lovski dejavnosti, še manj pa o razmerah v loviščih, ki so še kako vplivale na stanje prostoživeče divjadi. V času zakupnega sistema so se pokazale tudi mnoge slabosti, za odpravo katerih so pristojne oblasti in tudi Slovensko lovsko društvo potrebovali kar nekaj desetletij, da so nepravilnosti oziroma škodljive posledice odpravili ali vsaj omilili. Navajam samo nekatere.

Odsotnost tradicije

Z uvedbo zakupnega sistema lova se je skorajda v celoti spremenila sestava lovcev. Z novim sistemom je postala lovska pravica, ki je bila do sredine 18. stoletja v rokah cerkvene in posvetne gospode, dostopna širokemu krogu ljudi. Pridobili so jo lastniki zemljišč z več kot 115 ha strnjene posesti, v občinskih loviščih pa številni zakupniki, sozakupniki ali podzakupniki. Zadostovalo je, da si je posameznik pridobil lovsko karto in orožni list, imel dovolj veliko posest ali pa zadosti denarja za zakup lovišča. Za lovce, ki so lovili kot lovski gostje, sta zadoščala lovska karta in orožni list, oboje pa je posameznik lahko dobil ob predložitvi povabila za lov, ki mu ga je izdal lovski upravičenec. Večina novih lovcev je bila brez potrebnega znanja in brez vsakršnih izkušenj tako glede poznavanja divjadi kot upravljanja oziroma – kot so pojmovali tedaj – racionalnega gospodarjenja z lovišči. Tako Šivic v svojih poročilih leto za letom ugotavlja, da so razmere v veleposestniških loviščih ugodne. Priznava, da je tudi med zakupniki mnogo takšnih, ki

Iz arhiva TMS

skrbijo za divjad in lovišča izkoriščajo racionalno. Pravi pa, kot na primer v poročilu za leto 1935, da je med zakupniki veliko takšnih, ki nimajo smisla za pravilno gojitev divjadi in imajo lovišča samo za izvrševanje lova in čim večji odstrel divjadi. V slabem stanju naj bi bila tudi nekatera majhna samosvoja lovišča, v »katerih postrelijo vse, kar se pokaže; za negovanje, krmljenje in drugo pa ne žrtvujejo ničesar«.

Kratka zakupna doba

Od uvedbe zakupnega sistema v drugi polovici 19. stoletja pa vse do sprejema oziroma uveljavitve enotnega lovskega zakona, to je do leta 1935, so bile zakupne dobe relativno kratke. Na Štajerskem je trajala zakupna doba pet, na Kranjskem pa šest let. Z novim lovskim zakonom so zakupno dobo podaljšali na dvanajst let. Posledica kratkih zakupnih dob je bila, da so se zakupniki, z njimi pa ponavadi tudi več sozakupnikov in podzakupnikov, pogosto menjavali. V bojazni, da na prihodnji dražbi ne bodo več uspeli, je marsikateri lovski upravičenec v zadnjem letu zakupa praktično izpraznil lovišče. Lovcem, ki so upravljali lovišča v duhu dobrega gospodarja in bili tudi ljubitelji divjadi, ki so jo »predvsem gojili in negovali«, kljub zakonski možnosti za podaljšanje zakupa le-tega v občinskih svetih pogosto niso odobrili, saj so bili apetiti »petičnežev« po loviščih, bogatih z divjadjo, vedno veliki in s tem povezane zahteve po novih dražbah. Vsaka dražba z divjadjo bogatega lovišča pa je pomenila tudi potencialno nevarnost, da bo takšno lovišče ob koncu zakupne dobe opustošeno.

Pohlep občin

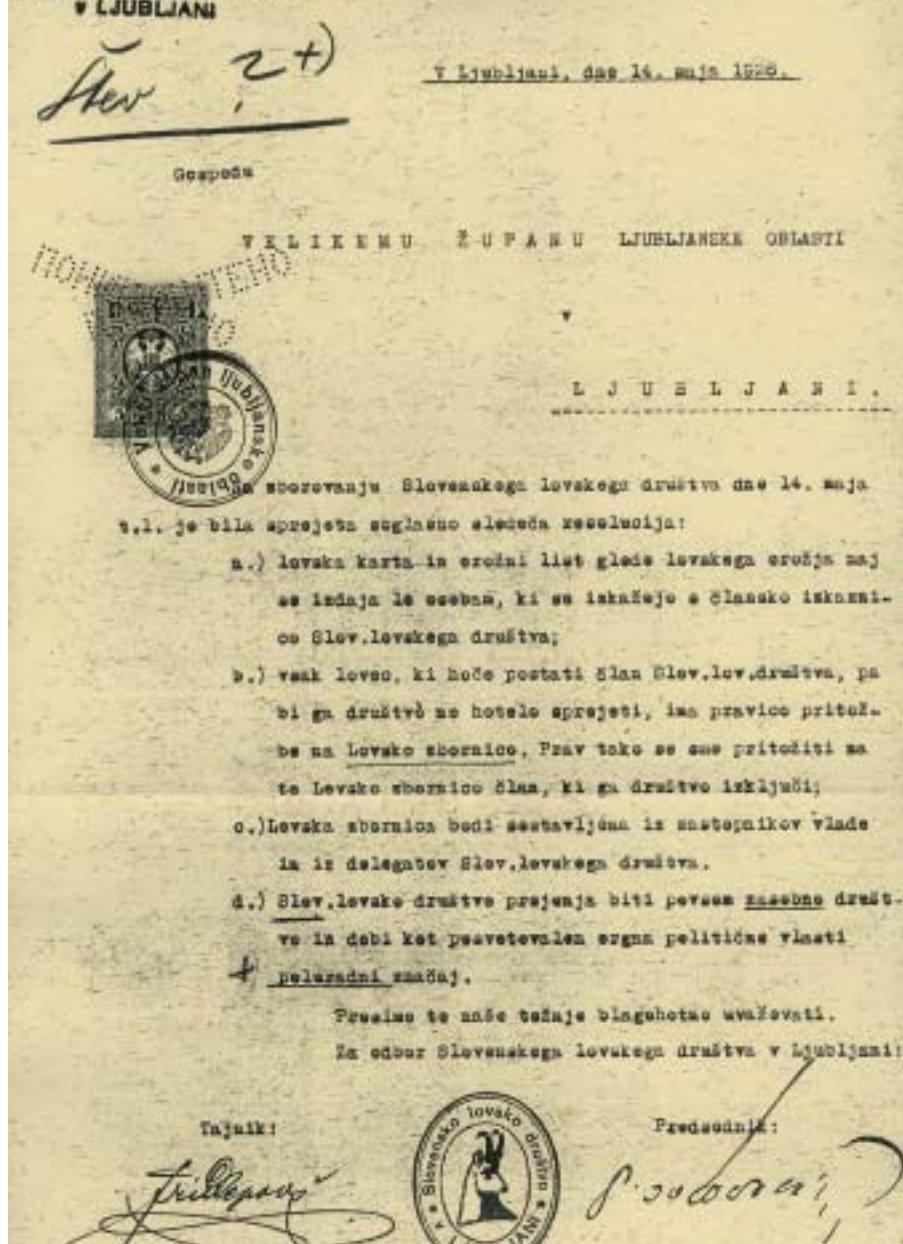
Zakonodaja je občinam vedno omogočala, da so lahko s sklepom občinskega odbora zakupnine ostale v občinski blagajni. Zato ne presenečajo zahteve, da so morala lovišča, četudi so bila dotlej v dobrih rokah, znova na dražbo. Za uspeh na tovrstnih dražbah je bil najpomemb-

nejši denar, moralne odlike zakupnikov pa niso imele nikakršne vloge. V dokaz navedeni trditvi lahko služi za primer z divjadjo bogato občinsko lovišče Sv. Ana na Gorenjskem. Ob poteku zakupne dobe leta 1928 je bil občinski svet pripravljen ugoditi prošnji zakupnika za podaljšanje zakupa, in to celo za dve zakupni dobi (podaljšanja dvakratnega zakupa zakon ni predvideval) s pogojem, da dotedanji zakupnik ob podpisu pogodbe plača dvakrat višjo zakupnino, in to za celoten podaljšan zakup desetih let v enkratnem znesku; torej celotno desetletno najemnino. Ne glede na izid (celoten, izredno visok enkratni znesek desetletne zakupnine ali ponovna dražba z divjadjo bogatega lovišča, ki je obetala visoko zakupnino) je to vsekakor velik uspeh za tedanji občinski svet, ki ga usoda tako lovišča kot tudi morebitni prihodki občine v naslednjih letih sploh niso zanimali.

Zahteve po večjem odstrelu

Posamezniki so si želeli pridobiti status lovca zaradi različnih motivov; eni zaradi družbene veljave, drugi pa so videli v lovišču predvsem vir dohodkov. Posebna skupina so bili pravi lovci, ki so se zavzemali, da bi se razmere v lovstvu, predvsem pa varstvo divjadi, uredilo. Taki lovci so bili večinoma tudi pristojevoljni in aktivni člani SLD oziroma njegovih podružnic.

Posamezniki, ki so želeli z lovom pridobiti na veljavi ali pa so si od lova na dejali predvsem gmotnih zelo pretirane zneske, da so izločili tekmece. Zato so bila največ pozornosti deležna lovišča v bližini večjih mest in lovišča z dobrimi prometnimi povezavami, kamor je na primer bilo mogoče priti tudi z vlakom. Višje cene so dosegala tudi nekatera lovišča na Gorenjskem, predvsem zaradi lova na gamse, ki je po nekaterih podatkih veljal za elitni lov. Za odročnejša lovišča je bilo zanimanja manj, zato so na tamkajšnjih dražbah ponavadi uspeli

Iz arhiva TMS

domači lovci oziroma domače lovske družbe. Ker je zakon določal, da mora zakupnik poravnati vso škodo po lovcih in od divjadi, so bili primeri, da posameznih lovišč, kjer so bile škode velike, sploh ni bilo mogoče oddati v najem. Tako leta 1938 ni bilo zanimanja za nekatera lovišča v črnomaljskem srezu, saj so tam škode presegale morebitne koristi lova.

Po podpisu zakupne pogodbe je za zakupnika prišla streznitev. Novi zakupnik, ki je morebiti zares preplačal zakup lovišča, je imel več možnosti: lahko si je dobil družabnike, lahko je oddal lovišče v podnajem ali pa stroške najema poskušal poravnati s prodajo divjačine (ali prodajo odstrela posameznih glav divjadi). Sprva zakupne pogodbe niso vsebovale nobene omejitve glede odstrela divjadi; določale so samo, da morajo lovski upravičenci spoštovati veljavne lovsko-polijske predpise. Pozneje je bila v zakupni pogodbi določena tudi višina odstrela za najpomembnejše vrste divjadi v lovišču. Zakon iz leta 1935 je celo določal, da se v zadnjem letu zakupne dobe izloči tretjina lovišča, kjer sploh ni do-

voljen nikakršen lov. Poleg tega so bila uvedena potrdila o izvoru divjačine; brez takšnega potrdila ni bilo več mogoče legalno prodati ali kupiti divjačine.

Lovske družbe

Kapus (1931) navaja, da če zakupnik sam ne zmore denarja, s tremi ali štirimi javnimi in desetimi tihimi in plačujočimi družabniki, med katerimi pa največkrat ni niti enega samega lovca, ustanovi lovsko družbo. Resničnost navedbe potrjujejo številne pritožbe na pristojna sreska načelstva, pa tudi na kraljevo bansko upravo in ne nazadnje sodbe upravnega sodišča, pristojnega za lovske zadeve v Celju. Kot primer lahko služi lovsko družba v Globokem, ki je leta 1936 uspela izdražbati občinsko lovišče s štirikrat višjo zakupnino od prejšnje. Po uspešni dražbi (zakupno pogodbo je v imenu družbe podpisal en sam član navedene družbe) je sedemnajst družabnikov določilo medsebojne obveznosti s posebno pogodbo. Sporazumeli so se, da šest članov, tako imenovani konzorcij družbe, prijavijo sreskemu načelstvu kot

sozakupnike lovišča, drugi člani pa so bili tihi družabniki družbe oziroma gosti družbe z enakimi pravicami in obveznostmi kot člani konzorcija. Ker je bilo treba pristojnim oblastem prijaviti tudi lovske čuvaje, jih je navedena družba nastavila in prijavila kar deset, povečini kmečke sinove – tudi sinove članov družbe in druge posestnike. Čuvaji naj bi imeli pravico do odstrela enega zajca, v resnici pa so lovili enakopravno z drugimi člani družbe. Navedena družba je že v prvem letu zakupa razdelila lovišče: del lovišča je oddala v podzakup zagrebškemu odvetniku, del lovišča pa enemu izmed svojih članov, ki je kljub podzakupu na preostalem delu lovišča ostajal član družbe z vsemi pravicami. Preostali del je zadržala zase. Konec leta 1936 so s slednjim podzakup prekinili in ta del lovišča (revir Bojsko) oddali tamkajšnji lovski družbi, prav tako sestavljeni iz legalnih članov in »tihih družabnikov«. Tako je v letu 1937 z loviščem s površino 2.100 ha gospodarilo kar 41 lovcev (lovska družba Globoko s sedemnajstimi člani, lovsko družba Bojsko z osmimi lovci, poleg njih pa je bilo še deset lovskih čuvajev, zagrebški odvetnik in njegova dva čuvaja). Po zakonu o lovu (1935) bi lahko vzelo navedeno lovišče v zakup največ šest družabnikov (po zakonu je bilo mogočih največ dvanajst družabnikov; in sicer za prvih 500 ha lovišča največ trije družabniki in nato na vsakih 500 ha po en družabnik), po odločbi sreskega načelstva pa bi morala biti dva lovska čuvaja. Nedopustne razmere v občinskem lovišču Globoko so se, kljub večkratnim pritožbam občine na sresko načelstvo in tudi bansko upravo, začele reševati šele, ko so nastala nesoglasja znotraj navedene družbe.

Neprimerni načini lova

Najbolj priljubljen način lova so bile brakade. Takrat so se zbrali številni lovci z najrazličnejšimi psi ter gonjači. Psi so preganjali divjad tudi po več ur; lovci pa kljub prošnjam, naj bi srnjad streljali samo s kroglo, so nanjo streljali večinoma s šibrami. V marsikaterem lovišču so bile v času, dovoljenem za izvajanje brakad, le-te vsak konec tedna in še med tednom.

Mag. Romana Erhatič Širnik

Literatura in viri:

Šivic - Žnidaršič. Lovski zakon. Zbirka predpisov z razlago. Ljubljana 1936.

Anton Šivic. Lovstvo leta 1923 po statističnih in drugih podatkih. Lovca 1923.

Anton Šivic. Letno poročilo o gozdarstvu in lovu za leto 1938. Kraljeva banska uprava Dravske banovine 1938.

Arhiv Republike Slovenije. Ban. III. gozdarski odelek - lov.

Razvrstitev skeletnih mišičnih vlaken pri rjavem medvedu

Skeletna mišica

Skeletna mišica je dinamična enota, sestavljena iz funkcionalno, morfološko in biokemijsko različnih tipov mišičnih vlaken, katerih temeljna skupna značilnost je sposobnost krčenja (Monin in Ouali, 1991). Na hitrost in moč krčenja mišičnih vlaken v največji meri vplivajo težke miozinske verige (myosin heavy chains, MHC), ki so največji kontraktilni protein, ki se pojavlja v različnih izoformah (Hamalainen in Pette, 1995). Nanje je vezana aktivnost miofibrilarnе ATPaze, ki je neposredno udeležena v procesu krčenja mišičnega vlakna. V mišicah telesnega debela in okončin večine odraslih sesalcev so štiri različne izoforme ali oblike MHC: ena počasna (MHC I) in tri hitre (MHC IIa, MHC IIx in MHC IIb). Od hitrih izoform je najhitrejša izoforma MHC IIb, najpočasnejša pa izoforma MHC IIa (Bottinelli in sod., 1994). V mišičnem vlaknu je lahko izražena le ena izoforma MHC, obstajajo pa tudi t.i. hibridna vlakna, ki vsebujejo dve ali več različnih izoform. V strukturi, izražanju in porazdelitvi izoform MHC so med vrstami sesalcev velike razlike. Dolgo je veljalo prepričanje, da se najhitrejša izoforma MHC IIb pojavlja le pri malih sesalcih (glodavcih), katerih mišice so sposobne izredno hitrih gibov (Bar in Pette, 1988; Schiaffino in sod., 1988; Gorza, 1990; Aigner in sod., 1993). Novejše raziskave pa potrjujejo prisotnost treh hitrih izoform, torej tudi MHC IIb ali njej podobne izoforme v mišicah nekaterih vrst velikih sesalcev, kot sta prašič (Lefaucheur in sod., 1999) in lama (Graziotti in sod., 2001).

Energija, potrebna za krčenje mišičnih vlaken, nastaja v presnovnih procesih oksidacije in glikolize. Na osnovi tega vlakna razvrščamo v oksidativna, glikolitična in presnovno mešana (Romanul, 1964). V aktivnosti presnovnih encimov so velike razlike med živalskimi vrstami, kar kaže na veliko heterogenost in funkcionalno prilagodljivost mišičnih vlaken kot posledico različne lokomotorne aktivnosti vrste.

Osnovne značilnosti rjavega medveda

Nobenega dvoma ni, da so se medvedi razvili iz pasjih prednikov. Njihovi neposredni predniki so verjetno vrste

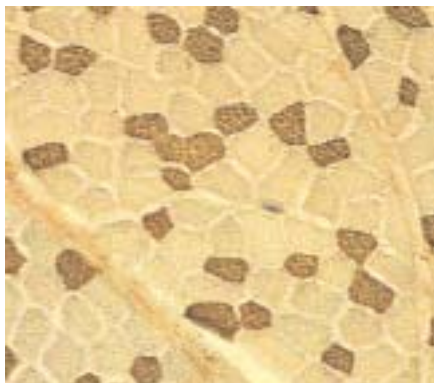
Foto: V. Vidoljevič

izumrlega rodu *Hemicyon*. To so bile srednje velike živali, ki so bile zelo podobne psom, vendar so imele zgradbo deračev, značilno za zdajšnje medvede. Časovno so se medvedi pojavili sredi miocena, kar pomeni, da zemeljsko površje naseljujejo približno 20 milijonov let. Po izkopaninah sodeč sta nekatere votline slovenskega ozemlja naseljevala izmenoma človek in jamski medved; slednji je pri nas v zadnji ledeni dobi izumrl. Jamski medved je bil močnejši od rjavega medveda in sodeč po zobovju je bil pretežno rastlinojed. Po domnevah se je rjavi medved pojavil hkrati z jamskim medvedom pred koncem ledenih dob, to je pred približno 250.000 do 300.000 leti. Ledenodobni rjavi medved je bil bistveno večji od zdajšnjega. Nekateri so se po velikosti približali celo jamskemu medvedu. Ostanke rjavega medveda so pri nas našli v podzemeljskih votlinah na Kočevskem, Krasu in drugod. Po rimskih zapisih je bil medved pred približno 2000 leti v Evropi in tudi pri nas splošno razširjen (Švigelj, 1961; Kryštufek, 1988). Na zdajšnjo razširjenost medveda je zelo vplival človek, saj ga je v mnogih območjih povsem iztrebil. Tako so konec 19. stoletja računali, da živi na celotnem ozemlju Slovenije vsega 30 do 40 medvedov (Švigelj, 1961). Po zdajšnjih ocenah jih je na ozemlju Slovenije od 550 do 600 (Zavod za gozdove Slovenije, 2002).

Osrednji življenjski prostor rjavega medveda v Sloveniji je Javorniško-Snežniški masiv, območja Notranske in Kočevske, ki se navezujejo na Krimsko in Nanoško-Hruški predel (Simonič, 1999). Glavne značilnosti osrednjega življenjskega prostora so obsežna gozdната območja, mozaična prepletenost

gozdnih in negozdnih površin, razmerno veliko površin v zaraščanju in s tem ugodne prehranjevalne in varovalne razmere. Medved je divjad širnih gozdov. Pri nas naseljuje nadmorsko višino od 400 do 1500 m. Naseljuje velik teritorij; posamezen osebek večji del svojega življenja preživi znotraj 100.000 ha. Glavni pogoj za njegov obstanek sta mir in hrana, zato se širi iz svojega osrednjega življenjskega prostora v južne in zahodne dele Slovenije in naseljuje že skoraj vse nadmorske višine. Spremljanje gibanj rjavega medveda in ugotavljanje razsežnosti njegovega življenjskega prostora, vključno z vsemi selitvami, opravljajo na območju ZGS GL Jelen - Snežnik s pomočjo telemetrije. Dosedanje ugotovitve kažejo, da se določeni medvedi premikajo v kratkih časovnih razmikih na velikih razdaljah (Marinčič, 2002).

Medved je največja pri nas živeča zver. Njegovo telo je zgrajeno iz obilne mišične mase in pokrito z dolgo dlako. Kostni skelet medveda je brez ključnice, zato lahko svoje telo spravi v vsako odprtino, velikosti glave. Vratna vretenca s pripadajočo mišičnino mu omogočajo izredno gibljivost glave, ki je zaradi močnih mišic velika in široka. Mišičaste noge niso več dolge in tanke, temveč masivne in stoječe na celem podplatu. Sploh so prednje noge gibljivejše, močnejše in spretnjše ter medvedu poleg močnega zobovja služijo kot orožje in pripomoček pri iskanju in nabiranju hrane. Izredno moč, ki jo predstavljajo noge, zobovje in čeljust, je težko izmeriti, je pa moč razvita že pri mladih medvedih. Na kratke razdalje lahko doseže hitrost do 60 km/h, vendar pa je prav povečanje telesne velikosti in mase odločilno vplivalo na razvoj moči in ne toliko na razvoj hitrosti (Kryštufek, 1988). Primer vzdržljivosti in vztrajnosti je medvedka, ki je skupaj z dvema mladičema telesne mase vsega 10 kg v nekaj dneh premagala razdaljo več kot 80 km (Marinčič, 2002). Pri nas odrasel samec doseže telesno maso do 350 kg, samica je ponavadi za polovico lažja in doseže telesno maso do 180 kg. Jeseni, pred zimskim spanjem, so zaradi nabrane maščobe težji, lahko tudi za 25 %. Mladiči so ob rojstvu velikosti veverice in tehtajo vsega okrog 300 g. Prehrana rjavega medveda je odvisna od zemljepisne in sezone ponudbe. V glavnem se hrani z rastlinami (70–85 %), največ

Dolga glava triglave nadlahtne mišice (m. triceps brachii – caput longum) rjavega medveda (*Ursus arctos*); 10-kratna povečava objektiva.

Prikaz imunohistokemičnega barvanja s protitelesi MHC1. Temno rjavo obarvana vlakna so počasi krčljiva vlakna MHC1, svetla in neobarvana vlakna so hitro krčljiva vlakna MHCII.

z jagodičjem, mladimi travami in žiti. Zaradi krmljenja divjih prašičev v naravi tudi medved večji del prehranjevanja (80 %) zapolnjuje s koruzo. Živalske hrane, vključno z žuželkami in sesalci (mrhovina, ulovljene živali), tako zaužije le 15–30 % (Krže, 1988).

Lastnosti skeletnih mišičnih vlaken pri rjavem medvedu

Na osnovi pojavnosti različnih izoform MHC smo v naši raziskavi želeli ugotoviti razvrstitev mišičnih vlaken skeletne mišičnine pri rjavem medvedu. Raziskavo smo opravili na vzorcih skeletnih mišic petih rjavih medvedov raz-

ličnih starosti in telesnih mas, ki so bili uplenjeni na območju Notranjskega lovskogojitvenega območja (NLGO). Z uporabo monoklonskih protiteles proti vsem izoformam MHC smo proučili šest funkcionalno različnih skeletnih mišic. Raziskava je bazična in dopolnjuje znanje glede funkcionalnih značilnosti mišičnega sistema rjavega medveda (*preglednica 1*).

V skeletnih mišicah rjavega medveda smo ugotovili počasi krčljiva in hitro krčljiva vlakna (slika), znotraj njih pa nam je uspelo prepoznati štiri različne izoforme MHC: eno počasno MHC1 in tri hitre izoforme MHCIIa, MHCIIb podobno in MHCIIx. Številčno prevladujejo čista vlakna, v manjšem, spremenljivem številčnem deležu vlaken (od 0,93 % do 16,91 %) pa smo ugotavljali tudi hibridna (mešana) vlakna, ki vsebujejo dve ali več različnih izoform (MHC1/II, MHCIIa/b in MHCIIa/x) (*preglednica 2*).

V analiziranih skeletnih mišicah rjavega medveda smo ugotovili večji številčni delež počasi krčljivih MHC1 vlaken kot v mišicah nekaterih drugih živalskih vrst (npr. pes). Ta ugotovitev sprva nekoliko preseneča, vendar pa je prav povečanje telesne mase pri medvedu odločilno vplivalo na razvrstitev mišičnih vlaken, s tem pa posledično na njegove gibalne in funkcionalne sposobnosti mišičnega sistema. Mišice so zaradi vsebnosti izoforme MHC1 prilagojene dolgotrajnim toničnim oz. ponavljajočim se počasnim krčenjem (kontrakcijam), kar medvedu omogoča nošenje telesnega skeleta z obilno telesno maso

in počasno premagovanje velikih razdalj brez utrujanja.

Zgradba posameznih mišic se zelo razlikuje, kar je odvisno od nalog, ki jih opravlja posamezna mišica. V kapucasti mišici, ki je ena od mišic plečnega obroča in je pod stalno obremenitvijo, smo ugotovili statistično značilen večji številčni delež počasi krčljivih MHC1 vlaken (53,88 %) kot v drugih mišicah. Največ hitro krčljivih MHCII vlaken (65,54 %) smo ugotovili v premi stegenski mišici, ki je najmočnejša iztegovalka kolenskega sklepa, odgovorna predvsem za gibanje (lokomocijo), in v najdaljši hrbtne mišici, ki nagiba in podpira hrbtenico kot most med spodnjimi in zadnjimi okončinami (59,01 %).

Mišice najstarejšega in najtežjega medveda (telesna masa 280 kg) vsebujejo statistično značilen manjši delež MHCIIa vlaken in večji delež hibridnih vlaken MHCIIa/b ter počasi krčljivih MHC1 vlaken. Slednje kaže na postopno preobrazbo MHCIIa vlaken v vlakna MHCIIa/b oz. MHC1 pri starejših medvedih. Podobne preobrazbe mišičnih vlaken so bile opažene tudi pri drugih vrstah sesalcev in so po vsej verjetnosti posledica genetsko pogojene starostne preobrazbe izoform MHC.

Glede na rezultate naše raziskave ugotavljamo, da obdobje uplenitve ne vpliva na razvrstitev skeletnih mišičnih vlaken rjavega medveda, saj so bili jeseni uplenjeni medvedi težji zaradi povečanja maščobne mase in ne mišične mase. Vendar pa bi za statistično potrditev naših ugotovitev potrebovali vzorce mišic več medvedov, uplenjenih v različnih letnih obdobjih.

Dobro izražena vsebnost najhitrejšega (MHCIIb) in najpočasnejše izoforme (MHC1) v mišicah medveda kaže, da je njegov mišični sistem zelo prilagodljiv. Mišice v sebi združujejo vztrajnost in vzdržljivost, sposobne pa so tudi izredno hitrih in bliskovitih gibov.

Mag. Tamara Čehovin,
dr. vet. med.

e-mail: tamara.cehovin@volja.net
(Viri so na voljo pri avtorici.)

Preglednica 1:

Osnovni podatki o medvedih, katerih vzorci so bili uporabljeni pri raziskavi

Oznaka medveda	Spol (leta)	Starost (kg)	Telesna masa	Obdobje uplenitve
MEDVED 1	moški	1+	50	JESENI
MEDVED 2	moški	2+	80	SPOMLADI
MEDVED 3	moški	3+	100	JESENI
MEDVED 4	moški	4+	130	JESENI
MEDVED 5	moški	10+	280	JESENI

Legenda: + dopolnjeno leto

Preglednica 2:

Številčni deleži (%) posameznih tipov mišičnih vlaken (MHC1, MHCIIa, MHCIIb, MHC1/II, MHCIIa/b) v različnih skeletnih mišicah rjavega medveda

Mišica / tip vlaken	MHC1	MHCIIa	MHCIIb	MHC1/II	MHCIIa/b
KAPUCASTA MIŠICA	53,88	19,46	21,62	2,27	2,78
TREBUŠNA PREPONA	49,49	19,11	27,02	1,37	2,54
TRIGLAVA NADLAHTNA MIŠICA	44,09	19,41	26,74	2,73	7,06
NAJDALJŠA HRBTNA MIŠICA	40,98	10,26	42,19	1,86	4,70
PREMA STEGENSKA MIŠICA	32,57	24,69	35,53	1,87	5,32
VELIKA LEDVENA MIŠICA	37,22	24,20	28,92	2,10	1,02

ZAHVALA

Raziskava je nastala v okviru avtoričinega magistrskega dela. Za izreden posluš, ki sem ga bila deležna na terenu, se zahvaljujem **Tonetu Marinčiču**, vodji ZGS GL Jelen - Snežnik, inž. **Marku Bercetu** (ZGS OE Postojna) in **Aleksandru Deklevi**, predsedniku Postojnsko-Bistriške ZLD. Zveza je moja raziskavo tudi denarno podprla, za kar se iskreno zahvaljujem vsem lovskim družinam te zveze.

Mag. Tamara Čehovin, dr. vet. med.

Živalim na travnikih ni lahko živeti

Če so kmetje še pred desetletjem prvič kosili konec maja, zdaj v ugodnih vremenskih razmerah kosijo že aprila.

Ostrojni košnji in o posledicah, ki jo košnja povzroča na divjadi in drugih prostoživečih živalih v naravi, je bilo že veliko napisanega. O tem smo velikokrat brali tudi v reviji *Lovec*, predvsem o škodi, ki jo košnja povzroči na divjadi. Da pa nam ne bi kdo očital, da se bojimo samo za divjad, smo se tudi vprašali, kako vpliva strojna košnja, predvsem košnja z rotacijskimi kosilnicami, na druge živali? In kakšno vlogo ima pri tem izdatno gnojenje? Na travnikih se še zdaleč ne zadržujejo samo srne, zajci in fazani, tam so (in predvsem) še številne druge vrste, kot so **dvoživke**, ponekod **plazilci**, drobne **ptice** **pevke** in seveda obilica **žuželk**, ki zagotovo plačajo še višji krvni davek kot divjad.

Na travnikih je vse več gnojil

Zadnja desetletja se je kmetovanje zelo spremenilo; poleg številne mehanizacije se je zelo povečala tudi uporaba mineralnih gnojil in pesticidov. Poraba obojih, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, se iz leto v leto veča. Tako se je na primer količina porabljenih mineralnih gnojil, ki vpliva na rast, količino in sestavo trave, na hek-

Posledica košnje: pohabljena žaba brez dela zadnje noge.

tar obdelovalne površine s **183 kg leta 1965** povečala na kar **440 kg v letu 1997!** Posledica takšnega povečanja vnosa mineralnih gnojil poleg enormnih količin polite gnojnice po travnikih pa je občutno povečanje travne mase in s tem tudi večkratna košnja. Če so kmetje še pred desetletjem prvič kosili konec maja, dandanes v ugodnih vremenskih razmerah kosijo že aprila. Zatem pa **kosijo vsake tri tedne**, vse tja do novembra. Da na takšnih travnikih le težko sploh kaj preživi, verjetno ni treba posebej poudarjati. Način kmetovanja, pri katerem gospo-

dari silažni sistem, se je zelo oddaljil od sonaravnega gospodarjenja.

Visoka in gosta trava

Izdatno gnojenje na travnikih zelo spremeni tudi travno sestavo. Od nekoč pisanih preprog raznovrstnih trav in cvetlic so zdajšnji travniki le še monokulturne njive, na katerih uspevata le dve do tri vrste trav, ki jim ustreza velika vsebnost dušika. Trava je posejana tudi izredno na gosto ter je precej višja, kot bi bila sicer ob manjšem gnojenju ali brez njega. Zato se bistveno spremeni mikroklima: podlaga postane hladnejša, to pa odvrča večino žuželk. Travniki z gosto posejano in visoko travo odvrčajo tudi druge živali; plazilci se jih izogibajo zaradi že omenjene hladnejše podlage in zaradi zmanjšane možnosti premikanja med travo. Podobno velja tudi za ptice; visoka in gosta trava odvrča npr. pribo, poljskega škranjca, prepelico ter nekatere druge manjše pevke. Visoka trava pticam onemogoča tudi iskanje hrane, zato se je izogibajo. Po lastnih opazovanjih in raziskavah so takšni travniki za živalstvo veliko slabši kot njive, na katerih nekatere vrste ptic vendarle gnezdiijo.

Katere vrste najdemo na travnikih?

Poleg številnih žuželk, kot so kobilice, metulji in hrošči, če omenimo najopaznejše, na splošno prevladuje mnenje, da na travnikih prebiva tudi množica ptic, plazilcev, dvoživk pa tudi manjših sesalcev. Toda to ni povsem res. Na travnikih v notranjosti države poleg že omenjenih vrst med pticami gnezdiijo še kosec, kozica, veliki škurh, repaljščica, drevesna cipa, rumena pastirica, prosnik in poljska jere-

Košnjo v maju z rotacijsko kosilnico je z življenjem plačala navadna krastača. Ni bila edina!

bica ter kateri izmed strnadov. Pri tem je treba omeniti, da gnezdišča pribe na travnikih pri nas verjetno lahko preštejemo na prste na rokah, pa še kakšen prst nam bo zagotovo ostal, podobno velja za rumeno pastirico. Prosnik je bolj kot na same travnike navezan na robove, zelo mu ustrezajo robovi mejic, ki mejijo na odprti svet. Podobno velja za strnade in jerebico. Pravih travniških vrst je torej bolj malo, pa še te (kosec, kozica, veliki škurh, repaljščica) so vezane na vlažne travnike.

Tudi plazilcev je na travnikih malo. Še najpogostejša sta martinček in zelenec, vendar morata imeti v bližini tudi zavetje, bodisi grmovje ali nekaj kamenja. Na travnike hodita le na lov. Ome-

nimo še slepca, ki ga marsikdo zamenja s kačo. Med manjšimi kuščaricami v notranjosti države ni vrst, ki bi bile vezane na travnike, razen izjemo redke živorodne kuščarice, kjer se je na vlažnih travnikih še obdržala. Nekoliko drugače je na krasu, kjer med redko travo in posameznim kamenjem lahko splašimo kraško kuščarico. Tudi kače so redke, še najpogostejša je smokulja. Na krasu pa se, ko iščeta hrano, pojavita predvsem modras in črnica.

Dokler trava še ni pokošena, se na travnikih rade zadržujejo tudi dvoživke; predvsem navadna krastača ter rjave žabe, med katerimi sta pri nas najpogostejši sekulja in rosnica. Le-te tod najdejo primerno zavetje, trava jim

Med kačami je najpogostejša obiskovalka travnikov smokulja.

daje skrivališče in primerno vlago, pa tudi hrano.

Sem ter tja na travnike zaidejo še kakšen jež, podlasica in kuna, potem pa se spisek travniških vrst že sklene.

Pogubna košnja

Če sedaj pustimo ob strani že tolikokrat omenjeno prezgodnjo košnjo, spoznajmo še, **kakšno razdejanje za seboj puščajo rotacijske kosilnice**. Če ste si kdaj ogledali takšen travnik takoj po košnji, potem veste, o čem pišem. Prva, takoj vidna ugotovitev je, da kosi bistveno prenizko. V letih 1998-2002 sem v ta namen v severovzhodnem delu države povsem naključno na 45 travnikih premeril višino odkosa takoj po košnji. Na vsakem travniku sem v ta namen na naključno izbranih petih mestih izmeril, na kakšni višini od tal je bila pokošena trava. In rezultati?

Najnižji povprečni odkos trave na travniku je znašal 3,5 cm nad zemljo, najvišji 7,5 cm, v povprečju 5,5 cm. Občutno prenizko, da bi po košnji lahko preživela še katera vrsta! Na travnikih sem našel mrtve ali pohabljenе rjave žabe, krastače, smokuljo, slepce, zelenca, martinčka, krte, fazanko, mlade zajce, mladiča srne ... Takšno pokopališče seveda privabi nekatere plenilce; posebno vrane in lisice so stalni gostje pokošenih travnikov.

Da bi bili vsi zadovoljni

Da bi po košnji preživelo vsaj del živali, domnevam, da bi kmetje morali kositi travo na višini kakšnih 10 cm. Tako bi preživelo veliko manjših živali ter tudi nekatere ptice na gnezdu, ki pred stroji ne odletijo, temveč se le pritisnejo k tlom. Za večje živali je pomemben tudi ustrezen način košnje. Le-to bi obvezno morali začeti iz sredine proti robovom, ne pa, kakor je še vedno navada, z robov proti notranjosti.

Z nekoliko višjim odkosom bi pridobili tudi kmetje, saj s prenizko košnjo velikokrat poškodujejo tudi koreninski sistem. Kar poglejte si takšen travnik: na nekaterih mestih je videti, kot bi prek njega šel trop divjih prašičev! Poleg vsega se trava brez listov veliko težje obnavlja, potrebuje pa tudi precej več vlage kot sicer. To je še posebno opazno v poletnih mesecih in v daljšem obdobju brez padavin. Toda, kaj bi si belili glavo s tem: **gnojila in subvencije bodo že naredile svoje!**

Bomo kdaj dočakali, da bo resorni minister sprejel uredbo tudi o načinu in pravilih košnje? In to take, ki ne bo naravnana na kakovost in količino krme, pač pa tako, da bo v prvi vrsti reševala opisano problematiko?

Milan Vogrin

Gnezdo z jajci drevesne cipe sredi travnika. Po košnji z rotacijsko kosilnico o gnezdu ni bilo več ne duha ne sluha.

Mladiči srn so pogoste žrtve kosilnic.

Vse foto: M. Vogrin

»Ko govorijo proti lovstvu, naj povedo za alternativo!«

Janez Gregori: »Biologi smo srečni ljudje«

Tokrat predstavljamo biologa, ekologa in uglednega slovenskega ornitologa Janeza Gregorija. Rodil se je leta 1941 v Podkorenu, maturiral je na Gimnaziji Jesenice in leta 1972 diplomiral na biološkem oddelku Biotehniške fakultete v Ljubljani. Delal je na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine, nekaj časa je tudi poučeval, zdaj pa je že vrsto let kustos za ornitologijo pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije v Ljubljani. Janez Gregori je nedvomno eden največjih poznavalcev ptičev pri nas in tudi eden najplodnejših piscev o tej tematiki. Napisal in prevedel je več del o ptičih, prav tako je avtor številnih monografij o naših naravnih znamenitostih, pisal je o mnogih naravovarstvenih vprašanjih ter pripravil vrsto priročnikov in vodnikov. Število njegovih strokovnih člankov in ocen ter poljudnih prispevkov, zapisov in polemik obsega več sto enot. Ukvarja se tudi z naravoslovno fotografijo ter – zlasti v zadnjem obdobju – s proučevanjem življenja čebel. Je tudi urednik revije Scopolia ter član številnih strokovnih združenj in društev; med drugim je bil ustanovni član in dolgoletni predsednik Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Dolgo je bil član lovske organizacije; spominja se, da je bil v začetku sedemdestih let prvi, ki je predlagal popolno varstvo za divjega petelina pri nas. (Mimogrede in resnici na ljubo: petelina so posamezne lovske družine zavarovale že veliko pred uradno državno prepovedjo, npr. na Nanosu! – op. avt.)

Janeza Gregorija pri njegovem raznolikem delovanju odlikujejo človeška širina in dobra strokovna razgledanost ter pristna navezanost na živi svet okoli nas. Predvsem pa zavest, da moramo ljudje ravnati le kot delček narave, ne kot njen gospodar; skratka, v skladu s spoznanjem, da narave nismo podedovali od dedov, ampak smo si jo le sposodili od naših vnukov.

*(Objavljamo nekoliko prirejen intervju, ki je bil prvič objavljen v oddaji **PODOBE ZNANJA** na Tretjem programu Radia Slovenija – Programu ARS.)*

Gospod Gregori, najprej povsem preprosto vprašanje: Ste biolog, vse življenje, dolga desetletja, dihati in živite z naravo. Kaj bi nas moralo po vaše, če res čutimo z naravo, najbolj skrbeti? Česa morda – takole v vsakodnevnem življenju – ne vidimo in ne opazimo dovolj dobro?

Sem kmečki otrok in sem vseskozi povezan z naravo. To me je tudi vodilo pri izbiri poklica, zato sem se odločil za študij biologije. No, res sem se veliko ukvarjal z varstvom narave in če danes gledam, kako ljudje gledajo na naravo, bi rekel, da je še vedno dosti deklarativnosti. Varstvo imamo na jeziku, ko pa nastane konkreten problem, smo zelo nestrpni in nismo pripravljeni popustiti v korist narave. Premalo se zavedamo, da je bila narava – živalstvo, rastlinstvo – že pred nami, da so to naši sopotniki,

ki bi jih morali spoštovati in storiti vse, da skupaj preživimo.

Vaše osnovno delovno področje so ptiči, če smem tako reči. Ste kustos za ornitologijo v Prirodoslovnem muzeju v Ljubljani. Mogoče so ravno ptiči, njihova pojavnost, pešanje ali večanje populacij posameznih vrst med najbolj značilnimi kazalci sprememb v okolju. Kaj je najbolj značilno za razmere v zadnjih desetletjih? Je to morda zmanjševanje števila ujed, pa poljskih in gozdnih kur; kateri so najbolj značilni premiki?

Splošen je pojav zmanjševanja številčnosti. Večkrat pa poudarjam – ko se recimo pogovarjam z učitelji ali z vzgojiteljicami v vrtcih – naj ne govorijo: Lejte tička! Reči je treba: glejte siničko, glejte vrabca, glejte srako! Tako otrok že takoj spozna tudi posamezne vrste. Zakaj je to pomembno: zato, ker bodo ptiči vedno okrog nas, recimo mestni golobi, vrabci, srake in vrane. In potem

bomo rekli, saj jih je še veliko. Ne bomo pa opazili, da se nekatere vrste številčno zmanjšujejo ali celo izginjajo.

Če bi na splošno govorili, katere vrste so ogrožene, bi lahko najprej dejali, da so to tiste, ki so bile svojčas konkurenca človeku: to so večje ujede, tudi večje sove, npr. velika uharica. Človek je plenitelj pobijal, da je pojedel tisto, kar bi sicer uplenili plenilci. Drugo pa je vprašanje značilnega življenjskega prostora, ki ga potrebuje posamezna vrsta. Vemo, da življenjski prostori nekaterih vrst bolj propadajo kot drugih. Taka so predvsem močvirja in ekstenzivne kmetijske površine. Če vzamemo za primer smrdokavro, katere številčnost se zelo zmanjšuje: čedalje manj je primernih dupel, ampak ta bi se še nekako našla. Huje je, da nima primerne hrane. Podobno je z zlatovraniko, katere število se drastično zmanjšuje, ker ne dobi primerne hrane na poljih, ki so čedalje bolj intenzivno obdelana in tam ni hrane zanjo. In še bi lahko naštevati. Za nekatere vrste celo težko natanko pojasnimo, kaj se pravzaprav

Foto: C. Milnar – PWS

Janez Gregori

dogaja. Na primer za južno postovko: do pred nekaj desetletji jih je po Sloveniji gneznilo stotine parov. Nenadoma se je začela številčnost zmanjševati, pred leti smo opazovali zadnji gnezdeči par in zdaj je kot gneznilka v Sloveniji izginila. Njena hrana so v glavnem bramorji – prav neverjetno jih je bilo opazovati med gnezdenjem – vsakih nekaj minut je prinesla bramorja! In to podnevi, ko je bramor v zemlji. Kakšna sposobnost odkrivanja plena! Morda je tudi njo prizadelo pomanjkanje hrane! Je pa še druga pomembna stvar: južna postovka se seli v Afriko, kaj se dogaja tam, pa ne vemo. Lahko samo sumimo. Povejmo odkrito: če v Evropi prepovedo katerega od strupov – to se je dogajalo tudi s pantakonom in pozneje DDT-jem, so ti strupi romali v Afriko. Tam imajo velike težave v poljedelstvu, zlasti s kobilicami. In seveda se tamkajšnji ubogi ljudje na vse načine trudijo, da bi preživeli. Človekova pokvarjenost pa nima meja in strupe pač prodajajo tja. Če žival tam prezimuje, se seveda lahko zastrupi. In morda je tudi to razloga za zmanjšanje številčnosti južne postovke, ki je izginila praktično v vsej Evropi, le v Rusiji še imajo močno populacijo.

Če malo preskočiva oziroma se vrneva k začetku: o kolikih vrstah pravzaprav govorimo: je to tristo ali štiristo, všteti selivke in preletnike? In če bi človek ugibal, kaj menite: tisti, ki pozna dvajset različnih ptic, je že kar dober? Kakšno je poznavanje ptic med ljudmi?

No, mislim, da je poznavanje dokaj slabo. Najbolj običajne še poznamo, potem se pa kmalu ustavi. Že če bi vprašal,

katere sinice imamo, ne bi bilo odgovora, pa med njimi poznamo več vrst. Sicer pa: imamo stalne, celoletne vrste, ki tudi gnezdiijo pri nas, potem so poletne vrste, ki tukaj gnezdiijo in čez zimo odletijo na jug, zlasti v Afriko. Potem imamo skupino preletnikov, to so vrste, ki jeseni letijo čez naše kraje in se spomladi vračajo na sever; znan tak primer je žerjav. Potem so še vrste, ki jeseni priletijo s severa in pri nas prezimujejo. Če bi vse to sešteli, bi bilo skupno število približno 390 vrst, od katerih jih okrog dvesto vrst gnezdi redno ali vsaj občasno.

Vzroki za številčno zmanjševanje posameznih vrst, kot ste že dejali, niso istородni. Recimo divje kure: poljske, kot jerebica, prepelica, so gotovo zdesetkane zaradi urbanizacije, pa zaradi spremenjenega načina kmetovanja in kemije v kmetijstvu, zaradi onesnaževanja. So pa drugačni primeri, recimo divji petelin kot markanten predstavnik te družine; tu je bolj zapleteno. Vprašanje je, koliko ga je ogrozil lov, prej verjetno spremembe in nemir v njegovem življenjskem okolju?

No, nekaj je res: če ga ubiješ, ga ni več ... Prav gotovo je tudi odstrel prispeval k njegovemu številčnemu zmanjševanju. Poglavitno pa je naslednje: divji petelin rabi poseben življenjski prostor, habitat, ki ima točno določene lastnosti. To so smrekovi ali pa mešani gozdovi, obrnjeni proti vzhodu ali jugovzhodu; v bližini morajo biti manjše jase, kjer je pesek, da se lahko okoplje, morajo biti borovnice ali drugo jagodičevje. Imeti mora primerno vejo (gred), na kateri poje in pod njo tudi kakšen bolj raven prostor (rastišče), kamor se po petju spusti in se tam pari s kurami. Prav tako so pomembna mravljišča, ker se predvsem kebkici hranijo z bubami. Če ima petelin vse naštetu na majhnem prostoru, rabi razmeroma majhen okoliš. Če tega ni, mora svoj teritorij razširiti, zato ga slabše pozna, težje obvlada prostor in nevarnosti. Tako postane ranljiv. Ugotavljajo, da so petelini, ki imajo vse potrebe zagotovljene na majhnem prostoru, zelo redko plen naravnih plenilcev, kot so kune, lisice ipd. Preostali so žrtve pogostejše; zlasti pogoste so žrtve med mladimi petelini, ki še iščejo, kje bi osnovali svoj teritorij. Za zmanjševanje številčnosti je vsekakor vzrok predvsem uničevanje njegovega življenjskega prostora, nepravilno in preobsežno sekanje gozdov, nemir. Vsekakor je zelo pomembno še tole: pri nas priporočamo tek v naravi, rekreacijo; nemir pa škodi živalim! V naših gozdovih je vse manj miru in to petelinu škodi. Poglejte recimo pozimi: žival se ponavadi usede na

kakšno košato staro smreko, tam sedi tudi po nekaj dni in je iglice – to je njegova glavna hrana. Petelin miruje in tako ohranja energijo. Zdaj si pa predstavljajte smučarja, ker priporočamo turno smučanje: ptico prestraši, jo prepodi; porabila bo veliko več energije, energetska bilanca bo postala negativna. Menim, da je nemir eden glavnih vzrokov za izginjanje.

Prehiteli ste me: planinstvo, pohodništvo, gobarjenje, turno smučanje, motorno zmajarstvo, pa terenska, cross vozila – vsega tega včasih ni bilo. Slovenija pa je majhna in menim, da bomo morali biti tu odločnejši, kje je kaj dovoljeno in kaj ne. Nekateri ljubitelji narave, tudi lovci, včasih malce zlobno rečejo: še dobro, da se vsaj nekateri bojijo medveda in si ne upajo v gozd, sicer bi bilo še huje?

Rekel bi, tako malo sarkastično: tako rad imam naravo, da bi jo kar pojedel. Nekateri ljudje so prepričani, da morajo za vsako ceno nekaj odnesti, če gredo v naravo. Začne se že s pomladanskimi šopki, nadaljuje se z gobami, z raznim jagodičevjem. Ljudje dobesedno plenijo. V mladih letih sem rad nabiral gobe, zdaj pa že nekaj let nisem šel v gozd s tem namenom, ker se nočem pridružiti hordi pleniteljev. Nerazumno je, kako ljudje hlepijo, da bi iz narave čim več nagrabili. Ko najde lepšo, prejšnjo odvrže. Zakon to resda omejuje, a ne vem, koliko učinkuje prepoved. Če pomislim samo na Triglavski narodni park, kaj vse se tam dogaja – tam plenijo tudi tujci.

No, tudi živali jedo gobe, so pa še druge, pomembnejše zadeve: drevesa in gobe živijo v posebnem sožitju, *mikorizi*. To so občutljivi spleti na najtanjših koreninskih laskih in ko mendraš po gozdu, stopaš na te povezave in jih poškoduješ. Hife, podgobja so stara tudi več deset let. Prav zanimivo je, da ima kakšna mušnica recimo tudi sto let staro podgobje, ki živi. In če stopiš na hifo, pretrgaš življenje. Menim, da bi morali hoditi po poti, potem se ne bi bilo treba pritoževati, da so kje kače, ker jih tam ne bi srečali, vendar bi lahko prav tako uživali v razgledih ... Vsekakor se moraš zavedati, da si v naravi gost in spodobiš se, da kot dober gost zapustiš gostitelja tako, da se ta ne pritožuje ...

... in da mu vsaj ne delaš škode. No, to ste pripovedovali kot pravi častilec narave. Če se še vrneva k pticam: vrste so različne med sabo tako kot divjad: ene propadajo, druge se uspešno prilagajajo človekovi bližini. Tudi pri pticah je tako: ene prenašajo človekovo bližino, druge nikakor. Na primer turška grlica: kolikor vem, se je v sto letih iz

Male Azije prek Balkana razširila po vsej Evropi tja do Norveške. Ali znamo odgovoriti na vprašanje: zakaj?

Prilagodljivost je zelo različna. No, najprej moramo pomisliti na hrano in življenjski prostor. Če pogledava turško grlico, je pred drugo svetovno vojno še ni bilo v Jugoslaviji. Ko smo gledali kakšne filme iz časa vojne, recimo iz Beograda, in je bilo slišati njeno oglašanje, smo takoj vedeli, kdaj je bil film posnet – malce smo ornitologi lahko tudi detektivi ... (smeh). Ta ptica je res silno prilagodljiva. Hrani se z rastlinsko hrano: žita, popki, listje, človekova bližina je ne moti, celo nasprotno, zelo rada je v njegovi bližini. Vse to ji je godilo, veliko potomcev je preživel in danes je res razširjena v vsej Evropi. So pa vrste, ki so manj prilagodljive, kot že omenjeni veliki divji petelin, ki ne prenašajo dobro človekove bližine. Podobno je tudi z večino ujed in s sovami.

Menim, da je pri tem zelo pomembno nekaj: to je znanje, poznavanje zakonitosti v naravi. Posplošeno objokovanje, kako je v naravi vse narobe in tako imenovana »bamby filozofija« sodobnega mestnega človeka, idealiziran pogled; od vsega naštetega ni kaj dosti koristi, čeprav so nameni dobri. O pravih igrah v naravi je treba vedeti veliko, šele potem lahko preprečujemo ali vsaj omilimo škode zaradi lastnega poseganja. Recimo: sestavni del življenja je tudi smrt, uplenitev. Vemo, kakšna je funkcija ujede v naravi, so pa recimo v Sloveniji območja, kjer vsem ujedam rečejo jastreb in imajo v mislih kragulja, ki bo odnesel kokoš s kmečkega dvorišča. Četudi kokoši na naših dvoriščih ni več prav veliko, je odpor, sovraštvo ostalo iz prejšnjih časov!

Mene osebno moti solzav pristop: češ, joj, uboga srnica. Normalno se obnašajmo in pogovarjajmo, poskušajmo razumeti in rezultati bodo vidni. Seveda, mesojedi se hranijo z mesom in kragulj pač mora loviti. No, pri nas doma smo tudi rekli jastreb, čeprav imamo od jastreb v Sloveniji le beloglavega jastreba (plešca), ki pa je mrhovinar.

Vprašanje o pomenu znanja ni bilo čisto slučajno. Pod roke mi je namreč prišlo vaše razmišljanje v reviji Lovci izpred let, ko ste polemizirali z avtorjem, ki je razlagal, da za »prave« lovce ni potrebno izobraževanje, da imajo to tako rekoč v krvi in položeno v zibko. To je seveda daleč od resnice, to je nevarna neumnost; nujnost znanja in izobraževanja velja za vse, ki posegajo v naravo in prihajajo v stik z njo.

No, v življenju sem kar dosti polemiziral. Dolgo sem bil tudi član zelene bratovščine, pa so me malo čudno gledali, ker nisem streljal – posvetil sem se namreč bolj fotografiji. Menim pa, da sem mogoče v tistih časih naredil kaj koristnega. Kot lovec sem namreč imel dostop do vaše revije in sem tako lahko prispeval k spreminjanju gledanja na naravo. Mogoče je tudi kanček mojega truda udeležen pri tem, da dandanes lovci drugače gledajo na stvari. Sicer pa mislim – no, zdaj bom spet polemiziral – gonja proti lovcem ni smiselna, vedno je treba povedati tudi za alternativo. Kaj pa namesto lovstva? Recimo: v svojem kraju poznam razmere in lahko rečem, da kakšnih večjih kršitev ni. Velike travojede pa je treba odstranjevati, ker je ravnovesje porušeno, naravnih plenilcev ni in to mora biti uravnano. Nasploh pa menim, da bi morali čim več živalskih vrst najprej zavarovati in nato izdajati ad hoc dovoljenja za odlov, odstrel, odvisno od dejanskega stanja vrste v naravi.

V prid lovcem je treba poudariti tudi, da so imeli doslej stalno kontrolo nad terenom, tako da ni bilo – recimo – krivolova. Zdaj pa ponekod to že postaja problem! Ne moreš biti kar na pamet proti nekomu: povej zakaj in utemelji! No, kdaj pa je bilo tisto pisanje o izobrazbi, se pa ne spomnim ...

... to je že dolgo nazaj.

... ampak še vedno tako mislim: znanje je pri vsaki stvari pomebno in pri lovcih še prav posebno!

... in slovenski lovci vam bodo za vse izrečene besede hvaležni ... (smeh) ...

... oh, nikomur se ne prilizujem.

Glejte, še vedno sva na občutljivem področju. Menim, da veliko škode naredi vsaka militantnost, na tem ali onem koncu, vsak fundamentalizem onemogoča dialog. Najhuje je, ko se zgovorniki in nasprotniki vkopljejo v bojne jarke, potem dialog ni mogoč. Imamo kormorana in nesrečnega medveda. Vem, da ima del lovcev pomisleke do odstrela, ker so potem ožigosani kot streljaji, kot ubijalci in podobno.

O fundamentalizmu: nič nimam proti, če mi glede varstva narave rečete, da sem fundamentalist. Kot naravovarstvenik moram tudi biti fundamentalist, kajti nekdo, ki skuša nekaj uničiti, je tudi fundamentalist. Oba sva fundamentalista in zato dajva iskati rešitev nekje na sredi, ne da se mu moram jaz približati že pred začetkom. Potem dobiva rešitev na njegovi tretjini. Dajva jo dobiti na sredini.

Biologija kot način življenja, gospod Gregori? Opazovanje narave, ptičev terja ogromno časa, potrpežljivosti, dela na terenu ...

Mislim, da smo biologi srečni ljudje. Marsikaj vidimo v naravi, marsikaj znamo doživeti. Živimo veliko bolj polno življenje kot marsikdo drug. Naj obudim prigodo izpred precej let. Ko so začeli graditi ljubljansko obvoznico čez Barje, smo v okviru Prirodoslovnega društva priredili cikel predavanj o ptičih, sesalcih, rastlinah. Naslednji dan pa smo šli skupaj z načrtovalci, inženirji tudi na teren, na Barje. Moram reči, da so se povsem raznežili, po otroško so uživali! Eden od projektantov mi je rekel: »Nikoli v življenju nisem vedel, da vse to je, da obstaja!« Tako, sem se pošalil, saj boste še traso spremenili! (smeh) ...

... morda je šel mimo, pa ni videl, ni opazil. Namreč, treba je znati gledati, opazovati. Gremo mimo in ne vidimo ...

... tako, tako. Veliko ljudi hodi skozi gozd in ne vidi dreves. Veste, kako je: v času študija dobiš vpogled v zgradbo vsega živega sveta, rastlinstva in živalstva. Veliko je podatkov, znanje lahko izpuhti, modrost pa ostane.

Veš, da nekaj obstaja, da nekaj je, zavedaš se tega, čeprav se podrobnosti morda ne spomniš. Zato lahko biologi z užitek hodimo v naravi – ker jo poznamo!

Veliko ste pisali, zlasti o ptičih. Zasedil pa sem, da ste se ukvarjali tudi z imenoslovjem?

Da. Zbral sem slovenska imena za ptiče iz literature, začel z Zoisom, pa prek Frayerja, Schulza, Erjavca do novjših avtorjev in prevajalcev, le prav najnovjših še nimam urejenih. Ko smo določali imena, sem tudi sodeloval pri zdajšnji nomenklaturi. Pregledali smo, kako so poimenovali ptice v prejšnjih časih, nekatere stvari smo tudi popravili ali utrdili. Je pa zanimivo, da se je recimo ravno Erjavac zmotil pri dveh vrstah in ju je zamenjal – in tako je še vedno – čuka in velikega skovika. Če gledamo onomatopoetsko, čuk skovika, skovik pa čuka! Še vedno je ta napaka!

Vsekakor zanimiva podrobnost! V začetku sedemdesetih let ste bili tudi na himalajski odpravi na Makalu. Kot hribolazec, kot biolog ali kot ornitolog?

Da, imel sem veliko srečo, to je bila četrta jugoslovanska odprava v Himalajo leta 1972. Takrat so vzeli s sabo tudi botanika dr. Toneta Wrabra, geografa

dr. **Jureta Kunavra**, jaz pa sem šel kot zoolog. Moram reči: To je bilo doživetje. Tam smo bili dobre tri mesece, zbiral sem material, kot temu rečemo biologi, zbiral sem sesalce. Male sesalce sem lovil v pasti, jih že na terenu prepariral, popisoval parazite in podobno. To je zdaj v zbirkah našega muzeja, bilo je tudi objavljeno pri SAZU. Čez nekaj let je šla tja češkoslovaška odprava, prav tja pod Makalu. Nalovili so velike serije, ampak po vrstah natanko zgolj in samo tiste, ki sem jih določil že jaz! Prav dobro se mi je zdelo, da sem bil tako temeljit; niti ene nove vrste niso našli!

Gospod Gregori, še eno veliko ljubezen imate: čebele. Česa pomembnega še ne vemo o čebelah, kaj bi omenili na prvem mestu?

Res se ukvarjam tudi s čebelami. Včasih se šalijo na moj račun, češ da se ubadam z vsem, kar leti po zraku. Kaj bi rekel o čebelah? Tudi to, da se ukvarjaš s čebelami, je ena sama velika sreča! Če znaš opazovati, tudi pri čebelah odkriješ vedno nekaj novega. Sreča je, da ne bomo nikoli odkrili vseh skrivnosti narave in draž raziskovanja bo ostala! Sam imam čebelarstvo v Podkorenu, kjer sem

doma. Imam razne tipe panjev, da opazujem, kaj je primerneje v naših podnebnih razmerah. In tako ugotavljam in vidim, da tisti, ki dajejo nasvete za čebelarje in pišejo napotke, velikokrat govorijo na pamet. Ne preverijo, kako je v resnici, v praksi.

Čebelarstvo je ena sama radost!

Naj ptiči letajo še naprej in naj hoja letos dobro medi! Hvala lepa za pogovor, gospod Janez Gregori!

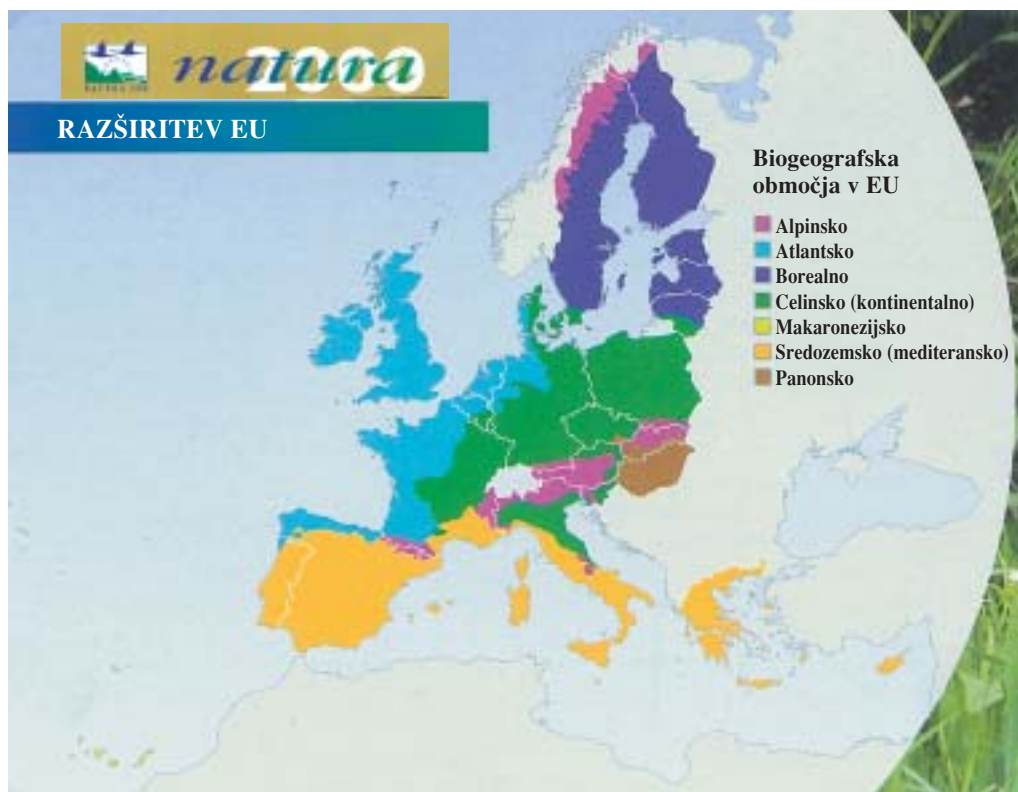
Z Janezom Gregorijem sem se pogovarjal – Štefan Kutoš.

Šoji

Foto: M. Cerar – Diana

Narava 2000 v razširjeni Evropski skupnosti

Ris – Lynx lynx

Foto: S. Lavrič – Diana

1. maja 2004 bo v članstvo Evropske skupnosti sprejetih 10 novih držav. Njihovo brezmejno naravno bogastvo in raznovrstnost pomeni velik prispevek k biotski pestrosti v Evropski skupnosti, še zlasti pa k mreži *Narava 2000*.

Površina Skupnosti se bo povečala za približno četrtno, nove države pa s seboj prinašajo izjemno zanimive živalske vrste in habitate. Večina novih članic ima tudi zatočišča pomembnih živalskih vrst in habitatske tipe, ki so v preostali Evropi že izginili. Njihova vključitev naj bi znatno okrepila naravovarstvene težnje in dosežke za varstvo teh vrst in njihovih habitatov.

Naloge za prilagoditev novim razmeram so zahtevale vrsto sprememb v Aneksih za varovanje habitatov in Smericah za varstvo ptic. Kot prvo se omenjeni evropski prostor dopolnjuje s sedmo biogeografsko, tako imenovano Panonsko regijo (območje), ki zajema celotno Madžarsko, znaten del Slovaške in manjši delež Češke republike. Kot drugo so bile za posamezno državo značilne vrste in habitati vključeni v Aneks I (13 vrst), Smernice za varstvo ptic in v Aneks II (76 živalskih, 89 rastlinskih vrst ter 20 habitatnih tipov), v Aneks IV (68 živalskih in 88 rastlinskih vrst) ter v Aneks V (7), vse v okviru smernic za varovanje habitatov. Med živalskimi je nekaj izjemno zanimivih vrst, kot sta evropski bizon ali zober (*Bos bonasus*) in stepski dihur (*Mustela erminea*), poleg tega pa tudi več redkih in endemičnih rastlin ter metuljev. Nekatere vrste zveri (npr. volk in ris) sodijo v geografsko območje populacij posameznih vrst, naštetih v Aneksih II in IV, in v nekaterih državah članicah veljajo za manj ogrožene, zato jih ni treba popolnoma zavarovati.

Končna odločitev o tem, katere vrste in habitate vključevati, je bila sprejeta po

vrsti posvetovanj v letih 2001 do 2003 ob sodelovanju držav kandidat in članic, Evropske komisije in Evropskega centra za varstvo narave in biotsko raznovrstnost. Te uskladitve so zajete v okoljskem poglavju pridružitvenega sporazuma, podpisanega v Atenah 16. 4. 2003.

Vseh 10 držav, novih članic, mora najpozneje do 1. maja 2004 zahteve iz omenjenih Aneksov vključiti v nacionalno zakonodajo.

*Povzetek iz glasila
Evropske komisije »Narava
2000«, januar 2004
Blaž Krže*

Lovstvo v Črni gori

»Glede na dejstvo, da ima lovstvo v Črni gori dolgo tradicijo, pa trenutno stanje ni zadovoljivo,« je povedal **Žarko Vučinić**, univ. dipl. inž. gozd., ki je na črnogorskem Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in vodarstvo svetnik za mednarodno sodelovanje. Žarko se je namreč letos januarja mudil na dopolnilnem izobraževanju na našem MKGP in LZS v Sloveniji, kjer se je spoznaval z delovanjem našega lovstva. Tedaj je nastal tudi razgovor z njim, v katerem nam je o njihovih težavah povedal veliko zanimivega. Torej, tako kakor je njega zanimalo vse o naši ureditvi lovstva in povezavah z MKGP in MOPE, smo tudi mi od njega in lovstva v Črni gori izvedeli marsikaj zanimivega.

Črnogorsko lovstvo je trenutno še vse preveč vezano na bližnjo preteklost, ki se je negativno odražala tudi v lovstvu. V prvi vrsti je temu botroval politični, gospodarski in socialni položaj v deželi, ki ga je povzročil razpad nekdanje Jugoslavije, okoliške vojne, nato gospodarska izolacija, pa tudi neprilagodljivost lovstva na vse našete razmere. To obdobje desetih in več let je pokazalo, da se je zelo povečal odstotek divjega lova in krivolova, povečalo se je število plenilcev (zveri) v loviščih (posebno volka), zmanjšala se je volja do prostovoljnega dela v lovstvu, premalo so dopolnili krmili divjad, kadar je bilo to potrebno, ni bilo ustreznega varstva divjadi in prav tako

ni bilo izdanih in sprejetih nobenih načrtnih dokumentov za gospodarjenje z divjadjo. Nezadostno je bilo izobraževanje v lovstvu in ozaveščanje javnosti, niso imeli nobenih izobraževalnih programov v lovstvu ipd. Končni rezultat takšnega neurejenega stanja je bil v zmanjšanju številčnosti divjadi in poslabšanju njenega življenjskega okolja.

Črnogorsko lovstvo z Zakonom o lovstvu, ki je bil pri njih sprejet leta 1999, zajema upravljanje, varstvo, lov in izkoriščanje divjadi kot dobrih splošnega pomena. Skupna površina Republike Črne gore je 1.200.000 ha. V primorskem in srednjem območju dežele ima značilnosti sredogorsko-planinskega sveta, v severnem delu republike pa planinskega in visokogorskega (nad 1.200 m n. v.), kar pomeni tudi naravo lovišč in zastopanosti divjadi.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in vodarstvo Črne gore je pristojno tudi za področje lovstva, torej za gospodarjenje z divjadjo in lovišči, toda svojo pristojnost na osnovi Zakona o lovstvu prenaša na ustrezne pravne osebe. Trenutno z divjadjo v loviščih gospodarijo 27 lovskih društev in organizacij ter 2 javni podjetji, katerih osnovna dejavnost je gojitev, varstvo in lov divjadi. Na osnovi nekdanjega Zakona o lovstvu so lokalne skupnosti dodeljevale lovišča v gospodarjenje. Nove ustrezne pogodbe pa Ministrstvo pripravlja za letos.

Lovske družine (društva) in organizacije so registrirane

Žarko Vučinić

Foto: B. Leskovic

pri črnogorskem Ministrstvu za pravosodje in so vpisane v poseben register, s čimer so si pridobile status pravne osebe. Te imajo desetletno pravico gospodarjenja v lovišču. Glede na tak način so bili že v zadnjih letih v nekaterih loviščih doseženi dobri rezultati, v nekaterih pa žal tudi nezadovoljivi.

Lovska zveza Črne gore (Lovački savez Crne Gore) je enotno, prostovoljno in nadstrankarsko (nevladno) združenje lovskih organizacij in drugih članov, ki je bila ustanovljena s ciljem, da bi njeni člani skupaj, organizirano prispevali k ustrezni gojitvi in varstvu divjadi ter napredku črnogorskega lovstva kot dejavnosti splošnega javnega interesa, ki uresničuje pravice državljanov, da lovijo na način in pod pogoji, ki so določeni z Zakonom in podzakonskimi predpisi. LSCG je zato najodgovornejša institucija za poučevanje in izobraževanje lovskega članstva.

Komisija, ki jo je imenovala Lovska zveza Črne gore, v skladu z njihovim zakonom o lovstvu skrbi za opravljanje lovskih izpitov novih članov, ki pripravniški staž v trajanju enega leta opravijo v matičnih lovskih družinah. Člani se izobražujejo tudi pri praktičnem in teoretičnem pouku, ki ga organizira zveza. LSCG je leta 2002 izdala Skripto za pripravo na lovski izpit (sploh prvič v zgodovini lovstva Črne gore), dopolnjeno izdajo pa so natisnili že lani.

Skripto odslej brezplačno dobijo vsi zainteresirani (pripravniki) prek območnih lovskih združenj. V pripravi je tudi informativni strokovni lovski časopis.

Pravkar poteka reforma črnogorskega lovstva

V letu 2003 si je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in vodarstvo začelo prizadevati za krepitev institucionalnega okvira, tudi zato, da bi okrepilo vlogo Lovske zveze Črne gore, ki bi v prihodnje morala imeti ključno vlogo pri razvoju črnogorskega lovstva. Glede tega so potekale dejavnosti prek delovnih komisij, ki jih je oblikovalo to ministrstvo: Komisija za razvoj lovstva in načrtovanje, Komisija za organizacijska vprašanja na področju lovstva in Komisija za zakonodajno regulativo; vse z nalogo, da rešijo nako-pičene probleme na tem področju.

Pripravljene so tudi spremembe in dopolnitve Zakona o lovstvu. Z novostmi v obstoječem zakonu bo država Lovsko zvezo Črne gore pooblastila za marsikatero pomembne naloge, obenem pa jo bodo tudi zavezali za mnoge zadeve. Pripravljen Načrt bo predložen vladi v prvi četrtini letošnjega leta.

Lani je bil pomemben napredek zabeležen v dobrem sodelovanju med LSCG in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in vodarstvo. Partnerski odnos se je odrazil v delu omenjenih komisij in pri sprejemanju strokovnih nasvetov Ministrstva, ki jih je lovska zveza uresničila v praksi. Rezultat takšnega sodelovanja je bilo tudi to, da je bila lani maja Lovska zveza Črne gore sprejeta v članstvo Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi (CIC) in lani septembra v Skupnost evropskih lovskih zvez (FACE). Pri tem je bila deležna tovariške lovske pomoči predstavnikov slovenskega lovstva, ki imajo v omenjenih integracijah pomembne funkcije.

Boris Leskovic

Na kratko iz tujega tiska ...

Avstralija: Zgodba o varstvu avstralskih slanovodnih krokodilov je zgodba o uspehu, hkrati pa priča o zanimivi človekovi naravi. Ta vrsta krokodilov je bila pred 30 leti praktično tik pred iztrebljenjem. Dandanes živi v vodah severozahodne Avstralije spet od 60.000 do 70.000 teh živali. Avstralski lobi za varstvo živali nima za ta uspeh nobene zasluge. Do 6 m dolgi plazilci so določena nevarnost za prebivalce tega dela Avstralije, saj vsako leto kar nekaj domačih živali pa tudi otrok in odraslih ljudi konča v njihovih čeljustih. Pristojne oblasti so namenile 25 krokodilov od skupnega števila 600 živali, kolikor so jih načrtovali za odstrel zaradi uravnavanja številčnosti, tudi za odstrel proti plačilu. Ob tem pa so postali varuhi živali dejavni in so začeli protestirati. Kljub temu so zvezne oblasti dovolile odstrel lovskim gostom. Dodatni prihodki zaradi odstrela krokodilov s strani lovskih gostov bi lahko pomenili dodaten zaslužek za domačine, ki denarja nimajo ravno na pretek. Tako pa so doslej odstrel izvajali domačini in poklicni lovci.

(Jagen Weltweit Internet)

Malezija: V Kuala Lumpurju je bilo od 9. do 20. 2. 2004 7. zasedanje Konvencije Združenih narodov o biološki pestrosti. 187 držav pa tudi predstavniki Združenih narodov, Svetovne banke in nevladnih organizacij so razpravljali o gorskih ekosistemih, zavarovanih območjih in trajnostni rabi. Zasedanje, na katerem je aktivno sodeloval tudi vodja pisarne Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) Kai-Uwe Wollscheid, je bilo pomembno tudi z vidika lovstva kot trajnostne rabe naravnih virov. Konferenca je sprejela zajeten katalog načel in smernic za trajnostno rabo glede vrstne pestrosti. 14 načel in smernic vsebuje tudi navodila za vlade in odgovorne na vseh ravneh navzdol do lokalnega nivoja, na kakšen način usmerjati trajnostno rabo v okviru vrstne pestrosti. Sem spada tudi čezmejno izkoriščanje naravnih virov (od vode do divjadi), večji pomen znanstvenih raziskav in izsledkov pri sprejemanju političnih odločitev, večja osebna odgovornost in tudi

Foto: Foto Spring MB

V Avstraliji vsako leto konča v krokodiljih čeljustih kar nekaj ljudi.

pravica prebivalcev, ki živijo z naravnimi viri, da sodelujejo v samem procesu. To prinaša dobre vesti tudi za lov in lovce. Lovske organizacije morajo tako na vseh ravneh sodelovati in dokazovati uspešnost trajnostne rabe za ohranitev vrstne pestrosti. Pomembno bo tudi sofinanciranje projektov za povečevanje vrstne pestrosti in varstvo biotopov s strani lovskih organizacij, kar bo lahko korektno dokazovalo prizadevanja lovskih vrst za skupni cilj. Konferenca je pozvala predvsem industrijsko najbolj razvite države k izdatnejšemu financiranju zavarovanih območij v manj razvitih državah.

(Jagen Weltweit Internet)

Švicarji: V tej alpski državi poznajo poleg revernega lovskega sistema tudi patentni sistem. Kdor želi biti lovec v kantonu Nidwalden, mora opraviti enoletni tečaj, ki pa poteka vsako drugo leto. Tečaj stane 400 SFR, kamor niso vključeni stroški za material. Stroški za sam izpit znašajo dodatnih 200 SFR. To pa še ni vse. Kdor je opravil lovski izpit in želi pridobiti pravico do lova na veliko divjad, mora vsako leto plačati še 400 SFR za »patent«. Švicarji, ki nimajo prebivališča v omenjenem kantonu, morajo za pridobitev

letnega patenta (dovolilnice ali lovne karte) plačati 1.700 SFR, prebivalci drugih držav pa 2.200 SFR.

(Der Anblick, 3/2004)

Slovaška: V tej državi številčnost rjavega medveda ocenjujejo najmanj na 800 živali. Na leto odstrelijo 30 do 50 medvedov, od tega približno 1/3 težjih od 100 kg. Samci dosegajo največjo telesno težo do 350 kg. Lovna doba traja od 1. 6. do 30. 11. Prej dovoljeni spomladanski lov je sedaj prepovedan. Država na leto izplača približno 20.000 EUR odškodnin zaradi medveda.

(Der Anblick, 3/2004)

Nemčija: V zvezni deželi Spodnja Saška (Niedersachsen) je 645 avtomobilov na 1.000 prebivalcev. To omenjamo zaradi povezave s številom trkov z divjadjo in velikimi škodami, ki se dogajajo zaradi tega. Tako vsako leto obravnavajo približno 200.000 škodnih zahtevkov zaradi naleta divjadi. Posledice nesreč pa so zaskrbljujoče: 15 mrtvih, 2.000 ranjenih in 135 milijonov EUR odškodnine! V letu 2002 so registrirali 23.100 povožene srnjadi, 103 povožene jelenjadi, 702 povožena damjaka

in 2.108 povoženih divjih prašičev.

(Jäger, 3/2004)

Nemčija: Lastnik obore v bavarškem kraju Velberg je želel osvoboditi svojega jelena Maxa, ki se je z rogovjem zapletel v žičnato ograjo. To mu je sicer uspelo, vendar je jelen svojega rešitelja napadel in ga tako poškodoval, da je 38-letni oče zaradi krvavitve umrl.

(Jäger, 3/2004)

Nemčija: V našem glasilu smo že večkrat poročali o širjenju nekaterih neavtohtonih vrst v Nemčiji in srednji Evropi. Kot vse kaže se podobno kot z rakunom in rakunastim psom dogaja tudi z minkom. To je severnoameriški sorodnik evropskega nerca in se v zadnjih letih hitro širi po Nemčiji. Tako se je razširil že po celotni zvezni deželi Brandenburg. Vzrok za širjenje je večinoma v tem, da posamezni lastniki farm preprosto spustijo te živali v naravo ali pa zaradi podobnih akcij zaščitnikov živali. Ekologi so zaradi stanja zaskrbljeni, saj ne vedo, kako bodo prišleki vplivali na domače živalske vrste.

(Jäger, 3/2004)

Pripravil:

mag. Janko Mehle

Sama se je v tihi, temni noči sredi gozda nam znana pojava počasi pomikala po skriti stezi. Grozeč mir je vladal vse naokrog, da je oseba v njej le s težavo odganjala nemirne misli, ki so ji hotele mnogo dlje od dosega izrabljene žepne svetilke. Le kaj se je skrivalo v njih, da je lovčev pogled vedno znova nekam strahoma uhajal na ekran majhne naprave, ki je nemo ždela v žepu.

Skromno ležišče si je poiskal na majhni ravnici v zavetju podrtega debela, od koder bo imel najboljšo izhodišče za jutranji lov. Ko je poleg sebe končno odložil še mobilnik, je

ne. Postali bomo del človeškega razvoja: od takrat, ko se je naša vrsta s pokončnejšo hojo začela vzpenjati nad druga življenja, ko dandanes poskušamo najti neke v veselju nam podobna bitja, pa vse do takrat, ko se bodo naši nasledniki prepričali, da teh bitij tam ni. Ugotovili bodo, da že dolgo živijo tu, med nami, in nas vse-skozi zelo natančno opazujejo, le da si tega mi zlepa nočemo priznati. Že daleč nazaj v pozabi je čas, ko je naša vrsta stopila prednje in od takrat nam ni dovoljeno niti pomisliti, kako zelo smo jim še vedno podobni, že v kali je takoj zatrta vsaka

LOJZE SKVARČA

Pogovor v jutru

neodločen nekoliko kolebal: naj ga izklopi ali ne. Končno ga je le pustil vklopljenega, pa čeprav se je bal nepričakovanega klica, o katerem je premišljeval malo prej.

Le s težavo se mu zdaj misli spet umiriti le v svetu, ki ga obdaja; od hoje utrujen zadiha v vlage poln gozdni zrak in prisluhne glasovom nočnega miru. Med črnimi krošnjami mu svetlobe išoč pogled uide v nebo, polno zvezd: »Bogve, v kaj vse še bodo prihodnji rodovi vpleti ideje peščice tistih, ki pomikajo kolesje življenja na planetu Zemlja. Čemu vse se bo še moralo podrediti ranljivo človeško telo, ki komaj sledi silovitemu tehnološkemu vzponu? Mar ni ta vzpon mnogokrat usmerjen prav navzdol, nasprotno v dobro človeštvo? Ali se bodo prihodnji rodovi znali ustaviti pred robom, prek katerega nam hoče nenehen razvoj vztrajno nadgrajevati most, most ki mu ni videti konca!«

Neustavljivo minevanje vekov

Pa vendar se vsaka doba konča in tako se bo tudi vek tehnike nekoč z neslutnimi koraki približal svojemu vrhu: sive, strupene meglice se bodo počasi vile prek nakopičenih odpadnih presežkov – spominov na življenje minulega – zdajšnjega časa.

Vsi mi, z vsemi našimi hotenji in željami vred bomo postali le del zgodovi-

misel na to. Kaj šele, da bi dopustili, da se nam kakšna vsaj malo približa – pa čeprav je to njihovo željo velikokrat na daleč opaziti – ljudje se štejemo za nekaj več, čeprav nas prenekatera vrsta v določenih lastnostih še kako krepko prekaša. In od tod predrzna misel, da bi nekoč vseeno stekel nam zdaj še nerazumljiv pogovor prek meja naše vrste! Se bi morda s tem spoznanjem zares končal vek, v katerega smo postavljeni sedaj mi?

K odgovoru na to vprašanje bo zagotovo morala pomagati prav dejavnost, kateri je bilo dano te sopotnike na našem skupnem planetu, te živali, gojiti in jih tako ohranjati za prihodnje rodove. Ker pa je človeštvo podoba prave narave s svojim razvojem, s svojo tehnologijo skozi čas krepko pokvarilo, bo ta dejavnost v prihodnosti imela čedalje težjo nalogo najti tisto pravo mero v naravi: ravnovesje. Prav v iskanju ravnovesja možje v zelenem med te živali neredko zelo ostro posegajo in pri tem se zgodi, pa čeprav se to dogaja vse prepogosto prepozno in zato na žalost z grenkobo v srcu, da se ti možje poskušajo vživeti v misli za ljudi sicer nemih živali. Vendar pa take stvari marsikdo od nas še pred seboj skrbno skriva kot največjo skrivnost. Bo torej takrat, ko bo prišel tisti pravi trenutek, res moral k temu pripomoči prav lov, po kakršni poti bo že šel; lov takšen,

kot je bil nekdanj, in tudi tak, kot je dandanes?

Si mi še lahko predstavljamo, kaj vse je premišljeval lovec nekoč, ko mu je lov še pomenil obstoj? Prav gotovo je res, da se je že takratni lovec začel zavedati, da bo pri lovu uspešen toliko bolj, kolikor si bo proti nedosegljivim sposobnostim čutil živali, ki jih je lovil za svoje preživetje, pomagal s človeško domiselnostjo in nenehno željo po odkrivanju vedno nekaj novega. Hkrati pa je verjetno tudi spoznaval, da si lahko s popolnim uničenjem teh živali kaj lahko tudi sam sebi izkoplje jamo. Svoj ulov je prav zato začel imenovati lovina, in do nje je že od nekdanj čutil nemalo spoštljiv odnos.

Ali v našem nenehnem hitenju uspešno slišati, kako za travnikom nedaleč stran v trenutku zastane pesem ptic v tišini, ki jo je pred tem z njo motilo le tiho žuborenje potoka? Nekdo se prav zdaj molče sklanja nad vodo, ki mu s svojim tokom na hitro odnaša rdečilo. Ali morda v odsevu vode opazi obrisi svoje podobe? Smo se pripravljani zavedati, v kakšno vlogo smo postavljani? Smo vsi sposobni tega nekdanjega spoštljivega odnosa tudi danes, ko smo v svoji noši skoraj nehote postavljeni v dobo tehnike, pa čeprav šele tam nekje na njenem začetku?

Moč nevidnih signalov

Torej smo v dobi, ko je nemogoče samo od daleč opazovati bleščeče in glasno dogajanje okoli nas. Tu smo in zdaj, vse te stvari nas obkrožajo, vse nam je skoraj prosteče ponujeno in nič kaj težko dosegljivo. Škoda je le, da bo vsakemu takemu izumu tehnike nekoč potekla življenjska doba, pa ne zato, ker bi bil slab in neuporaben, temveč zato, ker ga bo nadomestil še boljši, novejši, sodobnejši ...

V tej dobi tehnike nam tako iz dneva v dan v roke skoraj nehote prihajajo novorojeni instrumenti, katerih si mi še v sanjah nismo sposobni predstavljati. Le kratka, nazorna navodila in že smo lastniki stvari, ki padejo med nas, da bi si človek mislil, kot da so z drugega planeta. Niti ne zanima nas ne več, da za vsa ta rojstva nenehno, noč in dan, bedijo nam neznani inženirji in iščejo nove in nove rešitve. Na nas je le, da jih uporabljamo in pazljivo nadziramo, kljub temu pa nam včasih še vedno napravijo kakšno neumnost.

Samo spomnimo se morda na slabo voljo, ki nam jo lahko zagode tako majhna stvarca, kot je na primer mobilnik, ki smo ga pozabili izklopiti, preden smo zlezli na prežo? Pa ne, da bi nam padel iz žepa, temveč zato, ker na preži kaj lahko dobimo nepričakovan klic! V času smo namreč, ko v zraku nad nami nenehno lebdijo od nekje poslana sporočila in čakajo na nekoga, da signale prestreže. Vemo pa tudi, da marsikdaj katero sporočilo zaide v neprave roke in že je kaj hitro lahko ogenj v strehi. Zatorej le ni nemogoče, da nekoč signale (kaže pa, da to ne bo več tako daleč naprej) prebere nekdo, ki morda nima tako spretnih prstov, da bi tipkal na našim prstom prirojeni tipkovnici, ima pa morda po svoje dovolj razvit razum? Previdnost torej le velja!

Z lovom v neodkriti čas

Kdo od nas ve, v katero smer bo krenila lovska pot tako daleč naprej, kot je prehojena že doslej? Bo morda res tista neznana sila takrat še vedno gnala lovca, da se bo tudi on hotel odeti v podobo, morda prav tako, kot jo v lovskih zgodbah zdaj opisujejo njegovi pradedje. V njih bo verjetno iskal spomine minulih časov in navdih za svoje, v ozke okvire človeških pravil ujeto življenje.

Da pa bi postal tak lovec, kot so bili nekoč, mu bodo ostale le želje – kajti doba, v katero smo mi komaj zapluli, mu tega ne bo več zlahka dopustila. Gotovo se mu bo zdelo smešno, s

kakšnimi težavami vse so se morali spoprijemati nekdanji lovci. Vse okrog njega bo v njegovem času ovito v razvoj tehnike, njegovo telo bo sledilo napravam, ki mu bodo kazale rešitve nekdanjih, za nas sedanjih težav. Le težko si predstavljamo tak napredek, prav gotovo pa bo skok v razvoju vsaj osemkrat večji, kot je za nas sodobnejši model 597™ MAGNUM (17 HMR) s strelnim daljnogledom ZENITH 2,5–10 x 56 od nekdanj v lovstvu že uporabljenega lesenega krepelca! V njegovem času tudi ne bo nič več spotikanja ob kamenje v jutranjem mraku in s tem povezanega ropota, nič več sumljivega vetriča, ki bi naokrog raznašal vonj po njem ...

Prišlo bo tako jutro, ko se bo korak za korakom bližal svoji preži: skozi svetločutna očala G24 bo v temi zlahka našel stezo, ZP-3N elektronika v njegovih podplatih bo utišala vsak najmanjši šum in vakuumsko 5RH pregrinjalo prek njegovih ramen ne bo prepuščalo nobenega vonja. Pa preža, kakšna preža bo to – vse skupaj bo bolj spominjalo na zdajšnji najsodobnejši studio! V svojem čakališču bo potem udobno zleknjen v SOFIA (Meblo) naslonjač – podobnega so nekateri lovci začeli uporabljati že sedaj – priključil vse potrebne aparature ter se prepustil užitkom sodobnega lova. Monitor tipa 6D na njegovi desni mu bo začel samodejno prikazovati multivizijsko sliko dogajanja v polnem krogu okoli njega, in to v 1999 barvah. Elektronski senzorji AEAS ga bodo opozorili na vsak najmanjši premik živega bitja daleč okrog njega. Nič več ne bo prepuščeno naključjem; če bo hotel, da bo lov še uspešnejši, bo vključil še dodatna UVP vabila (zadnjič sem za Gabrovim jarcom srečal lovskega tovariša, ki mi je že kazal prve zametke takih naprav) in vsa vabila bodo opremljena z najnovejšimi motorji HRH3, ki bodo še sedemnajstkrat tišji od ZIFF motorjev. Toplotni NT1 senzor v njegovi ročni uri mu bo mimogrede nezmotljivo prikazal, če bi se njegovi koži slučajno približala nevarna žuželka s kodo KLOP – s pogledom na tipko DEL bo to nadlogo v hipu odstranil. Še preden pa bo sonce, ki bo takrat vzhajalo na zdajšnjem zahodu in ki zato prav gotovo ne bo več sijalo s sedanjimi barvami, dobro vžšlo, si bo sprejemnike nastavil v položaj CNC, si okoli zapestja namestil napravo LBT2 (video sanje, saj je na preži vedno tako lepo sanjati) ter se potopil v miren dremež. Tokrat si bo izbral zgodovinski film o neokrnjeni naravi, a ga bo sredi najbolj napetega dogajanja prebudil alarm tipa

VP1. Še preden pa bo utegnil ugotoviti vzrok alarma, ga bo grd madež prek monitorja spomnil, da je pozabil vključiti tudi senzor HDE (za tretjo dimenzijo). To je omogočilo ptici s kodo ŠOJA, da se je prav grdo ponečedila prek celotnega ekrana.

Malo slabe volje bo, ko bo brisal nesnago, le uspel razbrati, kaj je bil vzrok za sprožitev alarma. Na ekranu bo pod kodo »SRNJAK« zagledal sliko živali, ki jo je že nekaj časa iskal. Po žilah mu bo hitreje stekla kri, ko bo odtipkaval besedo PODROBNOSTI. V trenutku se mu bo izpisalo:

SRNJAK

STAROST: 8 LET, 2 MESECA, 14 DNI, 5 UR, 46 MINUT

TEŽA: 27,545667 KG (ta se nekoliko večja, kar pomeni, da se žival pase)

TROFEJA: PRAVILNI OSMERAK
Skupaj CIC točk: 193,75

Pogled pod rubriko »IZLOČITEV« mu bo prikazoval, da je žival vsekakor primerna za odstrel in mu zato pozneje drugi ne bodo mogli očitati, da je storil napako, kot se dogaja v sedanjem, še zelo zaostalem času. Nestrpen bo le pričakoval, kdaj se mu bo prikazal v vidnem polju.

Končno ga bo le opazil, kako se prikazuje izmed rastja. To, za lažjo predstavo, ne bo prav nič podobno sedanjemu gozdu, še najbolj bo vse skupaj spominjalo na koruzno polje po kakšni močni nevihti s točo. Strelno točko na ekranu bo s pogledom že počasi pomaknil proti živali, kajti nekoliko se mu bo, kot je tudi nam marsikdaj že v navadi, mudilo po opravih. Tudi naprava za prikaz prihodnosti (take mi sedaj še ne poznamo) mu bo prikazovala, da se bo na sodišču, kamor bo odšel, že čez nekaj minut začela razprava in v njej bo nastopil on, lovec, kot glavna priča.

Že bo hotel pritisniti na sprožilec, ko se bo naenkrat spomnil branja lovskih zgodb: le kako se je nekoč mogla tresti roka pred strelom lovcu, ko pa je njemu jasno, da bo žival, v opravičilo za svojo mirno vest, samo »odvzel«. Kljub temu pa mu bo takrat morda ravno ta spomin obudil nemirne misli in tako ne bo nič kaj odločen opazoval srnjaka, kako nenehno udarja s parklji v tla, kot bi mu hotel nekaj ...

Pa še ta telefon ravno takrat! Takoj se bo spomnil, da je zopet pozabil izključiti mobilca, kot ga marsikdo pozablja izklopiti tudi dandanes. Ročno bo segel za pas, a zaman. Še vedno bo brnelo. »Oh, saj res,« se bo spomnil, »saj to ne more biti nič drugega kot najnovejši VESTTEST,« naprava, s katero je namenjen na sodišče. Presenečenega bo vseeno začelo zani-

mati, kako naprava deluje, kaj bi mu hotel nekdo povedati po napravi za branje misli, saj na dosegu ni videti nobene obsojenca, da bi se mu izprašalo vest! Nekoliko boječ se neznanega, novega bo na aparatu vseeno poiskal tipko za prevzem: »Yes ... Yes, Yes,« se bo vedno pogumneje odločal, vse dokler ne ...

... steče pogovor ...

In na majhnem ekranu naprave se bo začelo izpisovati besedilo. Svojim očem kar ne bo mogel verjeti, da bi znaki zares prihajali od osebe, tokrat od živali, v katero bo naprava usmerjena še s pogledom proti njej se bo hotel prepričati o resničnosti. In res, ta bo zdaj stala še bolj odločno in vzvišeno, obrnjena naravnost proti njemu: »Me slišiš,« bo srnjak zopet odločno kot kladivo vrhovnega sodnika udaril z nogo v tla. »Me slišiš, ti, tam zgoraj?« bo bral. »Že dolgo te opazujem skritega za te čudne stvari.« Medtem bo opazil, kako se bo srnjaku na krepkem vratu glava s čudovitim rogovjem postavila še mogočnejše: »Le po kaj si prišel v tem lepem jutru, si morda pozabil, da se mora nov dan roditi za oba?«

»Prišel sem le pogledat sončni vzhod,« bo lovec skoraj nehote odgovoril nekoliko mrmrajoče, s tresočim se glasom. Tega pa sogovornik na drugi strani ne bo razumel. Hotel bo resničen odgovor in šele takrat, ko se mu bo sprejemna antena na aparatu v nerodnosti tako zasukala, da bo naprava obrnjena tudi vanj, v lovca, takrat ga bo žival pravilno razumela! Odtlej lovcu ne bo treba več odgovarjati na vprašanja, k resničnosti odgovorov mu bo pomagala najnovejša naprava.

»Načrt odstrela bi rad izpolnil. Že nekaj časa imam na zidu pripravljeno mesto za tako lepo rogovje, pa, saj to bo pra...«

»Ali kdaj pomisliš, kje bo pristalo moje rogovje takrat, ko se bo na njih nabral prah in tebe ne bo več? Mesto mojega rogovja je tu, v naravi, tu naj za vedno ostane, kajti ona jih je rodila! Le narava, na katero vi, ljudje, gledate s svojimi očmi, ta mi lahko narekuje usodo! V iskanju nje, nekoč čiste narave boste odslej, ker je te vaše ere konec, ljudje porabljali svoj čas. Za zgled boste imeli nas, živali in rastline, kolikor nas je še preživelo in le nas boste povprašali za nasvet. «

Takrat mu bo lovec zaman poskušal oporekati, češ da je on veliko vlagal v lovišče, kajti naprava bo neusmiljeno prikazovala resnico: »Na vseh čistilnih akcijah si manjkal in tudi delovne ure v

svojem lovišču si plačal! Zastonj mi poskušaš razložiti, kaj je upravičen strel ... Veliko se je nabralo, veliko vam moram še povedati! To, da ste ljudje preusmerili veter in obrnili sončni vzhod, to je pa višek, to je od vsega najhuje!«

»Vse to smo ljudje naredili z najnovejšimi dognanji tehnike, na to smo ponosni.«

»Tehnike bo odslej konec. Odslej vam bomo bile živali za vzor, če boste hoteli še prebivati v tem veselju! In še to: mir tega jutra si hotel ti zame za vedno skaliti!«

Kako si bo lovec prizadeval, da bi neljub pogovor prekinil, toda zaman: naprava bo neuničljivo služila svojemu namenu. Še več, v dokaz resničnosti dogodka se bodo vsi odgovori beležili in izpis na papirju bo, če bomo hoteli, ležal na mizi pred nami.

Čeprav z nekaj zamude se bo prav tisto jutro vseeno začela razprava. Ko bo dan pravi znak, se bodo morali vsi udeleženci uvesti, vsak na svoje mesto. Sodba pa bo dolga in kazen huda, a koristna: od tistega jutra naprej ne bo nič več zmotilo ptičjega petja, takrat bo človeštvo obrnilo nov list, nepopisan, nanj pa bo težko, težko pisati.

V kakšni vlogi bomo na sodišču zgodovine sedeli mi, ki iz dneva v dan lahko prevzamemo podoben klic, je odvisno le od nas samih. Tehnika nam bo pripravljena podati v roke primerno napravo in klic lahko prestreže prav nekdo izmed nas! Pa imamo v žepu tudi že pripravljene odgovore na mnoga, žal za marsikoga težka vprašanja?

... In ves poten se lovec zbudi v močno svetlobo poznega jutra. Roka mu seže proti majhni napravi in z nje pobriše jutranjo roso.

Uredniški odbor glasila Lovec

RAZPISUJE

JAVNI NATEČAJ 2004 ZA NAJBOLJŠE LITERARNO BESEDILO Z LOVSKO TEMATIKO

Posebna tričlanska žirija uredniškega odbora bo nagradila vsebinsko in slogovno dobro napisana tri (3) literarna besedila (zgodbe z lovsko tematiko, doživljaje, portrete tako ali drugače izjemnih lovskih osebnosti), v katerih bo avtor znal združiti zahteve novega časa z večnimi vrednotami lova. Namen natečaja je vzpodbuditi še neznanе in znane pisce, da ustvarijo besedilo z lovsko tematiko, ki bo preživelo naš čas. Lovci na Slovenskem se starajo – vse manj je mladih, takih, ki jim kri vre in polje po žilah. Morda se to odraža tudi v leposlovnih besedilih z lovsko tematiko. Vse več je takih, v katerih je skrita brezvoljnost, kot nekakšno obžalovanje, da je minulo. Zato so še toliko bolj zaželenе polnokrvne, humorno obarvane lovske zgodbe.

Navodila: Besedilo (obvezno na disketi + odtis) naj bo dolgo največ do 8 tipkanih strani (30 vrstic na stran z ustreznim korekturnim razmikom). Pisci lahko sodelujejo z več avtorskimi deli. **Natečaj je anonimen**, zato naj bo avtor na koncu besedila podpisan s psevdonimom. V posebni, zaprti ovojnici, priloženi k prispevku, pa naj bo: listič s pravim imenom in priimkom avtorja, njegov popolni naslov, telefonska številka, številka transakcijskega računa, matična ter davčna številka.

Rok in nagrade:

Javni natečaj se bo začel aprila 2004 in končal konec septembra 2004. (Če bo rok podaljšan, bo to pravočasno objavljeno.) Tudi rezultati bodo objavljeni v Lovcu.

1. nagrada: 300.000 sit

2. nagrada: 200.000 sit

3. nagrada: 100.000 sit

Po presoji komisije bomo najboljša dela objavili v Lovcu. Objavili in honorirali bomo tudi druga nenagradjena kakovostna besedila.

Vse avtorske prispevke za Javni literarni natečaj z oznako NATEČAJ 2004 – LOVEC I pošljite na naslov:

Lovska zveza Slovenije, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, p.p. 505, 1001 Ljubljana.

O delu in porabi sredstev Komisije IO LZS za gospodarsko-finančno področje v letu 2003

Komisija LZS za gospodarsko-finančno področje se je v letu 2003 sestala na treh rednih sejah, kjer je obravnavala in sprejela naslednje pomembnejše sklepe:

– obširno je obravnavala zaključni račun za leto 2002 ter

predlagala izvršnemu odboru, da ga predloži v potrditev UO LZS;

– da se komisijam, ki so v letu 2002 za svoje delo prekoračile načrtovana sredstva porabe, v letu 2003 zmanjša načrt porabe za znesek prekoračitve;

– odgovorni delavci strokovnih služb LZS naj pripravijo predlog konkretnih rešitev glede znatno višje porabe načrtovanih sredstev v gojitvenih loviščih LZS in jih predložijo IO LZS;

– direktorju strokovnih služb in predsedniku IO smo predlagali, naj se z Zavodom za ribištvo pogovorita glede neplačane

najemnine z zahtevo o rednem in pravočasnem plačevanju najemnine;

– pri obravnavi izrabljenih osnovnih sredstev je komisija predlagala IO odpis le-teh po neodpisani vrednosti v višini 276.942,90 sit in odpis sporne terjatve zaradi stečaja v višini 155.650,39 sit;

– da se funkcionarjem in zunanjim sodelavcem LZS, ki so prejeli akontacijo za potne stroške, obračuna potnega naloga pa niso predložili, ob naslednji napotitvi na službeno pot akontacija ne izplača.

Komisija ugotavlja, da sredstva za dotacije in sponzorstva niso načrtovana, zato je predlagala, da se v te namene sredstva ne odobravajo.

Komisija je obširno obravnavala problem nepravočasnega plačevanja članskega prispevka nekaterih območnih lovskih zvez. Na dan 24. 2. 2003 je bilo namreč neplačanih obveznosti za okrog 6.600.000,00 sit iz naslova članarine. Za vsa zamujena plačila članskih prispevkov so bile obračunane zamudne obresti (po sklepu UO LZS). O tej problematiki je komisija sprejela sklep, da se računi območnim lovskim zvezam za članski prispevek za leto 2004 pravočasno izstavijo, t.j. najpozneje prvi delovni dan v novem letu.

Pri predlogu novega Cenika za lovski turizem za obdobje 2003–2004 se je komisija odločila, da se iz besedila »za tuje lovske goste« izpusti beseda »tuje«. Drugih sprememb komisija ni predlagala, ker od območnih zvez ni bilo pripomb oziroma so nekatere prispele z zamudo.

Komisija je na vseh sejah obravnavala problem zapadlih

terjatev in zadolžila odgovorne delavce, naj pravočasno opominjajo in izterjujejo.

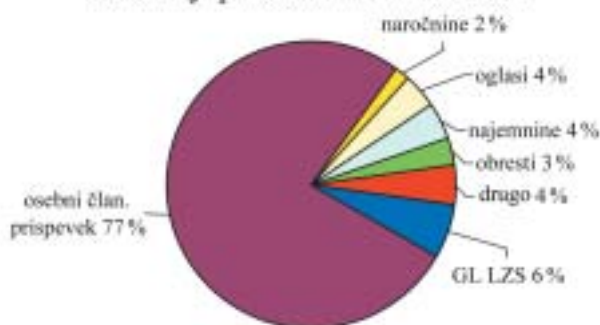
Na 6. seji, ki je bila 29. 9. 2003, je komisija obravnavala priprave za sprejem finančnega načrta prihodkov in odhodkov za leto 2004 in predlagala, da nosilci načrtovanja, t.j. predsedniki komisij in odborov, pripravijo potrebe za porabo sredstev v letu 2004. Načrtovana sredstva naj ne bi preseгла načrta za leto 2003, povečanega za predvideno stopnjo rasti življenjskih stroškov v letu 2004, t.j. 4,5 %. Sprejeta sta bila tudi sklepa, naj se stroški za gojitveni lovišči LZS načrtujejo ločeno. Za leto 2004 naj se načrtujejo sredstva tudi za kulturne dejavnosti. Komisija in strokovni delavci so na osnovi prejetih programov dela posameznih komisij in odborov pripravili osnutek načrta prihodkov in odhodkov za leto 2004 in ga posredovali v obravnavo IO LZS. V načrt odhodkov sta bili uvedeni (na pripombo NO LZS) dve novi rubriki, in sicer: investicijska rezerva za lovski dom (Župančičeva 9) in reprezentančno.

Pri pregledu izplačila plač in stimulacij delavcem strokovnih služb je bilo ugotovljeno, da je realizacija v skladu z načrtovanim.

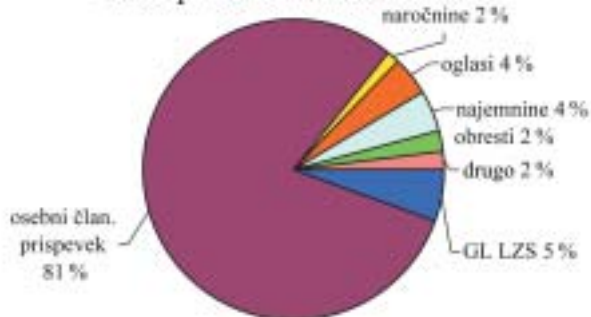
Pri porabi sredstev je Komisija za tisk Cenik za lovske goste v loviščih lovskih družin v letu 2003–2004 porabila 195.007,00 sit. Drugih stroškov ni bilo, razen potnih stroškov za udeležbe na sejah komisije, ki pa so zajeti v postavki »delo organov in delovnih teles LZS«.

Ciril Zavolovšek,
predsednik Komisije za
gospodarsko-finančno področje
pri LZS

Realizacija prihodkov LZS v letu 2003

Načrt prihodkov LZS za leto 2004

AGJSO zopet o stanju gozdnih kur

52. zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO) je bilo konec lanskega oktobra v Krakauene na Avstrijskem Štajerskem.

Gostitelj ter organizator je bila Štajerska lovska zveza (Avstrija). Dobra udeležba sosednjih deželnih lovskih mojstrov, predstavnikov vlade, gozdarjev, župana, policije in države je ob odprtju zasedanja naredila še posebno slovesen vtis.

Glavni referat z naslovom Veliki petelin v alpskem prostoru je pripravil in predstavil dr. **Hubert Zeiler**. Drugi referat je imel podpredsednik FACE dr. **Ralf Eisenbeis** - Gozdne kure,

- z deležem dreves s premerom debla od 30 do 50 cm,
- z lastništvom gozdov (manj kot 200 ha).

Tako drastično zmanjšanje številčnosti velikega petelina je treba iskati predvsem v izgubi kakovostnega življenjskega prostora, kjer intenzivno gozdarstvo vrsti ne zagotavlja primerne sestave gozdov, ukinja se planšarstvo, zaraščajo se planinski in sredogorski pašniki.

Dr. **Gerhard Anderluh** je leta 1985 zapisal: »Prepričani smo, da popolna ustavitev lova dolgoročno ne bo izboljšala številčnosti velikega petelina, temveč bo prej le pospešila zmanjševanje številčnosti.« Že dve desetletji potem se je povsod izkazalo, da je imel prav. Doslej v nobeni državi, kjer so ukinili lov nanj, niso uspeli povečati številčnosti nobene vrste gozdnih kur (Tetraonidae).

Dosegli smo ravno nasprotno. Z opustitvijo lova se je manjšalo tudi zanimanje in vedenje o teh vrstah, kar je zmanjševanje številčnosti te divjadi le še pospešilo.

Za ohranitev vseh vrst gozdnih kur je nujno treba aktivno spremljati vrste s kartiranjem številčnosti in populacijske gostote, izločati namensko zaščitene površine, spremljati stanje z aktivnimi gozdarskimi in gojitvenimi ukrepi ter ohranjati minimalni odstrel zaradi ohranjanja koristnih lovskih aktivnosti in zaradi nadzora lovskih organizacij v prostoru, kjer živijo. Nujna sta tudi povezanost in sodelovanje z naravovarstvenimi organizacijami.

Tudi Natura 2000, ki predvideva posebna varstvena območja, prinaša pozitivne učinke za izboljšanje stanja.

Posamezne članice udeležene

Hainz Gach sprejema iz rok vodje slovenske delegacije Franca Golija plaketo Lovske zveze Slovenije.

ke so na zasedanju predstavile svoje stanje.

Avstrijska Koroška

Lov gozdnih kur ima na Koroškem zelo dolgo tradicijo. Za lov je zelo veliko zanimanje.

Vsako leto poskrbijo za štetje velikega petelina in ruševca po vsej avstrijski Koroški, v Karavankah pa štejejo skupaj tudi z gorenjsko, savinjsko-kozjansko, koroško in mariborsko območno zvezo iz Slovenije. Obe vrsti (veliki petelin in ruševca) sta na avstrijskem Štajerskem lovni, odstrel je minimalen in za velikega petelina ne preseže 10 % in za ruševca 15 % ugotovljene pomladanskega staleža. Tesno sodelujejo z Inštitutom za biologijo divjadi na Dunaju. Dejavnosti se še stopnjujejo.

Avstrijska Štajerska

Stanje velikega petelina in ruševca je podobno kot na Koroškem. Odločili so se za kartiranje ter spomladansko štetje za ugotovitev pomladanskega staleža.

Slovenija

V Sloveniji so vse vrste gozdnih kur že od leta 1993 z državno uredbo uvrščene med popolnoma zavarovane živalske vrste. Kljub temu LZS še naprej intenzivno spremlja stanje. Iz vsega omenjenega, iz izkušenj in analiz, bi bilo umestno vzpostaviti stanje, kakršno je bilo pred letom 1993. Ker se stanje bistveno ne slabša, bi bilo treba ponovno vzpostaviti še več aktivnosti pri lovcih, predvsem pa pri gozdarjih in naravovarstvenikih.

nih kur že od leta 1993 z državno uredbo uvrščene med popolnoma zavarovane živalske vrste. Kljub temu LZS še naprej intenzivno spremlja stanje. Iz vsega omenjenega, iz izkušenj in analiz, bi bilo umestno vzpostaviti stanje, kakršno je bilo pred letom 1993. Ker se stanje bistveno ne slabša, bi bilo treba ponovno vzpostaviti še več aktivnosti pri lovcih, predvsem pa pri gozdarjih in naravovarstvenikih.

Južna Tirolska

V južni Tirolski so razmere v okolju za gozdne kure v veliki meri še ugodne. Gozdovi ležijo na nadmorski višini 1000 do 2000 m, struktura gozdov in lastništva je ugodna, planinski svet še vedno obdelujejo. Pojavljajo pa se enake težave kot drugod: gozdovi se premalo krčijo, so pretemni, gozdna meja se pomika navzgor, pritisk plenilcev je večji. Veliki petelin in gozdni jereb sta povsem zavarovana, lov na belke je omejen, lov na ruševca pa je dovoljen dva meseca in le v jeseni. Lovski interes se očitno zmanjšuje, s tem pa tudi ukvarjanje s temi vrstami.

Pokrajina Beluno

V pokrajini Beluno gozdne kure še živijo, vendar je lov dovoljen samo še na ruševca. V pokrajini so v letih 1996 in 2000 opravili študije številčnosti populacije.

Pokrajina Trento

Spremljajo številčnost populacije, vendar je od leta 1989 lov na velikega petelina prepovedan. Enako velja za gozdnega jereba. Lov ruševca je omejen, vendar še mogoče na osnovi pripravlje-

Predstavniki lovskih zvez jugovzhodnega alpskega območja (AGJSO) na oktobrskem zasedanju v Krakauene na avstrijskem Štajerskem, ko so razpravljali o stanju gozdnih kur na tem območju.

razširjenost in lov v EU. Sledili so še krajši referati posameznih udeležencev.

Posebno strokoven, prepričljiv in utemeljen s statističnimi podatki je bil glavni referat dr. **Zeilerja**.

Slovenija (posebno njen severni del) je geografsko tako tesno povezana z Avstrijo, da to, kar velja zanje, skoraj v celoti velja tudi za severno Slovenijo. Dr. **Zeiler** ugotavlja, da je bil veliki petelin pred 150 leti še zelo številčna divjad. Zdajšnja številčnost velikega petelina pa je samo še sled tedanjega. Pri vzrokih za takšno stanje igra ključno vlogo gozdarstvo, saj je gostota poseljenosti velikega divjega petelina neposredno povezana:

- z deležem zaščitene gozdnih površin,
- z deležem pretežno iglastih gozdov na nadmorski višini 1200 metrov,

Od leve: dipl. inž. Heinz Gach, dipl. inž. Franc Golija in dr. Ralf Eisenbeis.

nih in potrjenih lovskogojitvenih načrtov. Lov na skalno jerebico ali kotorno je bil najprej omejen in naposled leta 2000 ukinjen.

Vse gozdne kure s tega območja trpijo zaradi zaraščanja planinskih in drugih pašnikov, nepravilne sestave gozda in prevelikih drugih sprememb v okolju.

Zasedanje se je končalo v prijetnem delovnem vzdušju. Na

koncu je prevladalo mnenje, da bo delovna skupnost šele sedaj, ko bodo vse članice v eni skupni državi - EU, imela večjo možnost enotno zastopati interese vseh lovskih organizacij v združenju in prek FACE ter drugih podobnih institucij. Sprejeta je bila resolucija, ki jo v celoti objavljamo.

***Franc Golija, dipl. inž.,**
predsednik AGJSO*

Sklepna resolucija

Lovske zveze, združene v Delovno skupnost lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (DSLZJVAP/AGJSO), so na svojem rednem letnem zasedanju z delovnim **naslovom Gozdne kure**, ki je bilo od 16. do 18. 10. 2003 v Krakauene (Avstrija), sprejele naslednje sklepe:

Ohranitev vrstne pestrosti prstoživečih divjih živali in njihovega naravnega življenjskega prostora je zdaj odgovornost vseh držav in državljanov, kar velja tudi za Evropsko skupnost. V primeru Evropske skupnosti se to kaže predvsem v *Smernicah za ptice* in v *Smernicah za habitate*.

Ena osnovnih nalog lovske stroke je skrbeti, da ohranimo vso divjad zdravo in primerno njenemu življenjskemu okolju. Razumna trajnostna raba je eden od načinov varstva narave, kar je potrdila tudi konferenca IUCN leta 2000 v Amannu. Lovske zveze, združene v DSLZJVAP, si že dalj časa prizadevajo delovati v lovstvu v skladu s prej navedeno trajnostno rabo, kar ostaja njihova naloga tudi v prihodnje. Vse ukrepe za upravljanje z divjadjo in z njenim življenjskim okoljem, tudi načrtovanje in nadzor nad razumno in trajnostno rabo, zato lahko pustimo v samostojni pristojnosti in delokrogu lovskih zvez, kjer jih naj za to pristojni državni organi tudi nadzorujejo. To velja tudi za gospodarjenje z gozdnimi kurami.

Gozdne kure so ptice stalnice, ki vse svoje življenje preživijo na določenem območju. Zato je v nasprotju s pticami selivkami lokalno in regionalno upravljanje s temi vrstami učinkovitejše kot pa mednarodna prizadevanja. Znotraj upravljanja je tudi možnost vključitve zmerne rabe v primeru stabilnih populacij gozdnih kur.

V lovskih krogih uživajo gozdne kure veliko spoštovanje, zato je že tradicionalno tudi veliko znanja in vedenja o gozdnih kurah in njihovem življenjskem okolju. Prenehanje lova ne pripomore k ohranitvi številčnosti teh vrst, saj so izkušnje pokazale, da s tem ukrepom skoraj popolnoma prenehajo vsa prizadevanja za ohranitev osnovnih življenjskih razmer za te izredno občutljive vrste divjadi. Povsod, kjer je popolnoma prepovedan lov na gozdne kure, se je znanje o njih zelo hitro izgubilo, s tem pa tudi vlaganja v ohranitev potrebne življenjskega prostora.

Lovske zveze DSLZJVAP/AGJSO si bodo s pomočjo ohranjanja in izboljšanja življenjskih razmer pa tudi znanstvenih raziskav prizadevale za vzpostavitev razmer za trajnostno rabo gozdnih kur. Zato od regionalnih in širših oblasti pričakujejo tudi ustrezno priznanje teh prizadevanj v obliki zaupanja v odgovorno in samostojno delovanje lovskih zvez.

FIDC Sezioni Provinciali di Belluno, Gorizia, Trento, Trieste, Udine

Kärtner Jägerschaft

Lovska zveza Slovenije

Steirische Landesjägerschaft

Südtiroler Jagdverband

U.N.C.Z.A.

Pa naj se sliš'

(Ob 30-letnici prvega srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov)

Slovenska pesem spremlja naš mali narod skozi dolgo obdobje našega obstoja, in to skozi vse lepe in tudi žalostne trenutke. Naše izgnance je spremljala tudi v težkih trenutkih daleč od doma in v negotovosti o prihodnosti. Med člani **LD Globoko** je bila vedno prisotna na zadnjih pogonih, med skupno malico, med lovom, na delovni akciji in še kje. Razmišljanje o organiziranem udeleževanju v tej zvrsti kulture se je porodilo med najbolj zagretiimi pevci in **LPZ Globoko** je začel s svojim delom jeseni leta 1971. Z izkušenim zborovodjo **Mihom Halerjem** iz sosednjih Artič je kmalu začel nastopati v domačem kraju in bližnji okolici. Hkrati so se že pojavile podobne skupine tudi drugje po Sloveniji in so jih omenjali nekateri članki v časopisju. Ker so si globoški pevci želeli novih

svetnega doma v Globokem 1. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov. Takrat sodelujoči prav gotovo niso mogli predvideti »posledic« svojega dejanja za razvoj slovenske lovske kulture na glasbenem področju. Trije pevski zbori in oktet so se predstavili z lovskimi pesmimi polni dvorani radovednežev, ki so hoteli videti in slišati, kaj neki le še znajo tile »jagri, razen jagati«. Ob koncu vseh nastopov je bil navdušen aplavz nastopajočim potrditev, da so na pravi poti in da je treba začeto delo nadaljevati. Odločitev o nadaljnjih srečanjih v krajih nastopajočih je bila hitro sprejeta in na veliko veselje vseh, ki jim lovska kultura kaj pomeni, ni bila nikoli preklicana. Kot lahko ugotovimo danes, je seme padlo na res plodna tla in nastopajočih skupin je bilo iz leta v leto več. Nenazadnje so k temu pripomogli tudi razni mediji; od našega Lovca do drugih časopisov, pa tudi radijski in televizijski prispevki o novi obliki lovske kulture so prispevali k popularizaciji slovenske lovske pesmi, s

Foto: H. Oršanič

Nastopajoči in del poslušalcev pod ponjavo velikega prireditvenega šotora (14. 6. 2003).

izzivov, so navezali stike s podobnimi in enako razmišljajočimi skupinami. K temu je pripomogla tudi radovednost, kako in kaj delajo drugi lovski zbori in pevske skupine, kakšen odziv so doživele v svojem okolju in še kaj.

Zamisel, da bi se srečali in skupaj predstavili svoje delo, so v glasilu Lovca v obliki vabila predstavili Globočani. Odziv je bil vzpodbuden, saj so udeležbo prijaviili poleg organizatorjev še LPZ iz Dekanov pri Kopru, LPZ iz Podgorja pri Slovenj Gradcu in Lovski oktet Sodražica.

Dvajsetega aprila letos bo minilo natanko trideset let od dneva, ko je bilo v dvorani Pro-

tem pa tudi do nastajanja vedno novih lovskih pevskih zborov in pevskih skupin.

Že na 4. srečanju v Sodražici se je pevskim skupinam pridružila prva skupina lovskih rogistov. To so bili **Prekumski rogisti** z njihovim legendarnim vodjem **Jozetom Grlecem**. Ta zvrst glasbe, ki je bila takrat slovenskemu občinstvu še popolna neznanka, je kaj hitro pridobila svoje mesto v slovenski lovski kulturi in našla številne posnemovalce širom po Sloveniji in zunaj nje. Ob vedno večjem številu nastopajočih skupin se je hkrati večala tudi kakovost nastopov. K uspešni izvedbi vsakoletnih srečanj, katerih pokrovi-

teljstvo je kmalu prevzela Lovska zveza Slovenije, je po vključitvi v ta val dogajanj za skoraj 15 let poskrbel tudi **Borut Mencinger**, lovec in izkušen TV voditelj. S svojo osebnostjo in suverenim vodenjem skupnih koncertov je vsakemu srečanju dal poseben vtis.

Organizacija takih srečanj pa ni bila več preprosta in potrebnih je bilo kar nekaj priprav. Kot začetnikom teh srečanj je **LPZ Globoko** pripadla čast in odgovornost za organizacijo prvega okroglega jubileja – **10. srečanja** leta 1983, ko se je na razpis prijavilo že 15 skupin. Niti organizacije je prevzel žal že pokojni predsednik LPZ in hkrati velik ljubitelj lepe pesmi **Jože Verstovšek**, programski del pa je vodil **Franci Kene**, prej pevec, od leta 1980 pa tudi zborovodja LPZ Globoko.

Število nastopajočih se je še vedno večalo, leta so hitro minevale in izziv organizacije že novega okroglega **srečanja** – **20.** po vrsti – je bil za Globočane še večji. Prijave so kar deževale in se ustavile na številki 31 sodelujočih skupin. Pridružile so se namreč še skupine iz zamejstva

stov predstavile prav na jubilejnem, 20. srečanju v Globokem, za kar ima veliko zaslug vodja Zasavskih rogistov, **Dane Namestnik**. Organizacijski odbor z že izkušenim Jožetom Verstovškom je moral kar krepko razmisliti, kako toliko nastopajočih sprejeti v razmeroma majhnem kraju, kako jim ponuditi kar najboljše možnosti za predstavitev njihovega programa. Tako je organizacijsko prvič nastala sprememba in so bili koncerti organizirani v okoliških krajih. Na pomoč so priskočili v Kapelah, Artičah in Pišecah, kjer so s pomočjo tamkajšnjih lovskih druženj organizirali nastope sodelujočih skupin. Skupni nastop in sklepna slovesnost pa sta bila v velikem šotoru v Globokem, kjer smo se od gostov

lujočih na prireditvah so se še naprej vrstili, za **30. srečanje** pa je bilo poslanih kar 39 prijav skupin s skoraj 500 nastopajočimi. Za toliko udeležencev je bilo treba pripraviti še večji prireditveni prostor in program, ki naj ne bi bil preveč utrujajoč. Nastopajoči naj bi odnesli lep spomin na kraj, ki ga bodo ob jubileju obiskali, poslušalci pa spoznali rezultate in prizadevanja nastopajočih skozi številne vaje za nastop. Tako je organizacijske in programske vaje v svoje roke prevzel kar zborovodja Franc Kene in skupaj z ekipo sodelavcev pripravil koncept in organizacijsko shemo srečanja. Srečanje je bilo razdeljeno na dva dneva, in sicer na **petek, 13., in soboto, 14. junija 2003.** Na petkovem koncertu so na dvo-

rov in rogistov, ki so zopet, nekateri že četrtič, prišli v Globoko. Po sprejemu, okrepčilu in prvih pozdravih so se zbrali na skupni vaji. Tokrat za spremembo niso sledili posamični nastopi, temveč obiski krajevnih znamenitosti brežiške občine (repnic na Bizeljskem, Posavskega muzeja v Brežicah, Etnografskega muzeja Sušnik na Bizeljskem, Lovskega muzeja Polovič v Dobovi, mokrišča Jovsi pod Kapelami, Muzeja Maksa Pleteršnika in Kovaškega muzeja v Pišecah). V vseh krajih so jih gostitelji seznanili z življenjskim in kulturnim utripom domačega kraja. Zgodaj popoldne so se nastopajoči vrnili v Globoko, kjer so se najprej okrepčali in se nato pripravili za skupni nastop, kjer se je pevcem pridružila še Gasilska godba na pihala Loče. Pesmi združenih pevskih zborov in zvoki skupin rogistov so mogočno zveneli izpod ponjave šotora in na noge dvignili prenekaterega poslušalca. Vrhunec pa je bil prav gotovo skupni nastop pevcev in godbe, ki je navdušil tudi delegacijo Lovske zveze Srbije, ki je bila z vodstvom naše zveze prav tako med številnimi poslušalci.

Na koncu je organizator poskrbel za podelitev mnogih zahval in priznanj tako nastopajočim kot tudi vsem, ki so na kakršen koli način pomagali pri organizaciji srečanja. Uspešna organizacija zagotovo ne bi uspela brez predanega dela krajanov Globokega in še marsikoga iz bližnje in daljne okolice.

Lovskemu pevskeemu zboru Globoko je **trideset** let sodelovanja na vseh dosedanjih srečanjih, organizacija **štirih** srečanj v Globokem in skupaj več kot tridesetletno delovanje na kulturnem področju prineslo najvišje odlikovanje Lovske zveze Slovenije – plaketo »Zlatoroga«.

Dušan Lepšina in Franc Kene

Foto: H. Oščanič

Predstavniki Lovske zveze Slovenije in Lovske zveze Srbije v družbi predsednika ZLD Posavja in sponzorja prireditve Franca Poloviča so z zanimanjem prisluhnili sklepnemu delu lanske kulturne prireditve.

poslovlili z željo: **NASVIDENJE ČEZ 10 LET NA TRIDESETEM SREČANJU!**

Trideset let druženja na srečanjih v različnih krajih naše domovine in prek meja, tkanja novih prijateljskih vezi, širjenja lovske kulture s pesmijo in zvoki lovskih rogov se je marsikateremu udeležencu in tudi poslušalcu vtisnilo globoko v spomin. Lovska dejavnost je bila predstavljena v povsem novi luči in je v razmerah, ki lovstvu niso najbolj naklonjene, pripomogla k drugačnemu gledanju na našo organizacijo. Lovci smo dokazali, da znamo in zmoremo gojiti kulturo, ki jo bomo lahko s ponosom pustili našim zanamcem. Nastopi skupin so postali skoraj nepogrešljivi v domačem okolju, prek različnih nosilcev zvoka in slike pa našli pot tudi v marsikateri dom. Rekordni sode-

rišču Posavskega muzeja v Brežicah nastopili LPZ iz Globokega, Dekanov in Podgorja ter Prekmurski in Zasavski rogisti, torej začetniki lovske pesmi in melodij lovskih rogov. Sobota pa je bila namenjena skupnemu srečanju pevskih zbo-

Na enem mestu vsi, katerim narava nekaj pomeni

Na vrhuncu so priprave na 2. mednarodni sejem Lov 2004

Pod geslom »S sejmom lov 2004 v Evropsko unijo« se v Gornji Radgoni pripravljajo na pomembno mednarodno lovsko, ribiško, turistično in naravovarstveno prireditev.

Na 2. rednem sestanku organizacijskega odbora mednarod-

nega sejma lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi, **Lov 2004**, ki bo na Pomurskem sejmišču v Gornji Radgoni od **7. do 9. maja 2004**, smo izvedeli marsikaj novega. Poleg predstavnikov kmetijskega ministrstva in Pomurskega sejma, d.d., so bili na sestanku tudi najvišji predstavniki LZS, Ribiške (RZS) ter Kinološke zveze Slovenije

***Borut Mencinger**, dolgoletni povezovalac srečanj LPZ in skupin rogistov, ter pokojni **Jože Verstovšek**, dolgoletni predsednik LPZ Globoko in vodja 20. in 30. srečanja.*

in sosednje Hrvaške. Tudi tam so se po slovenskem vzoru organizirale prve skupine, ki so si želele medsebojnega sodelovanja. Že na 11. srečanju je prvič nastopil mešani lovski pevski zbor iz Klane na Hrvaškem, slovenski zamejski pevski zbori iz Avstrije in Italije pa so se srečanj začeli udeleževati že od 5. srečanja naprej. Prvič so se skupine hrvaških lovskih rogi-

(KZS). Ko so udeleženci srečanja ocenili, da je prvi sejem odlično uspel, saj je na njem sodelovalo 61 razstavljalcev iz 7 držav, ogledalo pa si ga je 8.500 obiskovalcev, dobro obiskani in odmevni so bili tudi strokovni posveti, so spregovorili še o letošnji prireditvi. Uspeh lanskega sejma napoveduje, da bo letos vse skupaj še boljše, še zlasti ob dejstvu, da bo takrat Slovenija že polnopravna članica EU.

Sejem Lov v letu 2004 bodo sestavljali **poslovni, strokovni in spremljajoči del**. Razstavni program sejma je večji za dva pomembna nova segmenta: *turizem* (predvsem lovni in ribolovni turizem, predstavitev zdravilišč in počitnic na podeželju) ter *outdoor* (skupno ime za aktivnosti v naravi, kar tudi sovпада s programom lova in ribolova).

Poseben poudarek bo dan tudi kinologiji. Strokovni posveti bodo predstavili aktualne lovske in ribiške teme ob sprejemanju nove zakonodaje in vključevanju v EU. S strokovnimi razstavami se bodo kakovostno predstavile institucije in organizacije, ki oblikujejo jedro strokovnega dela sejma: Lovska zveza Slovenije, Ribiška zveza Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Strelska zveza Slovenije, KZS - lovska kinologija, Zveza za sokolarstvo in druge. Novost sejma bo tudi nastop Planinske zveze Slovenije (PZS), ki bo

predstavila svoje dejavnosti in organizirala strokovni posvet.

Po besedah projektne voditeljice prireditve **Mateje Jaklič** odzivi razstavljalcev kažejo, da bo sejem večji kot lani, močnejša pa bo tudi mednarodna zastopanost. LZS se bo na sejmu predstavila s prikazom lovskih trofejev, multivizijsko predstavitev svoje dejavnosti in strokovnim posvetom. Ta bo posvečen problematiki zastrupljanja male divjadi z zaščitnimi sredstvi, ki jih uporabljajo v kmetijski dejavnosti, vse skupaj pa bo vodil biolog in toksikolog **Boris Kolar**. Poudarek sejemske predstavitev RZS bo na čistosti slovenskih voda. Problematika onesnaževanja bo predstavljena na primeru reke Ledava, varstvu pred onesnaževanjem pa bo posvečen strokovni posvet. RZS pripravlja tudi tekmovanje v kastingu, Strelska zveza Slovenije pa bo na sejmu obiskovalcem ponudila možnost, da se pomerijo v streljanju na sodobni simulacijski napravi. V času sejma bo tudi tradicionalno sejemsko tekmovanje v trapu, in sicer na strelišču v Pragerskem.

Zveza za sokolarstvo in varstvo ptic ujed bo na sejmu poleg svoje dejavnosti predstavila tudi žive sokole. KZS - lovska kinologija bo med drugim predstavila ubogljivostne vaje lovskih psov, na sporedu pa bo tudi revija

ja lovskih pasem s strokovnim komentarjem. Kinološki višek sejma bo gotovo veliko tekmovanje psov v agilityju za državno prvenstvo Slovenije z mednarodno udeležbo. V nedeljo, zadnji dan sejma, bo predstavitev avtohtonih slovenskih pasem goničev, ki jo bo spremljala tudi revija psov. PZS se bo na sejmu predstavila z razstavo o izročilu planinarjenja v Sloveniji od nekdanjih časov do danes. Zavod za gozdove Slovenije bo predstavil evropski projekt za ohranitev rjavega medveda, ki ga vodi ravno ta organizacija. V sodelovanju z gojitvenimi lovišči bodo predstavili tudi monitoring (spremljanje stanja) velikih zveri.

Poleg obširne sejemske in strokovne razstave ter strokovnih posvetov bodo sejem spremljale številne kulturne in družabne dejavnosti. Razstavljeni bodo prispevki učencev osnovnih šol z **likovnega natečaja Narava** –

skupen dom živali in človeka, katerega razpis smo objavili tudi v Lovcu. Obisk sejma bodo popestrili nastopi lovskih pevskih zborov in rogistov. Na sejmu se bo mogoče preizkusiti v plezanju na steni City wall. Obiskovalci bodo lahko uživali tudi v pestri ponudbi ribjih in lovskih jedi ...

Oste Bakal

Koroški lovci na smučeh

V isoko ob vznožju skalnatega pobočja Vranšce na Uršlji gori, na smučišču Ošven nad železarskimi Ravnami, je bilo februarja Odprto smučarsko tekmovanje v veleslalomu za 9. Prežihov pokal, ki ga **LD Prežihovo** v presledkih organizira že od leta 1980, in 1. tekmovanje za **prehodni pokal Koroške lovske zveze**.

Februarja so bila sončna pobočja Strojne, Jamnice nad Mežiško dolino že brez snega. Smučišče Ošven, ki je v senčnem zavetju Uršlje gore, ob njem so leta 1957 kotuljski jagri zgradili svojo prvo lovsko kočo, pa je bilo še vedno odeto v zimsko idilo.

Skupen posnetek uspešnih koroških lovskih smučarjev.

Foto: T. Pintar

Čeprav Koroška lovska zveza organizacijsko povezuje 19 lovskih druščin, v katere je včlanjenih že okrog 1200 lovcev, in so koroški lovci na tekmo povabili tudi lovce smučarje iz drugih LD zunaj koroške krajine, je letos na Ošven prišlo manj tekmovalcev, kot so načrtovali organizatorji.

Ker lovci poznamo starostne omejitve le pri mnogih opravilih v loviščih, pri lovu k sreči ne, je na smučarskih tekmovanjih povsem drugače. Če za uspešen lov še kako prav pridejo dolgoletne izkušnje starejših lovcev, pa med veleslalomskimi vratci nimajo nobene prednosti pred mladimi lovci. Zato so starostne kategorije na smučarskih tekmova-

njih in pri drugih lovskih športih še kako pravilne.

Tekmovanje, ki je potekalo ločeno za Prežihov pokal in za pokal KLZ, je bilo povsem lovsko, saj so lovci tekmovali v običajnih lovskih oblačilih. Veleslalomski progi sta kljub bolj tanki snežni odeji zagotavljali vsem tekmovalcem enake pogoje. Prizadevnim smučarskim delavcem **SK Fužinar Ravne**, ki so skrbeli za sodobno merjenje časa, je pri pripravi proge prišlo na pomoč tudi **Igor Filipančič**, direktor smučišča Ivarčko, d.o.o. Da so se tekmovalci in drugi lovci po končanem tekmovanju in razglasitvi rezultatov dobro počutili in lovskem domu, nedvomno velja zahvala gospodarju koč **Ivanu Trobasu**, za postrežbo pa **Janiju Kokučniku** in **Lovru Mačiču**. In ne nazadnje hvala **Tonetu**

Pregled odstrela jelenjadi v Obalno-Kraškem LGO

Pregled odstrela jelenjadi Obalno-Kraškega LG območja za leto 2003 je bil 7. in 8. februarja letos v prostorih lovskega doma **LD Senožeče** v Dolenji vasi. Podatki o odstrelu jelenjadi v zadnji petih letih so zgovoren dokaz o ne le številčnem večanju jelenjadi, pač pa tudi dokaz volje in discipline lovcev ter zgledovanja po sosednjem, Notranjskem LGO.

Res je tudi, da Brkini in Kras pomenijo skoraj idealne življenjske razmere za parkljusto divjad. V letu 2003 je bilo odstreljenih 75 glav jelenjadi ter zabeleženih 15 glav izgub, od tega večina v prometu. Kar 56 %

odstrela sestavljajo teleta in enoletne živali obeh spolov. Čeprav je v kategoriji jelenov, starih do 10 let, več kot polovico rogovij ocenjenih kot A, pa so med petimi rogovji jelenov, starih deset let in več, trije bronasti, eden srebrn in eden zlat. Navdušujoča je tudi zbirka odpadlih jelenovih rogov, malo manj pa čakani premladih odstreljenih merjascev.

B. Krže

Srečanja na slovensko-hrvaški meji smo se prvič udeležili tudi lovci

Občina Loška dolina na Notranjskem v dobršnem delu meji z državo Hrvaško ali konkretno z Občino Čabar. Občini sta že nekaj let pobrateni, kar je naraven odraz vseh odnosov in vezi, ki so se v preteklosti, še v času prejšnje skupne države Jugoslavije, spletile med prebivalci tega območja.

Nova meja med samostojnima državama Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško je sicer grobo zarezala v dokaj prepleteno medsebojno povezavo, vendar pa je le ni mogla v celoti preprečiti. Prebivalci z obeh strani meje so kmalu spoznali, da mora življenje teči naprej kar najbolj nemoteno, čeprav bo z vstopom Slovenije v EU postala ta meja formalno še bolj zaprta.

Že tradicionalno se okrog novega leta na prijateljskem srečanju na meji zberejo predstavniki državnih in civilno-dru-

Rezultati 9. Prežihovega pokala:

Lovci do 35 let: 1. mesto Boštjan Gorza, LD Bistra; 2. Aleš Rotar LD Prežihovo; 3. Jure Pavlin, LD Prežihovo.

Od 35 do 55 let: 1. mesto Ahac Navodnik, LD Prežihovo; 2. Branko Gorza, LD Bistra, 3. Zdravko Miklašič, LD Mislinja.

Nad 55 let: 1. mesto Drago Dretnik, LD Peca - Mežica; 2. Jože Rogina, LD Orlica; 3. Tone Navodnik, LD Prežihovo.

Ekipno Prežihov pokal:

1. mesto LD Bistra (Boštjan Gorza, Branko Gorza, Maks in Franc Skarlovnik)
2. mesto LD Prežihovo (Ahac Navodnik, Aleš Rotar, Janko Gostenčnik, Bojan Kotnik)
3. mesto LD Pogorevc (Marko Jelen, Niko Krajnc, Bojan Kočnik, Miro Naveršnik)

Rezultati 1. tekmovanja za pokal Koroške lovske zveze:

Lovci do 35 let: 1. mesto Boštjan Gorza, LD Bistra; 2. Aleš Rotar, LD Prežihovo, 3. Jure Pavlin, LD Prežihovo.

Od 35 do 55 let: 1. mesto Ahac Navodnik, LD Prežihovo; 2. Branko Gorza, LD Bistra; 3. Zdravko Miklašič, LD Mislinja.

Nad 55 let: 1. mesto Drago Dretnik, LD Peca, 2. Jože Rogina, LD Orlica, 3. Franc Rotar, LD Prežihovo.

Ekipno pokal Koroške lovske zveze:

1. mesto LD Prežihovo - Kotlje (Ahac Navodnik ter Aleš in Franc Rotar)
2. mesto LD Orlica (Janko Kolar, Tomaž Pinter, Jože Rogina)

Foto: B. Krže

Najmočnejše jelenje rogovje uplenjenega jelena iz Obalno-Kraškega LGO v letu 2003: lovišče LD Senožeče, 14. 8. 2003, telesna teža 235 kg, 11 +, število parožkov 12 + 12, teža 8,05 kg, 216,76 CIC točke (zlata medalja). Uplenitelj Rado Ferfila (na fotografiji).

Polancu, prosvetarju LD Prežihovo, ter **Tonetu Navodniku**, podpredsedniku KLZ za vzorno vodenje tekmovanja.

Številne lepe pokale, med katerimi je nedvomno izstopal prehodni pokal Koroške lovske zveze, ki ga je za eno leto osvojila ekipa LD Prežihovo, v sestavi **Ahac Navodnik**, **Aleš in Franc Rotar**, sta podelila **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze, in **Bojan Kotnik**, starešina LD Prežihovo - Kotlje.

Poleti se bomo slovenski lovci smučarji ponovno srečali na ledeniku Ledina, kjer bo **LD Jezersko** organizirala že 11. tradicionalno tekmovanje za pokal kristalnega gamsa.

Franc Rotar

Foto: M. B. Wolf

Živahna razprava o težavah obmejnega lovskega sodelovanja se je začela že na meji med Hrvaško in Slovenijo, v Babnem Polju, nadaljevala pa se je v prostorih bližnjega gostišča, kjer so se zbrali vsi udeleženci obmejnega srečanja na prijateljskem prednovoletnem druženju.

benih organizacij z obeh strani meje, na katerem je priložnost tudi za pogovor o vseh težavah, s katerimi se srečujejo med letom pri obmejnem sodelovanju. Srečanja, ki ga ponavadi vodita župan Občine Loška dolina in gradonačelnik Občine Čabar, se udeležijo še predstavniki obmejnih policijskih organov, carinske službe, predstavniki gasilskih društev, kulturnih društev, pa tudi gospodarstva oziroma vseh tistih, ki kakor koli medsebojno sodelujejo.

Zadnjega srečanja, ki je bilo 30. 12. 2003 na meji v Babnem Polju, smo se prvič udeležili tudi predstavniki lovske organizacije z obeh strani meje, saj je bil lani podpisan medsebojni sporazum o sodelovanju obmejnih lovskih organizacij in tako tudi na formalni ravni vzpostavljen okvir medsebojnega sodelovanja.

Na srečanju so se ponovno razkrile nekatere težave, ki zadevajo lovsko aktivnost, s podudarkom na varstvu enotnega rastlinskega in živalskega sveta tega območja, predvsem varstva velikih zveri in jelenjadi, ki tod tvorijo skupne dele populacij, s katerimi bo treba, kolikor je le mogoče, poenoteno gospodariti.

Izmenjali smo si medsebojne izkušnje, ki jih prinaša delno različna organiziranost lovstva na eni in drugi strani meje, ter iskali možnosti za preseganje ovir, ki jih vsekakor predstavlja državna meja. V slovensko lovsko organizacijo je še vedno vključenih nekaj lovcev, ki formalno živijo na Hrvaškem, in ne vemo še, kako bi ustrezno razrešili njihov status. Poleg tega bi lovci ob meji radi vsako leto organizirali tudi en skupen lov, ki bi praktično potekal hkrati na obeh straneh meje. Organizirati takšen lov pa je kar precejšen problem, saj zakonodaja kaj takega v podrobnosti ne predvideva. Zato bo le od razumevanja pristojnih organov odvisno, ali bo takšno lovsko aktivnost sploh mogoče uresničiti. V razgovorih so bila odprta še mnoga druga vprašanja in spodbudno je, da smo začeli sodelovati, da smo evidentirali obstoječe probleme. Kako jih bomo razreševali, bo v veliki meri odvisno tudi od razvoja medsebojnih odnosov v prihodnje. Lovci pričakujemo, da bo kljub vsemu meja postajala vedno bolj odprta (in ne obratno) in da bo ljudi združevala, ne pa ločevala.

Franc Koščak

32. tradicionalni lov v LGB Dobrava

V nedeljo, 25. 1. 2004, smo se lovci LD Brežice, Globoko, Dobova in Kapele ponovno zbrali na dvaintridesetem skupnem lovu na lisice v Dobravi. Bilo je mrzlo zimsko jutro, toda žal brez snega. Zborna mesta je bilo, kot vedno doslej, pred lovsko kočjo LD Brežice. Ko so se lovci zbrali, je lovovodja Ivan Šepc prejel poročilo svojih pomočnikov, da je na zbornem mestu 116 lovcev in njihovih gostov. Vse je lepo pozdravil in se zahvalil za udeležbo ter nekaj besed namenil tudi zgodovini teh lovov. Po žrebanju števil smo odšli na stojišča. Pogon brez psov je trajal slabo uro. Že kmalu po zasedbi stojišč so se zaslišali prvi strelji, kar je obetalo dober uspeh.

Prvotni namen takšnih lovov v Lovskogojitvenem bazenu Dobrava je bil predvsem v preštevanju divjadi, zlasti damjakov, ki so jih navedene štiri lovske družine nabavile na Brionih in jih kot neavtohtono divjad vnesle v LGB Dobrava. Populacija damjakov je dobro uspevala in se povečevala vse do leta 1991, ko je naenkrat izginila.

Po uspešno končanem lovu v LGB Dobrava so se lovci pri pozdravi lovini odkrili štirim zvitorepkam.

Ocenjujemo, da največ zaradi nemira v gozdu, saj so tega leta lastniki iz Republike Hrvaške začeli vsakodnevno sekati v gozdu v bojazni, da bodo po osamosvojitvi Slovenije razlašeni. Vendar so bolj verjetne nekatere nepreverjene informacije, da je populacija ob takšnem nemiru začela odhajati z območja gojitvenega bazena zaradi neprijavljenega odstrela v drugih loviščih in zaradi krivolova, dokler populacija ni v ce-

loti izginila. Čepravso damjaki izginili, smo se odločili, da bomo s tradicionalnim lovom nadaljevali, in sicer bomo na tem lovu lovili le lovne vrste plenilcev.

Letos smo bili nemalo preseñeni. Čeprav smo nekateri skoraj vsak dan v lovišču, nismo pričakovali tako številčne populacije srnjadi. Vse štiri navedene lovske družine v celoti dosegamo načrt odstrela srnjadi, ki ga tudi neprestano povečujemo. Vendar pa je bilo opaziti izjemno veliko srnjadi. Sam sem na stojišču preštel 54 glav srnjadi, ko pa so se gonjači približevali, je začela srnjad prihajati v skupinah in je ni bilo mogoče več prešteti oziroma bi bilo vsako nadaljnje štetje nerealno. O podobnih vtisih so poročali tudi drugi lovci.

Ko se nam je mrz ž dodobra zalezal v kosti, so do stojišč prišli gonjači, kar je pomenilo konec lova. Z nestrpnostjo smo hiteli proti lovski kočji, da bi čim prej ugotovili, kako uspešen je bil lov. Rezultat je bil: štiri uplenjene lisice in dve zgrešeni.

V ugodnem vremenu smo opazili, da je bila gonja lisic v minuli zimi že ob koncu decembra in v začetku januarja. Kljub temu so tri lisice imele odlične kožuh, na eni pa je že bilo opazi-

Po uspešnem lovu smo se dogovorili, da se bomo ponovno srečali prihodnje leto na istem mestu. Ob toploti kresa smo se ob manjši zakuski in dobri družbi zadržali še kar nekaj časa.

Kljub temu pa enemu izmed lovcev, ki je domnevno obstrelil lisico, ni dalo miru. Dogovoril se je z vodnikom lovskega terierja, ki je pregledal nastrel. Pes je kmalu našel mrtvo lisico v bližnjih lisičinah in jo na veselje vodnika in uplenitelja takoj izvlekel na plano. Tako se je uspeh lova povečal celo na pet uplenjenih lisic.

In poduk: Lovsko pravično je le, da s preizkušenim in lovsko uporabnim lovskim psom pregledamo prav vsak nastrel, ne le nastrel pri strelu na veliko divjad!

Branko Tucovič

Napačen odstrel divjih prašičev

Naša LD Poljčane gospodari z 2.200 ha velikim loviščem, katerega večji del je na pogorju Boča. Gora Boč je naš »Štajerski Triglav«, na katerem z divjadjo gospodarimo štiri lovske družine, in to: LD Poljčane, LD Makole, LD Rogaška Slatina in LD Boč. Od parkljaste divjadi imamo tod srnjad, muflona, divjega prašiča in nekaj gamsov, tu in tam pa včasih zaide tudi kakšen primerek jelenjadi.

V prispevku bi malo več pozornosti namenil divjemu prašiču. Čeprav vse štiri družine odstrelimo od 100 do 160 prašičev na leto, menim, da s prašičem ne gospodarimo dobro, kajti na tako velikem območju ne pade na leto niti en trofejni zrel merjasec. To je vsaj zame trden dokaz napačnega odstrela ali, drugače rečeno: žalostno je, da štiri družine ne zmoremo toliko volje in moči, da bi sedli za skupno mizo, se dogovorili za enotno gospodarjenje in začeli s pravilnim odstrelom. Največja napaka je, da divjega prašiča ocenjujemo po stopinjah, namesto po trofeji (čekanah in bruslicah), posledica česar je odstrel merjascev v drugem ali tretjem letu starosti in nimajo nobene možnosti dočakati trofejno zrelost. Prepričan sem, da bi s skupnim dogovorom le lahko prišli do trofejno zrelih merjascev, kar je tudi cilj gojitve divjih prašičev. Vendar mora biti za to volja pri nas, lovcih samih. Treba bi se bilo vzdržati in ne odstreliti vse-

Foto: I. Vovk

Nazadnje je bil v lovišču LD Poljčane odstreljen trofejno zrel 7-letni merjasec 21. 5. 2001. Iztrebljen je tehtal 171 kg, čekani pa so bili ocenjeni s 119,5 CIC točke.

ga, kar je »črno«. Pri tem velik davek s smrtjo plačujejo odrasle svinje, ki pa so pred strelom v očeh lovcev merjasec, po strelu pa se čudežno »spremenijo v svinjo.« Zaradi takšnega načina odstrela divjega prašiča imamo popolnoma porušeno tako spolno kot starostno strukturo. Zaradi nepravilnega odstrela odraslih svinj prevzamejo vlogo vodnice mlade, še nezrele svinje, posledica česar so tudi večje škode na poljščinah in travni ruši.

O tem bi lahko še veliko pisal, vendar menim, da je v naših vrstah veliko enako mislečih članov, ki pa, žal, predvsem zaradi »lovške faujšije« ne pridejo do besede.

Somišljenike iz vseh omenjenih družin pozivam, naj se mi pridružijo in tako s skupnimi močmi dokažimo pravilnost trditve.

Ivan Vovk

Žužemberški rogisti so aktivni

Skupina Žužemberški rogisti je bila ustanovljena leta

1995. Vsi takratni člani smo bili prej člani skupine Rogistov Zveze lovskih družin Novo mesto, ki je bila ustanovljena 27. 1. 1992.

Trenutno naša skupina šteje štiri člane, doslej pa imamo za sabo že 230 javnih nastopov za različne priložnosti. V skupini rogistov so: Slavko Setničar, Franc Struna, Rado Gliha in Franc Potočar. Vodja Žužemberških rogistov je Slavko Setničar.

Doslej smo se udeležili 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29. in 30. revije lovskih pevskih zborov in skupin rogistov, prejeli pa smo naslednja priznanja: LD Višnja gora (1996), PGD Žužemberk (1996), TD Suha krajina (1997), LD Adlešiči (1997), ob Memorialu Jožeta Grleca (2002), priznanje Turistične zveze Dolenjske in Bele krajine (2003) in tudi zahvale PGD Žužemberk (1994), TD Suha krajina (2000), zahvalno listino Valvazorjeve konjenice (2001) in zahvalo TD Suha krajina (2003).

Slavko Setničar

Žužemberški lovski rogisti

Prav na Martinov dan 2003, ko se je na veliko pretakala krščena žlahtna kapljica, smo se zbrali tudi lovci LD Kapla, da praznujemo 70-letnico **Stanka Tertineka**, ki jo je praznoval prav tisti dan. Z lepim darilom in iskrenimi željami smo se pridružili preostalim čestitkam.

Stanko se je rodil 11. 11. 1933 v Ožbaltu ob Dravi, kjer je tudi nadaljeval življenjsko pot. Ze v rani mladosti je moral sam odločati o svoji usodi in kljub težkim razmeram ostal zvest rojstnemu kraju. Mimo okolje Dravske doline mu je dalo navdih za spoznavanje naravnih dobrin. Zaposlil se je pri Gozdnem gospodarstvu, kar je bil dodatni motiv. »Če že skrbim za gozd, zakaj ne bi tudi skrbel za divjad,« je rekel Stanko. Leta 1961 je opravil lovski izpit in je tako rekoč postal nepogrešljiv član LD Kapla. Je lovec, ki se nikoli ne izpostavlja, temveč pušča za seboj rezultate dela. Tako je razumljivo, zakaj smo mu naložili toliko zadolžitev: bil je član UO LD (1976–1994), gospodar (1980–1982), blagajnik (1982–1995), strelski referent (1968–1976), član DK (1975–1977 in 2000–2004). Za prizadevno delo v lovstvu je prejel je znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje.

Človek ne more verjeti, s kakšno voljo je Stanko opravljal blagajniške posle, in to prav v času gradnje lovske koče. Je lovec, ki ima izpiljen čut do lovstva, kar dokazuje tudi njegovo delo z mlajšimi člani. Večkrat poudarja, da trofeje niso bistvo, temveč čisto okolje in zdrava divjad v njem; to so najlepše trofeje.

Stanko, lovci LD Kapla ti še naprej želimo krepak lovski korak, saj ga revir in stečine potrebujejo.

Beseda »hvala« je kratka beseda, če pa je iskrena, kakor je naša, ti lahko veliko pomeni.

LD Kapla – N. K.

Po podlipskih bregovih je 23. 11. 2003 zadonel lovski rog. Lovci lovske družine smo počastili rojstni dan enega od ustanoviteljev lovske družine tako Vrhniko kot

Šentjošta, lovca **Franca Jurca**. Naš lovec je prav na ta dan praznoval častitljivih 90 let. Prelepo naravno okolje Občin Horjul in Vrhnika sta mlademu Francu nudila čudovita otroška leta. Prav zaradi narave in divjadi se mu je vzbudila želja po vključitvi v zeleno bratovščino. Tako je postal in ostal mlad lovec vse do današnjih dni, ko praznuje svoj 90. rojstni dan. Vseskozi je bil vesten in pošten član LD Šentjošt in v družini opravljal skoraj vse najpomembnejše naloge.

V petdesetletnem obdobju je bil dva mandata član NO (1974–82), od leta 1984 do 1994 pa član IO LD in član Komisije za ocenjevanje škode od divjadi.

Mladi lovci, ki smo si še nabirali izkušnje, smo bili vedno veseli njegove pripravljenosti, da nam je razlagal o naravi, divjadi in njenih zakonitostih. Kot velik poznavalec divjadi

v lovišču je bil zagovornik brakad. Poznal je vse prehode divjadi ter vsa mesta, na katerih se je splašalo čakati zajca, lisico ali jazbeca. Nikoli ni bil žalosten, če mu Diana ni bila naklonjena.

Ob njegovem visokem življenjskem jubileju smo mu člani LD Šentjošt iskreno čestitali z željo, da bi še veliko let preživel v naši družini in nas razveseljeval s svojo dobro voljo.

Dragi lovec Franc Jurca, hvala ti za vsa dobra dela v naši družini in še naprej dober pogled!

LD Šentjošt – D. Č.

Miha Ogorevc, član LD Artiče, je 7. 12. 2003 praznoval svoj 70. življenjski jubilej. Ze v rani mladosti se je srečal z naravo, divjadjo in lovom, saj je bil

njegov oče tudi lovec in ustanovitelj LD Pišce. Tako je z njim zahajal pod obronke Orlice, občudoval svet okoli sebe in se že kot zelo mlad vključil v zeleno bratovščino. Taka odločitev je bila povezana z veliko dela v lovišču, kar pa je Miha počel z veliko ljubeznijo. Njegovo aktivno delo je bilo nagajeno s številnimi priznanji in lovsкими trofejami, ki jih hrani v lovskem kotičku svoje hiše v naselju Artiče.

Leta 1962 je postal redni član LD Pišce. Izbira življenjske družice je bila povod, da se je leta 1957 preselil v Artiče, kjer si je s trudom in delom ustvaril dom in družino ter v polni moči zaživel v kraju in z njim. Posledica tega je bila tudi odločitev, da je leta 1966 prestopil iz svoje prvine v LD Artiče.

Ker je bil Ogorevc dosleden in delaven, je opravljal razne funkcije v organih in vodstvu LD Artiče. V letih 1970 do 1971, 1967 do 1977, 1983 do 1984 in 1993 do 1996 je bil član UO LD Artiče, od 1978 do 1980 DK LD predsednik. V letih 1981 in 1982 je opravljal dolžnosti gospodarja LD. Od leta 1980 do 1985 je bil vodja strelske ekipe LD Artiče. Dosegli so zelo dobre rezultate in tako pod njegovim vodstvom osvojili številne pokale, diplome in pohvale. Za krajši čas je lovski družini odstopil tudi prostor za zbiranje divjadi. Miha je s člani odbora ob praznovanju krajevnega praznika pripravil in javnosti predstavil lovstvo in delovanje lovske družine v kraju z dvema razstavama, ki sta odmevali tako v kraju kot tudi v širši okolici. Poleg tega je veliki ljubitelj lovskih psov in je tudi na tem področju pustil opazno sled. Dokaz velike aktivnosti in zavzetosti so številna priznanja, ki sta mu jih podelili lovska in kinološka organizacija. LD Pišce mu je za zasluge v lovstvu podelila priznanje, LD Artiče pa priznanje za požrtvovalno delo pri gradnji strelišča in za dolgoletno delo v lovstvu ob praznovanju 50. in 60. življenjskega jubileja, srebrno spominsko priznanje ob praznovanju 50-letnice obstoja LD Artiče, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje. Za zasluge na kinološkem področju je od KZS dobil srebrni in zlati znak.

Miha Ogorevc ni puščal samo v lovstvu, temveč tudi v času zaposlitve v Industriji motornih vozil Novo

mesto. Tudi v KS je bil zelo aktiven, saj je sodeloval pri vseh aktivnostih za razvoj kraja in se udeleževal tudi na kulturnem področju. Kot član pevskega zbora je med drugim prejel tudi bronasto Gallusovo značko. Krajevna organizacija SZDL ga je odlikovala z bronasto značko OF slovenskega naroda.

Aktiven je bil tudi v 10-dnevni vojni za samostojno Slovenijo. Kot predsednik odbora za Civilno zaščito je nas, lovce, mobiliziral in aktivno smo varovali zajetje za vodovod Brežice. Za aktivno delo v tistem obdobju je Miha prejel spominsko medaljo udeležence vojne za Slovenijo ob 10. obletnici, ki mu jo je podelila Zveza veteranov vojne za Slovenijo.

Iz vsega naštetega je mogoče razbrati, da je jubilar aktiven in zaslužen član naše bratovščine.

Lovci LD Artiče mu še enkrat iskreno čestitamo in mu želimo še več okroglih življenjskih jubilejev, dobro zdravje in dober pogled.

LD Artiče - E. J.

Alojz Ovičaj je 26. 12. 2003 praznoval 75-letnico svojega življenja. Rojen je bil v Zg. Gameljnah v družini petih otrok. Oče zidar je težko preživljal številno družino, zato je mladi Lojze takoj po osnovni šoli odšel v uk. Izučil se je za strojnega ključavničarja. Služboval je v Čmučah, v Državnih elektrarnah Slovenije, Mostovni, delavnicah tedanje JLA v Ljubljani, Rašici, Termici in SDK v Ljubljani. Leta 1978 se je upokojil. Svoje mimo življenje živi v Gameljnah, kjer si je leta 1953 ustvaril družino.

Otroštvo, ki ga je preživljal ob šumeči Savi in na pobočjih zelene Šmarne gore ter Rašice, čut za opazovanje in neizmerna želja živeti z naravo so bili vzrok, da se je mladi Lojze začel zanimati za divjad. Leta 1954 se je včlanil v LD Veliki Gaber, vendar se je zaradi oddaljenosti leta 1959 pridružil šmarnogorskim lovcom. Funkcijo gospodarja je prevzel že leta 1960 in jo opravljal do leta 1974. Dva mandata je delal v DR LD, in sicer od leta 1988 do 1990 in 1992 do 1994, več let pa je bil tudi član Komisije za ocenjevanje trofejev. Kot preglednik uplenjene divjadi je bil mnogo let vzoren vodja zbiralnice za divjad.

Vse življenje mu je bila prvenstvena naloga gojitev divjadi. Aktivno je sodeloval pri krmljenju divjadi, pri naselitvi poljskih zajcev s Češkoslovaške in sodeloval pri lovljenju žive permate divjadi za naselitev v lovišče drugih družin. Vzgojil je mnogo fazanjih legel iz pobranih in opuščenih gnezd. S čutom odgovornosti in budnim očesom je skrbel za divjad. Prvi je leta 1964 opazil trop gamsov na Rašici.

Naš jubilar ima tudi velike zasluge za razvoj lovskega in športnega streljanja, saj je bil pobudnik za ustanovitev strelske sekcije pri naši LD. Izdelal je prvi stroj za metanje glavnih golobov. Kot strelca in strelski sodnik je dosegel vidne rezultate, saj je nosilec srebrnega odličja v tekmovalstvu z MK puško na okrajnem prvenstvu Ljubljane in republiški

prvak tekstilcev Slovenije z zračno puško.

Vzgojil je več pasem dobrih lovskih psov in z njimi sodeloval na skupnih lovih. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, ob 40- in 50-letnici LD Šmarna gora pa je prejel najvišji družinski priznanji in red LZS za lovske zasluge III. stopnje. KZS ga je odlikovala z znakom KUS ter srebrnim znakom za kinološke zasluge. Na letni skupščini LD Šmarna gora leta 1994 smo ga lovski tovariši imenovali za častnega člana LD Šmarna gora.

Ob tvojem življenjskem jubileju, dragi Lojze, ti iskreno čestitamo, obenem pa se ti zahvaljujemo za vse dosežanje požrtvovalno delo v lovstvu. Želimo si, da bi še dolgo ostal zdrav in bi zadovoljen hodil po srcu našega lovišča, ki ga krasijo tvoja ljubljena šumeča Sava in lepi gozdovi Šmarne gore in Rašice.

Lovci LD Šmarna gora - A. M.

Letos, 26. 3., je praznoval 80-letnico eden najbolj aktivnih članov LD Bled, **Aleksander Rituper - Sandi**.

V njegovem rojstnem kraju, Moščanci v Prekmurju, kjer se je rodil leta 1924, ni bilo možnosti za zaslužek. Zato je odšel iz domačih krajev in se ustalil na Bledu, kjer si je ustvaril dom in družino ter se zaposlil v gostinstvu.

Večino svojega prostega časa je Sandi, kot ga kličemo tovariši lovci, namenil naravi, lovstvu in lovski organizaciji. Vedno je bil pripravljen pomagati z dobrimi nasveti pri katerem koli delu v lovski družini. Njegov najljubši lov so bile brakade na zajce in lisice, ki bodo ostale večno v spominu vseh lovcev LD Bled.

Že leta 1952 je vstopil v zeleno bratovščino. Zaradi zavzetega dela in strokovnega znanja je bil leta 1957 imenovan za referenta za pernatno divjad pri LD Bled. Plod njegove pobude je bilo prizadevanje LD Bled, da bi v svojem lovišču naselila fazane. Delo referenta je opravljal do leta 1960, ko je bil izvoljen v UO LD Bled. Sandi se je izkazal kot gospodar LD Bled, saj je odlični organizator, vztrajen delavec ter dober poznavalec divjadi in razmer v lovišču. Odgovorno delo gospodarja je opravljal v obdobju 1963 do 1969 in od leta 1976 do 1987. Večino zaslug za izgradnjo lovskih prež in krmišč v nižinskem delu lovišča LD Bled ima prav Sandi. V svojem delu je v ospredje postavljал gojitev divjadi, ohranjanje njenega življenjskega prostora in ustrezen odstrel. S svojim predanim delom je mnogo pripomogel, da je lovišče LD Bled zgledno urejeno. Ob odločitvi lovske družine, da bo gradila svoj lovski dom, je Sandi postal predsednik gradbenega odbora. Od leta 1991 do 1998 je bil gospodar lovskega doma LD Bled. V svoji lovski karieri je bil poleg že omenjenega več kot 30 let član UO LD Bled, dolgoleten delegat v skupščini ZLD Gorenjske, 11 let revirni vodja, 6 let član Komisije za odlikovanja in priznanja, od leta 1990 do 1998 pa tudi predsednik Komisije za odlikovanja in izobraževanje.

Za svoje marljivo delo je prejel priznanje LD Bled, plaketo LD Bled, plaketo ZLD Gorenjske, znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II.

stopnje. Leta 2002 je Sandi kot prvi prejel plaketo častnega člana LD Bled na slovesnosti pri lovski koči na Ogrincu.

Dragi Sandi, ob tvojem častitljivem jubileju ti lovci LD Bled iskreno čestitamo, želimo ti dobrega zdravja in še mnogo sončnih pomladi.

LD Bled - V. M.

Franc Ojsteršek, član LD Podsreda, letos praznuje 70-letnico življenja.

Rodil se je 1. 3. 1934 v Koprivnici, kjer je preživel otroštvo, pozneje pa trdo delal v Rudniku Senovo, kjer je bil zaposlen celih 42 let. Lovec je že od leta 1960, lovski izpit pa je opravil leta 1963. Gospodar LD Podsreda je bil od leta 1964 do 1970, član Disciplinske komisije pa od leta 1970 do 1975. Sodeloval je pri gradnji vseh

treh lovskih koč, gradil lovske preže in vestno vzdrževal lovske poti ter naprave. Zaradi številnih zaslug je prejel priznanje LD Podsreda, znak za lovske zasluge SK ZLD Celje in znak za lovske zasluge LZS. S svojim znanjem je kot mentor mnogim pripravnikom pomagal opraviti lovski izpit.

Naš Franc je po naravi vesel in dober človek, vedno pripravljen pomagati solovcu. Znan je tudi kot velik ljubitelj lovskih psov. Uplenil ni veliko, pa vendar se ponaša z rogovjem petih srnjakov in roglji enega gamsa. Ob tem se rad spomni časov, ko je bilo še veliko zajcev, fazanov in jerebic, ki jih je najraje lovil.

Ob tvojem visokem jubileju, dragi Franc, ti iskreno čestitamo. Ob tej priložnosti se ti tudi zahvaljujemo za vse, kar si storil za nas, lovce, v dobro lovske organizacije in divjadi. Tvoje delo naj bo še naprej smerokaz za nadaljevanje naše poti. Ostani še dolgo zdrav in pogosto zahajaj med svoje lovske tovariše!

LD Podsreda - Z. Z.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Jakob Hlade,
LD Gaj nad Mariborom

85-letnico

Lojze Kirbiš,
LD Leskovec v Halozah

80-letnico

Zlato Blažević,
LD Taborska jama
Jože Debevec, LD Stara Fužina
Albert Drnovšek, LD Dobrovo
Jože Gorican, LD Puščava,
Lovrenc na Pohorju
Viktor Jenko, LD Rižana
Emil Lipič, LD Ivanovci
Albin Marsič, LD Istra, Gračišče
Rudi Potočnik, LD Kropla
Marko Rosanda, LD Jezero,
Komen
Stane Strle, LD Moravče
Janko Urh, LD Stara Fužina
Vinko Vidervol, LD Banja Loka

75-letnico

Ivan Blokar, LD Štanjel
Ivan Burgar, LD Vič, Ljubljana
Rado Cotič, LD Tabor, Dornberk
Marko Dumpelnik, KPL Celovec
Ivan Fabjan, LD Jošt, Kranj
Vinko Golc, LD Bled
Rudi Grm, LD Dole pri Litiji
Janko Jerman, LD Loka, Črnomelj
Rudolf Kaloh, LD Malečnik
Ivan Kašnik, LD Podgorje
Vinko Klopčič, LD Mlinše
Rudi Klopčič, LD Mlinše
Viktor Kovač, LD Dobrna
Stane Kramberger, LD Domžale
Franc Mežnar, LD Dobriča
Samuel Mozetič, LD Tabor, Dornberk
Aleksander Prezelj, LD Sorica

Matija Simonič, LD Smuk, Semič

Alojz Škaza, LD Cirkovce
Jože Šikonja, LD Adlešiči
Ivan Šisernik, LD Slovenj Gradec
Karel Španer, LD Kamnica
Slavko Tomažinčič, LD Ljubini
Maksimiljan Urbanc, LD Puščava, Lovrenc na Pohorju
Viktor Verstovšek, LD Brežice
Anton Zupanc, LD Stara Fužina

70-letnico

Lucjan Bratina, LD Kozje Stena
Marjan Bubola, LD Šmarje pri Kopru
Ivan Čehovin, LD Vrhe, Vrabče
Jože Čuk, LD Polzela
Ivan Draučbajer, LD Zeleni Vrh
Peter Durjava, LD Rakovnik
Štefan Hari, LD Petišovci
Janko Jensterle, LD Sorica
Konrad Jeseničnik, LD Šmartno na Pohorju
Drago Klinc, LD Poljskava
Lucjan Komac, LD Bovec
Viki Kotnik, LD Vače
Milan Kozole, LD Senovo
Viktor Kristan, LD Podgorje
Franc Lepšina, LD Globoko
Feliks Magajna, LD Črna jama
Bruno Milanič, DSL FJK-Doberdob
Janez Mostek, LD Turjak
Rudi Polner, LD Pernica
Ivan Polutnik, LD Kozje
Vlado Presečnik, LD Golavabuka
Janko Repina, LD Pernica
Adolf Sajevic, LD Dol pri Hrastniku
Janko Simonič, LD Duplex
Stanko Stupica, LD Šmarje pri Jelšah
Tomaž Tomažič, LD Radlje ob Dravi
Jakob Urh, LD Draga, Trava

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Kvakač

Vsako leto v sredini aprila lahko ob Velenjskem jezeru opazujemo številne vrste ptic, ki se na svoji poti na daljni sever skozi naše kraje ustavijo tudi pri nas na krajši počitek. Ker jim okolica jezera zaenkrat nudi še dovolj varen prostor za počitek, si ob jezeru lahko najdejo tudi dovolj hrane, ki jo rabijo na poti.

Med preletniki so tudi nekatere zelo redke vrste ptic, in sicer

navadno prej odletijo, kot jih opazimo. Tudi na Velenjskem jezeru je včasih opaziti mladostne primerke, ki še niso obarvani in spolno zreli. Kadar kvakač počiva na drevesu ali veji, je njegova drža precej zgrbljena in kriva, zato se tudi bolj prikrije in ostane neopažen. Verjetno je ptica dobila ime zaradi oglašanja, ki je še najbolj podobno kvakanju.

Zaradi nenehnih človekovih posegov v občutljiv življenjski

prostor vseh divjih živali se zelo zmanjšuje tudi življenjski prostor, kjer te ptice lahko počivajo in si iščejo hrano. Skrb za ohranitev naravnega okolja postaja tako iz dneva v dan vedno pomembnejša, četudi na račun koristi v prid človeka.

Milan Cerar

Zanimivosti o poljskem zajcu

Kaj pa vpliv gnojnice?

Poljski zajec (*Lepus europaeus*), katerega domovina je predvsem Evropa, je vrsta, ki jo je človek zanesel na različne konce sveta. V Evropi se najbolj počuti na ekstenzivnih kmetijskih območjih, tako je tudi pri nas. Raziskave namigujejo, da se s širjenjem intenzivnega kmetijstva populacije zajcev zmanjšujejo, vendar jasnih povezav kljub temu še ni.

Po nekaterih podatkih se najbolj počuti na manjših poljih, vendar se te velikosti pri različ-

nih avtorjih precej razlikujejo, saj znašajo vse tja do 100 ha. Nekateri avtorji ugotavljajo, da na poljskega zajca ugodno vpliva pestrost različnih življenjskih prostorov; teh naj bi bilo okrog deset na 100 ha.

Na poljih se zajec najrajeadržuje v bližini njivskih površin s sladkorno peso, mlado koruzo in žiti, ki imajo pomemben delež v prehrani. Manjši gozdički sredi polj mu služijo kot dnevna počivališča, vendar se jih po nekaterih ugotovitvah tudi izogiba, saj so v njih lahko tudi plenilci. Kot prebivalec odprtega sveta se poljski zajec izogiba območjem, kjer je gozda več kot petina.

S plenilci velja omeniti tudi kanjo (*Buteo buteo*), ki se pogosto omenja kot plenilec poljskega zajca. Angleški avtorji v svoji raziskavi niso ugotovili, da bi pomembneje vplivala na poljskega zajca. Podobno ugotavljajo Čehi in Slovaki v študiji o prehrani kanje, kjer ugotavljajo, da nikjer v srednji Evropi delež poljskega zajca na jedilniku kanje ni večji od 5 %. V večini primerov so to seveda mladiči, saj kanja ne more obvladati odraslega zajca, ki pa ga lahko recimo kragulj (*Accipiter gentilis*). Vaughan s sodelavci ugotavlja, da na zajca pomembno vpliva lisica (*Vulpes vulpes*). Prav zaradi nje naj bi zajcu bolj ustrezala večja polja z eno kulturo; na takšnih enoličnih površinah lisica plen namreč težje izsleda.

Poljski zajec, tako kot preostali prebivalci polj, ni imun na zaščitna sredstva, ki so v rabi v kmetijstvu za zaščito poljščin. Omeniti velja še eno potencialno ogroženost, za katero menim, da je pomembna in je bolj kot ne ostala prezrta: gnojila. Izpostaviti velja predvsem gnojnico, ki je v ogromnih količinah zlijejo po poljih in travnikih. To sem

Kvakač

tako pri nas kot v Evropi. Mednje lahko prištevamo tudi kvakača (*Nycticorax nycticorax*). Ker se njegov življenjski prostor nenehno krči, je tudi teh ptic iz leta v leto manj.

V bistvu kvakač sploh ni plašen ptič. Če imamo srečo in ga opazimo v naravi (v skrivališču), se mu lahko precej približamo, ne da bi pred nami odletel. Aktivni je v mraku, ko začne stikati za hrano, pri kateri ni pretirano izbirčen. Manjše ribe in dvoživke, ki jih najde v močvirju, so njegov glavni vir prehrane. Zato ga lahko tudi čez dan opazimo, kako stika za hrano v kakšnem skritem močvirju, kjer se počuti dovolj varno. Hkrati je tudi pokazatelj čiste in ohranjene narave.

Na videz je precej podoben sivi čaplji (*Ardea cinerea*), le precej manjši je. Kljun ima srednje dolg, je temne barve in precej močan. Teme glave je črno z dvema dolgima svetlo sivima in zelo tankima čopkoma, ki segata čez ves črn hrbet. Peruti so blede modro sive in zaključujejo kratek siv rep. Grlo in spodnji del sta bela. Pri odrasli ptici so noge rumene, srednje dolge, pri mladičih pa olivno zelene. Mlade ptice so pretežno rjave, z rahlimi vzdolžnimi belimi pegami ali lisami. Jih je tudi težje opaziti in

Kvakača sem fotografiral ob Velenjskem jezeru.

Foto: M. Cerar – Diana

Foto: M. Vogrin

Foto: B. Mahne

Prvega volka (4- do 5-letno volkuljo) je na območju Obalno-Kraške ZLD – Koper, skladno z izdano odločbo MKGP, 7. 12. 2003 v revirju Medvedne (LD Slavniki – Materija) uplenil domači lovec Branko Mahne.

ugotovil, ko sem kar nekajkrat videl zajca, ki je prečkal takšno »minsko polje« in njegovo poznejše obnašanje. Ko zajec teče čez tako pognojeno polje, si na drugi strani polja urno sčisti tačke, podobno kot to počnejo domače mačke, s tem pa si gnojnico занese v prebavila. Gnojnica in različni preparati, ki so v rabi za zdravljenje živine, ki jih le-ta delno tudi izloča, na zajca zagotovo ne učinkujejo dobro.

Milan Vogrin

Prvi uplenjeni volk na območju Obalno-Kraške ZLD Koper

Konec devetdesetih let so se prvič pojavile govorice, da je v lovišču naše **LD Slavniki – Materija** volk. Naša LD spada k zgornjemu delu Obalno-Kraške ZLD Koper in se razprostira na 6.000 ha lovne površine. V našem lovišču sta od velikih zveri vedno živila medved in ris, kar potrjuje tudi podatek o odstrelu, da so padli štirje risi in štirje medvedi. Posebno pozornost si zaslužita uplenjeni 30 kg težak ris, člana **Antona Mahnet**a iz leta 1991, in skoraj 300 kg težak medved **Ivana Mahnet**a. Ris je dosegel 164,33 točke in je še vedno slovenski prvak, medved pa je s 345,19 točke prav tako prejel visoko zlato medaljo. Na sledove volkov doslej nismo nikoli našli.

S povečevanjem številčnosti tropov ovac ob vznožju Slavnika pa so se začeli pojavljati tudi vse pogostejši znaki o prisotnosti volkov v tem okolju. K nam naj bi prišli iz sosednje Hrvaške, kjer so jih predhodno tudi opazili. Sprva smo jih sledili v notranjosti lovišča, nakar so se začeli vedno bolj približevati vasem,

predvsem tistim, kjer so imeli trope ovac. Zadnji dve leti skorajda ne mine teden, da volkovi ne bi posegli med drobnico. Ker so ovčarjem povzročali občutno škodo, nam je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano leta 2002 prvič izdalo odločbo za odstrel volka, ki pa nam je zaradi pomanjkanja lovske sreče in tudi zgrešenih strelav ni uspelo izvršiti. Škoda se je še naprej povečevala, zato smo tudi lani (2003) vložili predlog za odstrel volka. To se je izkazalo za popolnoma upravičeno, saj smo že po nekaj dneh po prejetju uradne odločbe tudi uspešno odstrelili volka. Uspeh lova je bil zagotovljen lovcu s petindvajsetletnim stažem **Branku Mahnetu**. Na skupnem lovu 7. 12. 2003 je v revirju Medvedne, ob vznožju Slavnika, uplenil 4-do 5-letno volkuljo, težko 30 kg. Imela je staro poškodbo prve prednje leve noge, zaradi česar jo je očitno krdelo volkov izločilo iz svoje sredine. V tistem letu očitno tudi ni vodila mladičev. Volkulja je obenem tudi prvi uplenjeni volk na območju našega lovišča in hkrati tudi na območju celotnega območja Obalno-Kraške zveze v njeni dosednji zgodovini.

V lovišču je zdaj redno krdelo šestih odraslih volkov, ki so bili opaženi v istem revirju kot volkulja že dan po njeni uplenitvi. Eden izmed volkov naj bi po ocenah nekaterih lovcev krepko presegal težo 50 kg. Občasno se v lovišču pojavlja tudi volkulja s štirimi mladiči. Preveč volkov za to območje se odraža tudi v staležu divjadi, saj je je čedalje manj. Lovišče, kjer je bil volk sprva le prisoten, je sedaj ob stalni volčji prisotnosti skorajda prazno in v njem prevladuje za

lovca turoben občutek. Izpod vznožja Slavnika so se volkovi naselili tudi v zgornji del našega lovišča, to je v predele Brkinov. V s kostanjem in želodom bogatih Brkinih je živela divjad, predvsem je bil tod raj za srnjad in divje prašiče. Tako si volk tod z lahkoto najde hrano. Dokaz temu so ostanki volčje požrtije, kjer so v eni sami noči pokončali kar tri ozimce divjih prašičev in dve odrasli srni. Po novo zapadlem snegu v letošnjem januarju skorajda ni minil lovčev obhod po lovišču, da ne bi našli na ostanke divjadi, ki je bila hrana volkov.

Lovci enotno menimo, da je treba številčnost volkov zmanjšati, in sicer do takšne meje, ki jo okolje in predvsem vrste preostale divjadi še prenesejo. Upam, da bodo o tem odločali razumni in strokovno poučeni ljudje v tesnem sodelovanju s predstavniki lovskih druženj.

Boštjan Mahne

Boris Kozinc: Ptice v Prešernovi poeziji

Boris Kozinc nam v svojem drugem knjižnem delu predstavlja in približuje dr. Franceta

Prešerna na povsem samosvoji način. Iz znanih in manj znanih pesmi je izbral verz ter iz svoje odlične zbirke naravoslovnih fotografij poiskal tiste, na katerih so domače ptice, ki se nanašajo na poezijo. V knjigi lahko občudujemo osemnajst izrednih fotografij od drobnega vsakdanjega meniščka do črnega škarnika – redkega gnezdilca v naših krajih. Delo je v prvi vrsti namenjeno ljubiteljem umetnosti in estetike. Avtor je knjigo izdal v samoizdaji in v pičli nakladi 100 izvodov. Zato jo bodo zaenkrat dobili le redki, ki se bodo urno in večje podali na »lov« za njo.

Tomaž Rozman

Je lovski plen zgolj samo meso po njegovi obdelavi?

Na obhodu lovišča sem 17. 12. 2002 na rednem čuvajskem obhodu v revirju Kozlovski hrib zalotil četverico članov moje **LD Dragatuš** s polnimi nahrbtniki že obdelanega divjačinskega mesa (jelenjega izvora). Imeli so čisto meso, že obrezano od kosti. Skupina je priznala, da je lovila in uplenila košuto ter se izgovarjala, da ji ni uspelo dobiti gospodarja, da bi mu lahko prijavila uplenitev. Po moji prijavi je omenjeno divjačinsko meso stehal gospodar LD in prej omenjena skupina ga je odkupila. Na predlog UO LD Dragatuš je seveda takoj stekel disciplinski postopek zoper omenjene udeležence »lova«. V postopku so bili spoznani za krive in izrečen jim je bil ukrep »izključitev iz članstva v LD Dragatuš«. V pritožbenem roku so se vsi pritožili na razsodišče pri ZLD Bela krajina, ki je pod predsedstvom univ. dipl. pravnika **Nika Šuštriča** razveljavilo sklep disciplinskega razsodišča LD Dragatuš ter jim omililo prvotno kazen z izrekom prepovedi lova na vso divjad za dobo dveh let. Kot razlog zmanjšanja kazni je razsodišče navedlo dejstvo, da v pravilniku naše LD sicer piše, da divjadi ni dovoljeno odirati v lovišču in je ni dovoljeno razkosati na kraju odstrela. Ker pa hujša kršitev ni tudi navedena med kršitvami, zaradi katerih je mogoče izreči izključitev iz članstva, se je odločilo zgolj za ukrep prepovedi lova na vso divjad za dobo dveh let.

Sprašujem se, zakaj je disciplinsko razsodišče pri ZLD Bela

krajina spregledalo dejstvo, da so ti člani v resnici prinesli do gospodarja LD samo meso brez kosti, ki ga nikakor ne moremo več imenovati plen (to je lahko le uplenjena mrtva divjad, pravilno iztrebljena in z zadnjim grizljajem v gobcu), saj so z navedenim dejanjem spremenili vrednost in status plena. V vsakem primeru so dvanajsturni rok za prijavo uplenitve namensko zamudili že zato, ker so ob srečanju z menoj nosili v nahrbtnnikih vsak po več kilogramov divjačine brez kosti. Kakšne pa so veterinarske zahteve in merila pri odkupu mesa, nam je, vsaj nekaterim, najbrž tudi jasno!

Na koncu sprašujem širšo slovensko lovsko javnost: Ali ni prav, da so člani disciplinskega razsodišča v LD Dragatuš ob upoštevanju pravil in Kodeksa slovenskih lovcev izključili iz članstva »četverico«, ki nikakor ni imela več možnosti prijave celega plena pri gospodarju, ampak so ga takoj, že na kraju uplenitve, samovoljno in nepravilno spremenili v divjačino?

Da v senatu razsodišča pri ZLD Bela Krajina sedijo prvovrstni pravniki, verjamem. Sprašujem pa se, ali ne bi bilo prav, da bi bili tudi osveščeni lovci, ki z naravo in interesi širšega lovstva »čutijo«, da ne bi smelo v takšnih primerih prihajati do pravnih tolmačenj in trditev,

kakršna je bila njihova v omejenem disciplinskem postopku. Njihova odločitev le nakazuje na nadaljevanje splošnega prepričanja, da je v Beli krajini tako ravnanje z uplenjeno divjadjo že krajevno običajen način (da se uplenjeno veliko divjad na mestu odstrela takoj obesi na vejo, se jo razkosa in meso odnese iz lovišča v nahrbtnnikih). Kakšna je potem vloga gospodarja LD!?

Uredništvo prosim za javno objavo mojega mnenja, vesel pa bom tudi, če bo poskrbelo še za ustrezno strokovno razlago!

Jože Murn,
LD Dragatuš

Pripis:

V uredništvu smo se sprva odločili, da opisa tako sramotnega dejanja, ki meče slabo luč ne le na vse belokranjske lovce, ampak na lovsko organizacijo kot celoto, ne bomo objavili. Avtorju smo pisno svetovali, naj o zadevi nemudoma obvesti lovsko inšpekcijo (tudi iz uredništva smo poslali pisanje J. Murna glavnemu republiškem lovskemu inšpektorju). Menili smo, da bi takšne zadeve prvenstveno morali urediti v okviru pristojnih organov območne lovske organizacije. Ker pa so nas zaradi prvotnega zadržanja objave kritizirali poštene belokranjski lovci, češ da ne pomagamo razreševati žgočih zadev tudi prek Lov-

ca, saj jih očitno nočejo ali ne morejo urediti v okviru pristojnih organov ZLD Bele krajine, smo se na uredniškem odboru naknadno odločili, da pisanje lovskega čuvaja Jožeta Murna kljub prvotnim pomislekom objavimo.

Uredništvo

Z MKGP – Inšpektorata RS so nas 15. 3. 2004 pisno obvestili, da je 7. 1. 2004, v času zaslišanja čuvaja LD Dragatuš, Jožeta Murna, od storitve prekrška preteklo že več kakor leto, zato je prekršek zastaral.

Rogata srna

Nemalo je bil začuden lovec Ivan Kompan iz Jablanice pri Ilirski Bistrici, član LD Zemon, ko se je 29. 5. 2003 v predelu, imenovanem Svibno, po uspešnemu strelu približal svojemu plenu. Plen – domnevni »gumbar« ali B-lanščak, kljub spodobno kratkemu rožičku, kot se za to kategorijo spodobi – le ni bil gumbar pač pa – srna. Celo starejša je bila, normalno razvita, iztrebljena je tehtala 15 kg. Tudi njeni spolni organi so bili normalno razviti, saj je bila še breja. Na levi strani glave je imela na lobanji nekoliko šibkejši, proti zadajšnjemu očesnemu loku usmerjen čelnični nastavek, ki se je proti roži razširil. Roža je bila dobro razvita in bi bila spodobna že za kakšnega trofejnega

povoženo srno. Na prvi pogled ni bila videti nič kaj posebnega, le ena od mnogih, ki so končale pod kolesi avtomobilov. Pozornost pa mi je pritegnila nekakšna »buška« nad njenim desnim očesom. Sprva sem mislil, da je le posledična poškodba glave, toda ob natančnejšem pregledu sem ugotovil, da imam pred seboj primerek »rogate« srne.

Pri izkoževanju glave sem ugotovil, da je srni nad desnim očesnim lokom zrasel kot svinčnik debel, a nizek čelni nastavek, na katerem se je izoblikovala kot oreh velika tvorba. Ta je, porasla z dlako, še najbolj spominjala na tvorbo gobastega rogovja pri srnjaku.

Foto: L. Škvarča

Srna je bila normalno razvita, brez moških spolnih organov. Iztrebljena je tehtala 13 kg. Po obrablenosti zobovja smo ji prisodili starost 5–6 let. Nenavadna je bila tudi obraba sekalcev, ki so še najbolj spominjali na kratke čepke.

Srna je bila vodeča, kar je bilo vidno po aktivnih mlečnih žlezah, nekaj dni pa sta se v neposredni bližini nesrečnega kraja tudi zadrževala dva mladiča.

Andrej Logar

Breje lanščakinje pred cev!

Sem član LD Marezige, ki gospodarji s približno 4000 ha velikim loviščem. V njem so poleg številne srnjadi in nekaj male divjadi dobro zastopani tudi divji prašiči.

Lov na divje prašiče me zelo privlači, tako da sem začel to divjad spremljati in proučevati bolj pozorno. Osebnost sem preučil, da je lov na to divjad iz več razlogov najprimernejši jeseni, pa tudi del zime je ustrezen. Lov prek vsega leta pa mora biti v posameznih obdobjih usmerjen le na določen starostni razred.

Dosedanji lovski zakon in smernice LZS dovoljujejo lov na ozimce in lanščake vse leto, s čimer pa se ne morem in se ne bom nikoli strinjati!

Foto: G. Bolčina

srnjaka. Iz rože sta se dvigala dva kratka šilca. Rožiček je bil še pokrit z mahom (kožo in dlako). Na desni strani je imela na istem mestu zgolj majhno izboklino, ki je pogosta pri starejših srnah.

Literatura navaja, da so v nekaterih območjih rogate srne lahko dokaj pogoste. Pri nas bi lahko trdili, da takšnih primerov ni veliko.

Gregor Bolčina

Pri naselju Grčarevec, na območju LD Planina pri Rakeku, pa so 10. 11. 2003 našli

Rogovje jelena, odstreljenega 26. 12. 2003 v lovišču GL Ljubljanski vrh. Jelen je bil kot jelen lanščak odlovljen in markiran z zeleno značko št. 10 dne 1. 2. 1997 na kraju, imenovanem Predole – prav tako v GL Ljubljanski vrh. Takrat je nosil okrog 40 cm dolga šila. Nekaj let pozneje si je poškodoval prvo levo nogo, kar je verjetno tudi vplivalo na razvitost rogovja, čeprav se mu je noga nad binceljem (zapestjem) uspešno zarasla. Uplenjen jelen je očiščen tehtal 103 kg, rogovje pa je ocenjeno na borih 134,16 CIC točke. Komisija Krimskega LGO je jelenovemu rogovju na osnovi obrabe zobovja prisodila starost 10 + let in ga tako »postarala« za 2 leti. – Mitja Kersnik

Foto: G. Bolčina

Poglejmo, zakaj. Večina divjih prašičev spolno dozori v starosti približno enega leta in pol, razen majhnega odstotka svinj ozimk, ki so plodne že prej, torej v prvi zimi. Paritev - bukanje poteka pri divjih prašičih od konca novembra pa vse do konca januarja. V tem obdobju se oplodi večina vseh lanščakinj ter dve- in večletnih svinj. Medtem ko se lov na dve- in večletne živali konča 15. februarja, pa zakon dovoljuje lov na lanščake še naprej. Sprašujem se, zakaj breja lanščakinja ni deležna enakega varstva kot dve- in večletna žival?

V obdobju po končanih pogonih, torej po 15. februarju, so prašiči še posebno zaradi pomanjkanja hrane vedno bolj vezani na krmišča, kar povečuje možnost uspešnega odstrela. V takem odstrelu je tudi določen odstotek lanščakinj, ki pa so vse breje! Lovci se pred takim odstrelom branijo z besedami, kot so: »Saj je lanščakinja in je lov nanjo odprt«, »ni imela zarodkov – verjetno je bila jalova.« Študijske raziskave so pokazale, da se je jalovost v naravi sicer pojavljala, vendar je njen odstotek tako majhen, da sploh ni omembe vredne. Dejstvo pa je, da je padla svinja, ki bi v kratkem podela svoj zarod. Res je, da bi se lov na lanščake samce lahko nadaljeval tudi po 15. februarju, vendar vsi, ki lovimo prašiče, dobro vemo, da je v tem starostnem obdobju razlikovanje med spoloma zelo težko, če pa dodamo še, da so divji prašiči največkrat nočni obiskovalci krmišč in da večina odstrela poteka v razmerah slabe vidljivosti, je ta možnost praktično izničena.

Osebnost mi je kar nekaj lovcev priznalo, da so marca pri iztrebljanju lanščakinje iz nje poleg črevesja potegnili tudi še kaj drugega. Menim, da so to ne lovsko dejanja, pred katerimi si lovci zapirajo oči. Zarodek(i) je (so) namreč v tem času že dobro ali popolnoma razvit(i), saj bi taka žival po vsej verjetnosti marca ali aprila (nekateri tudi prej) že podela. Nekateri lovci se izgovarjajo, da je ista žival lahko breja tudi v januarju, ko so še pogoni, in da je zato vseeno, kdaj pade, ter da imajo tudi srne, uplenjene novembra ali decembra, v sebi zarodke (prav tako košute). Vendar so taki po mojem mnenju, ki nimajo vesti do svojih dejanj in uplenitev svinje nekaj tednov pred poganjem

enačijo z uplenitvijo svinje, ki je bila komaj oplojena. Pri srnjadi pa je drugače, saj je pri njej znana odložena implantacija (embrionalna diapavza), torej obdobje, ko zarodek za določen čas zadrži v razvoju tako, da je pri srni v teh mesecih komaj opazen.

V predlogu novega lovskega zakona sem zasledil, da so tudi lisici, šakalu, sraki in šoji (doslej so bile te vrste lovne vse leto) določili lovno dobo in jim s tem tudi zagotovili določeno obdobje miru. To obdobje sovpadaja z obdobjem poganja (valjenja) in vzreje mladičev. Si potem tega ne zasluži tudi breja lanščakinja!? Prepričan sem, da v Sloveniji ni lovske družine, za katero bi lahko trdili, da takšen odstrel izvajajo (zagovarjajo), ker je v njihovem lovišču preveč divjih prašičev. Če pa bi kje res bilo tako, si take lovske družine ne zaslužijo lovišča. **Zato pozivam strokovno službo LZS oziroma njeno Komisijo za veliko divjad, naj zadevo resno in pošteno proučijo ter s svojimi predlogi poskrbijo, da se zakon v tej točki ustrezno popravi.** Menim, da je čas, da bi zapis, da se »ozimci in lanščaki lovijo vse leto«, zamenjali z zapisom »vse leto le ozimci« ter tako brejim lanščakinjam omogočili mirno poganje mladičev (vedeti je treba tudi, da so tedaj breje tudi nekatere ozimke!).

Če bi bila kakršna koli negativna replika na ta moj kritični prispevek, bi rad prosil avtorje, naj prej dobro pomislijo na sliko, ki jo postavljajo nadse ter na splošno nad slovenske lovce. Gre namreč za realen moralno-etični problem, s katerim se lovci na divje prašiče soočamo neposredno pred vsako pomladjo.

Edi Babič

Klemenčeve intarzije na razstavi

Dolga stoletja je lov navdihoval umetnike mnogih umetniških zvrsti, da v besedi, zvoku ali likovni predstavitvi izpovedo svoja gledanja, svoje resnice o prvinskosti narave in človekovemu spoštovanju do nje. Lov tudi dandanes navdihuje številne umetnike, seveda pa predvsem tiste, ki so v naših vrstah, lovce. Marsikdo med lovci pogosto rad zamenja lovsko puško za literatovo pero, slikarski čopič ali kiparjevo dleto; začasno, nemalo

Fotografija intarzije Štefana Klemenca z motivom kozoroga.

pa tudi za vedno. Žal o takih znanih in še posebno manj znanih naših solovcih le malo vemo, tudi zato, ker o njih v našem glasilu vse prerediti kaj napišemo. Le zabeležite jih na fotografiji in z besedo ter pošljite uredniku. Vedno je našel prostor tudi za takšne zapise, če jih ni že sam priobčil.

Tokrat bi rad predstavil samouka Štefana Klemenca iz Tržiča, ki se je v lanskem septembru v Galeriji atrija Občine Tržič predstavil z razstavo svojih intarzij v lesu, z že znano svojstveno obliko umetniškega izražanja, s katero se ukvarja že vrsto let. Intarzije so barvne ploskovne risbe na osnovi različno obarvanih lesenih površin, sestavljajo

ne kot vložki tankih, primerno ukrojenih lističev furnirja različnih vrst lesa. Narejene so predvsem iz lesa (furnirja) domačih drevesnih vrst, oreha, javora, češnje, hrastov in bukve pa tudi iz furnirjev nekaterih eksotičnih dreves. Štefanovo poklicno delo je bilo povezano z lesom, saj je vseskozi delal v tržiških tovarnah pohištva. Njegova ljubezen do lesa, predanost poklicu ter umetniška spretnost so porodile *Podobe iz narave*. To je opus mojstra Štefana Klemenca, sestavljen iz razstavljenih več kot 60 intarzij. Iz vseh njegovih del odseva avtorjeva ljubezen do narave in želja po ohranitvi vsega lepega v njej, predvsem pa dela izžarevajo njegovo predanost

Foto: S. Bizjak

LOV NA FAZANE OB 10-LETNICI

Ta fotografija je nastala 25. oktobra lani, ko smo lovski mojstri, ki smo opravili zaključne izpite v letu 1994, praznovali svojo desetletnico. Zbrali smo se na lovu na fazane v Zgornji Polskavi. Beseda je bila tudi o sprejemanju novega lovskega zakona in o pomenu nadaljnjega stalnega izobraževanja lovcev. Veseli smo bili, da se nam je pridružil tudi naš predavatelj prof. dr. Andrej Bidovec (tretji z desne). Družabno srečanje smo končali z lovskim krstom in lovskim ropotom. – S. B.

lovu, divjadi in lovcem. Njegove intarzijske predstavitve divjadi so med najlepšimi in najbolj občudovanimi deli njegove razstave. Kot gorski lovec, saj je Štefan že več kot 40 let član LD Udenboršt (ZLD Gorenjske), najraje upodablja divjad iz domačega lovišča. Njegov motivski svet gamsov, jelenjadi in petelinov v lesu so unikatni, tehnično in estetsko dovršeni izdelki. Ob njegovem delu se zdi kar neverjetno, kako lahko mojster iz ostankov neuglednega fumirja in drugega lesa spretno ter natančno z ostrim rezilom izreže in oblikuje like in jim z osebnim občutkom navdihuje življenje v avtorju svojstvenem izrazu. Za izdelavo ene same solidne intarzije je potrebno vsaj 60 ur (!) potrpežljivega in natančnega dela. Sicer se Štefan kdaj pa kdaj loti tudi risanja z ožiganjem lesa pa tudi slikanja na platno, pri čemer povečini spet uporablja najraje lovsko motiviko.

Branko Galjot

Ponovno o slovenski lovski noši

Reviji Lovec smo že velikokrat pisali o slovenski lovski noši in sploh o lovskih oblačilih. Veliko upravičenih kritik je bilo izrečenih predvsem zaradi uporabe neprimernih maskirnih in jeans oblačil in nekaj tudi zaradi vseh mogočih pokrival, ki jih uporabljamo pri lovu. Oblačila pri lovu oziroma naša, t.i. delovna lovška oblačila naj bi bila v odtenkih sivo zelene barve in prilagojena letnemu času, vremenu in terenu. Barva naj bi bila skladna z naravnimi barvami okolja, ki so najmanj moteče za divjad, lovcu pa morajo oblačila omogočati kolikor mogoče sproščeno in neslišno gibanje v naravi.

Skoraj enako kritični moramo biti do uradne slavnostne lovske noše, ki jo še vedno uporabljamo nedosledno in si jo marsikdo prilagaja po svoje. Slavnostno slovensko lovsko nošo je sprejela Lovska zveza Slovenije že davnega leta 1953. Kroj je ostal vse do danes enak, spremenili sta se le tkanina in njena barva. Ob sprejetju noše je bila določena jelenje rjava **loden** tkanina, ki jo je pozneje zamenjal olivno zelen loden. Debelejšo loden tkanino, izdelano iz grobe ovčje volne, je zamenjala lažja, gostejša tkanina **gabarden**, izdelana iz

Lovski kroj iz gabardena

Letna lovška noša

finejše volne in preje melirano olivno zelene barve. Takšna lovška oblačila nosi dandanes že večina slovenskih lovcev. Ob raznih priložnostih pa še vedno srečamo posamezne lovce, ki nosijo lodnaste obleke.

Leta 1998 smo lovci na željo številnih slovenskih lovcev dobili še **letno lovsko nošo**, saj je bil v vročih dneh lovski kroj prevroč. Predlog letne noše je pripravila komisija IO LZS za izobraževanje in vzgojo v sodelovanju z odgovornim urednikom revije Lovec, potrdil pa jo je UO LZS na svoji seji marca 1998. Predlog letne noše je bil predstavljen v reviji Lovec, 3/98, na straneh 129 in 130. Dokončno sprejeta letna noša za lovce in naše lovske kolegece pa

je bila predstavljena v Lovcu, 5/98, na strani 215.

Ob izdaji knjižice Etični kodeks slovenskih lovcev, ki jo je leta 1999 izdala Lovska zveza Slovenije, katerega temelje je pripravil glavni urednik Lovca mag. Janez Črnač, je le-ta v nadaljevanju podrobno opisal še lovske običaje in lovsko nošo. K opisu lovske noše morda sodi le dopolnilo, da k zimski lovski noši sodi tudi lovška pelerina ali lovski plašč, izdelan iz nepremočljive **hubertus volnene tkanine**. To dopolnilo je primerno zato, ker že veliko slovenskih lovcev uporablja plašče iz te tkanine.

Največ nedoslednosti pri uporabi zimske lovske noše se pojavlja pri uporabi srajc, ki so namesto bele, vsemogočih barv in včasih tudi karo v pisanih barvah, kar pa je v popolnem neskladju z olivno zelenimi oblačili. Podobno je tudi s pisanimi kravata, ki ne sodijo k lovski noši. K njej spada olivno zelena kravata, gladka ali izvezena z lovskim motivom, če posamezniku to bolj ugaja.

Podobno se dogaja tudi z lovskim klobukom, ki pa ga velikokrat sploh ne uporabljamo. Med lovci opažamo tudi koničaste klobuke, ki niso slovenski. Pravilna oblika klobuka je bila predstavljena ob predstavitvi in sprejemu letne lovske noše in je opisana v že omenjeni knjižici v poglavju Lovska noša.

Dodatni problem pri letni lovski noši je srajca. Pred sprejemom naše letne lovske noše je konfekcija Mura iz Murske Sobotice samoiniciativno pripravila letno lovsko srajco s kratkimi rokavi iz belega popelina, na sivih paspulirano z zeleno tkanino. Komisija je za letno lovsko nošo predlagala srajco iz svetlo zelene bombažne tkanine brez paspula, ki spominja na avstrijsko narodno nošo. Svojo srajco je konfekcija Mura še nadalje tržila in jo zdaj nosi kar precej

Lovska pelerina

Lovski plašč hubertus

slovenskih lovcev. Najbolj bodo v oči različne srajce na vsakoletnih srečanjih lovskih pevskih zborov in rogistov, kjer nastopa dobra polovica naših članov v predpisani letni lovski noši, drugi pa v belih Murinih srajcah, nekateri celo v svojih posebnih oblačilih.

Zaradi take zmede in naše nedoslednosti smo se odločili, da na ta problem ponovno opozorimo in predstavimo veljavno sprejeto lovsko nošo, ki naj bi jo slovenski lovci čim bolj dosledno uporabljali.

Edvard Krašna,
Komisija IO LZS za izobraževanje in vzgojo

Lovski klobuk s štulo na vrhu

Foto: G. Bolčina

Foto: Krojašvo Rožman

Ocvrti muflonovi jeziki po francosko

Za 6 oseb potrebujemo:

do 10 muflonovih jezikov, sol, poper, eno čebulo, 2 klinčka, 2 korena, 3 vejice peteršilja, vejico timijana, lovorov list, žličko celih poprovih zrn, 100 ml olja, sok ene limone, žlico sesekljanega peteršilja, olje za cvrtje (lahko v cvrtnjaku), žličko gorčice.

Za testo potrebujemo:

2 jajci, 200 ml piva, 180 g moke, sol.

Dobro očiščene in oprane jezike za eno uro namočimo v ledeno mrzlo vodo.

Jezike odcedimo in jih poparimo s kropom, da z njih lažje potegnemo zgornjo kožico. Olupljene zložimo v kozico in jih le toliko zalijemo s kropom, da so pokriti. Dodamo čebulo, v katero smo nabodli klinčke, lovor, dišavnice, sol, poper, korenje in lovor. Jezike počasi kuhamo, dokler niso mehki. Vendar je priporočljivo, da jih z iglo večkrat prebodemo, ker se verjetno ne bodo vsi enako dolgo kuhali.

Kuhane ohladimo in jih razrežemo na 1 do 2 cm debele rezine. Tako razrezane zložimo v drugo posodo in jih mariniramo z oljem, gorčico, peteršiljem in soljo. Tako jih pustimo stati vsaj uro oziroma, dokler jih ne bomo ocvrli.

Testo zamešamo iz naštetih surovin, ravno tako kot za palačinke, lahko je malce gostejše. V testo pomakamo rezine in jih ocvremo.

Jazbečja stegna s kolerabo, repo in rdečo čebulo

Za 6 oseb potrebujemo:

4 stegna mladih jazbecov, 100 g svinjske masti ali surovega masla, 600 g olupljene krompirja, 20 čim manjših rdečih čebulic, 20 kroglic kolerabe, 20 kroglic sveže repe, 150 g na kocke razrezanih svežih svinjskih kožic, sol, poper, 100 ml rdečega vina, lovorov list, 2 stroka česna, čajno žličko majarona, 1 l kuhane kvaše, žlico sesekljanega peteršilja.

Uležanim jazbečjim stegnom odstranimo kosti in jih s kuhinjsko vrvico povežemo v prvotno obliko. Položimo jih v glineno posodo, jih prelijemo s kvašo in na hladnem naj bodo 3 do 5 dni.

Dobro osušene preložimo v drugo posodo, jih solimo in popopravimo, prelijemo z vročo maščobo in jih 20 minut pečemo pri temperaturi 25 °C. Med peko jih večkrat obrnemo, da dobijo lepšo barvo.

Medtem s posebnim nožem iz krompirja, repe in kolerabe oblikujemo za večji lešnik velike kroglice in jih skupaj s čim manjšimi rdečimi čebulicami na maslu prepražimo samo toliko, da se zasvetijo. V drugi kozici prav tako na hitro prepražimo na kocke

narezane sveže svinjske kožice in vse skupaj dodamo k jazbečjim stegnom.

Ob stalnem zalivanju z vinom jih pri temperaturi 20 °C in pokrite dušimo še 40 minut.

Pečeno meso preložimo na desko in mu odstranimo vrvico, ga poševno razrežemo in položimo nazaj k zelenjavi. Jed potresemo s seseklanim peteršiljem in zdrobljenim lovorom, na hitro pokuhamo in postrežemo v isti posodi.

Jerebice v orehovi omaki

Za 6 oseb potrebujemo:

6 očiščenih jerebic, 4 rezine belega kruha, 180 g očiščenih in prebranih orehovih jedrc, 2 žlici mlete sladke paprike, dva stroka česna, 150 g različne jušne zelenjave, 200 ml kokošje ali druge čiste juhe (lahko uporabimo jušno kocko), žličko timijana, sol, poper, 0,03 ml orehovca, 100 ml mleka.

Poprej dobro očiščenim jerebicam posmodimo morebitni puh, jih osolimo, popopravimo in zložimo v pomaščeno kozico ali pekač tako, da se tesno tiščijo ena k drugi. V drugi kozici zavremo juho in z njo prelijemo prepelice, dodamo strt česen, žličko timijana in 150 g jušne zelenjave, ki jo povežemo v gazo, da jo po uporabi lažje vzamemo iz jedi. Jed solimo, popopravimo in v

Kulinarični kotiček

pečici jerebice v pokriti posodi kuhlamo do mehkega.

Jerebicam previdno odstranimo vse kosti, in sicer tako, da čim manj poškodujemo meso. Prsi in stegna naj ostanejo v celim kosu. Meso dekorativno naložimo na zelo vroče krožnike, jih pokrijemo z aluminijasto folijo in postavimo v toplo pečico.

Medtem v mleku namočimo kruhove rezine, jih dobro ožamemo in zmeljemo skupaj s prebranimi orehovimi jedrci. Zmes zalijemo z vročo juho, v kateri so se dušile jerebice, solimo, popopravimo, začínimo z orehovcem in mleto sladko papriko. Če menimo, da je omaka pregosta, jo po potrebi zalijemo s sokom, v katerem smo dušili jerebice. Z zelo vročo omako prelijemo toplo jerebičje meso in ponudimo s pehtranovimi štruklji.

Matjaž Erzar
pr.maticku@email.si

Ocvrti muflonovi jeziki

Foto: G. Šimik

Mnogo prezgodaj (15. 10. 2003) je zapustil lovske vrste **Ivan Šuligoj**, član LD Strunjan.

Rojen je bil 11. 7. 1947 v Biljani v Goriških Brdih, od koder se je po takratnem dekretu njegov oče Ciril preselil na Primorsko, z njim pa je prišla vsa družina. Oče Ciril je s seboj prinesel tudi ljubezen do lova, ki jo je povzel tudi naš Ivan, ki ga je kot kratkotalačnik spremljal v lovišče.

Potem je prišlo obdobje, ko za lov ni bilo časa. Ustvaril si je družino in se leta 1974 kot mlad očka včlanil v našo LD, ki ji je bil zvest vse do svoje prerane smrti.

Gojitev divjadi in narava sta mu veliko pomenila. Ker je bil zelo vesten in delaven, je bil spoštovan med lovci, zato so mu zaupali tudi pomembne funkcije. Kar tri mandate, od leta 1994 do leta 2000, je bil starešina naše lovske družine. V času svojega lovskega staža je opravil tudi izpit za strelskega sodnika in mentorja.

Puško si je obesil na rame skupaj s še nekaterimi lovci tudi v času slovenskega osamosvajanja.

Zaradi bolezni je bil leta 1994 upokojen. Od tedaj je svoj prosti čas namenjal delovanju naše LD.

Za nesebično delo je prejel priznanje ob 50-letnici LD Strunjan, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Ker je bil kot pravi lovec vedno zvest štirinožnemu prijatelju, ga je tudi KZS odlikovala s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

Življenje, polno načrtov in lovskega poleta se je Ivanu izteklo. Žalostna pesem ob njegovem grobu in streli iz lovskega puška so naznanili še zadnje slovo od dragega nam tovariša.

Ivan, strunjanski lovci se ti zahvaljujemo za vse, kar si dobrega prispeval naši lovske družini. Pogrešali te bomo kot lovca, tovariša in dobrega prijatelja. Spokojno počivaj v primorski zemlji, ki si jo ljubil in oboževal.

LD Strunjan – J. P.

Življenjska pot člana LD Grosuplje, **Ivana Špolarja**, se je iztekla 8. 11. 2003.

Ivan se je rodil 4. 7. 1922; osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani za Bežigradom. Zaradi naprednih idej je bil že leta 1941 zaprt, leta 1943 pa je z drugimi mladimi iz Ljubljane odšel v partizane. Po vojni se je šolal v diplomatski šoli v Beogradu. Še pred končanim šolanjem je ponovno prišel v Ljubljano in postal glavni urednik revije Ljudska tehnika. Veliko je pisal za Pionirski list (poučne lovske zgodbe), Mladinsko knjigo, pa tudi za našo revijo Lovec. Ivan je bil med ustanovitelji Smelta, kjer je delal do upokojitve. Glede na to, da je veliko pisal o naravi in jo intenzivno doživljal, je popolnoma razumljivo, da je tudi z delom v lovske vrste dokazoval svojo povezanost z njo.

Ivanovo delo v naši lovske družini sega daleč nazaj, v težka povojna leta in se je začelo leta 1951; bil je dolgoletni tajnik LD (od 1958 do 1984) in

je takšna dela opravljal tudi v LD Laze in LD Brdo. Ivan je sodeloval tudi v bazenski skupnosti in v okviru ZLD Ljubljana. V LD Grosuplje je bil pri vseh delih izredno aktiven in natančen, zato mu velja zahvala za urejen arhiv, še posebno pa bo njegovo delo ostalo nepozabno pri izdaji Zbornika ob 40-letnici naše LD.

Za vse delo, ki ga je Ivan vložil v lovske organizacije, je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge in redom II. in I. stopnje. KZS mu je podelila srebrni znak za kinološke zasluge, saj je bil vseskozi tudi dober vodnik lovskega psov. Pri vsem tem moramo poudariti še njegovo poštenost, pokončno držo in doslednost (predvsem do samega sebe), pa tudi njegovo izjemno intelektualno storilnost in razmišljujočo dejavnost opazovalca, ki mu nič človeškega ni bilo tuje.

Dragi Ivan, s hvaležnostjo se te bomo spominjali!

LD Grosuplje – S. P.

V sončnem decembrskem popoldnevu smo se lovci na pokopališču v Rovtahnad Logatcem poslovili od **Pavleta Loštreka**, ki je umrl 16. 12. 2003 v starosti

komaj 74 let.

Pavle se je rodil 21. 2. 1929 v Rovtahn. Odraščal je v številni družini. Že kot mladenič se je vpisal v gozdarsko šolo in postal gozdarski tehnik.

Vas Rovte, njegov rojstni kraj sredi narave in gozdov, je prav gotovo eden od vzrokov, da je svoje življenje posvetil naravi, življenju z njo in se zapisal lovu leta 1948. V tem času je bil zelo aktiven in delaven v lovske organizacije pri gradnji lovskega doma in strelišča saj je bil eden od ustanoviteljev in pobudnikov za gradnjo lovskega objekta.

Vseskozi je deloval v organih upravljanja LD. Bil je dolgoletni član UO LD, blagajnik (1951 do 1955), tajnik (1955 do 1972), predsednik LD (1976 do 1983), član

upravnega odbora ZLD Ljubljana (1954 do 1958), od leta 1989 pa predsednik raznih komisij, član NO, član gradbenega odbora, predsednik Komisije za odlikovanja, referent za lovski turizem, strelski sodnik itn. Vsa dela in funkcije, ki so mu bila zaupane, je strokovno in z veseljem opravljal. Bil je mentor mladim lovcom in jih uvajal v lovske življenje.

Za svoje požrtvovalno delo je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge, redom za lovske zasluge I. in II. stopnje. KZS ga je odlikovala s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

V lovstvu bodo ostali sadovi Pavletovega dela. Ostal bo tudi spomin na dobrega in poštenega lovskega tovariša. V uetno nam ostaja le, da smo se ob njem in z njim dobro počutili in bili pravi lovske tovariši.

Kako spoštovan in priljubljen je bil Pavle, je pokazal tudi lep pogreb ob navzočnosti številnih lovcev, praporov, prijateljev in znancev, ki smo ga pospremili do groba.

LD Rovte – F. Ž.

Na silvestrovo 2003 smo se z vsemi lovske častmi poslovili od priljubljenega in spoštovanega lovskega tovariša **Alojza Pojeta**. Umrl je 28. 12. 2003, v 62. letu starosti.

Pogrebne obrede so se udeležili številni krajanji, lovci naše lovske družine in sosednjih lovske družin, Podjetja Snežnik - Kočevska Reka, pobratene LD Dekani in predstavniki LKD Kočevje.

Alojz se je rodil med 2. svetovno vojno in občutil veliko pomanjkanje, ki je bilo v teh krajih med vojno in po vojni še posebno veliko. Za lov ga je navdušil oče Edvard, ustanovni član naše LD. Tudi Alojz je svojega sina Gorazda navdušil za lov. Ponosni smo, da je pri Pojetovih to že tretja generacija uspešnih lovcev.

Mogočni gozdovi nad rojstno vasjo Pungert in Travo, kjer si je le nekaj let pred smrtjo zgradil lep dom, spadajo med naša najlepša in naravno najbolj ohranjena območja. Zato

ni naključje, da si je izbral gozdarski poklic. Svoje poklicno in lovske znanje je stalno izpopolnjeval. Ob delu je končal višjo gozdarsko šolo. Med prvimi v Sloveniji je uspešno končal dopisno šolo za lovske tehnike. Poleg drugih tečajev je opravil tečaj in izpit za lovskega čuvaja in kinološkega sodnika. Zaradi velikega teoretičnega in praktičnega znanja je bil dobro desetletje poklicni lovske čuvaj v revirju Medvedjak.

Po končani srednji gozdarski šoli je bil do smrti neprekinjeno član naše lovske družine. Stalno je bil v ožjem vodstvu. Dvakrat je bil starešina (od leta 1983 in od 1990 do 1991) in en mandat namestnik starešine (1992 do 1995). Bil je priljubljen mentor številnim mladim lovcom, predsednik kinološke in izobraževalne komisije in skoraj že stalni predsednik Komisije za ocenjevanje trofeje (1972 do 2003). Velik je njegov prispevek pri gradnji lovskega doma in pri sklenitvi pobratena z LD Dekani pred več kot 25 leti.

Za požrtvovalno delo je dobil v lovske družini več povelj in kinoloških priznanj. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za zasluge III. in II. stopnje. Še posebno je bil vesel, kadar je mlajši lovec na lovske pravilne način uplenil divjad z dobro trofejo. Vedel je, da mu bo to dalo večjo voljo za opravljanje tudi drugih del v lovišču. Sam je spadal med tiste lovske tovariše, ki ne hodijo na lov zaradi plena. Raje je delal lovske nprave, kosil travnike in pripravljale seno, da bi divjad lažje prebrodila zimsko stisko.

Lojze, za tvoj velik prispevek v lovstvu se ti iskreno zahvaljujemo. Gojitev in varstvo divjadi v Citrah, Požingah in Medvedjaku, kjer so bile tvoje najljubše lovske poti in stezice, si odstopil drugim. Lovci ti želimo miren počitek in najboljše stojišče v večnih loviščih.

LD Draga – Trava, J. A.

Velika množica znancev, prijateljev, predvsem pa lovcev se je zbrala na pokopališču v Mariboru, da je pospremila na zadnji poti **Dušana Murovca**. Rodil se je 27. 7.

1921 pri Sveti Ani v Slovenskih goricah, njegova pot pa se je končala 19. 12. 2003.

Pred 35 leti je Dušan prišel med nas, lovce LD Vurmat. Spoznaval je nas, mi smo spoznavali njega. Prav tako je spoznaval tudi obširne gozdove okoli Svetega Duha na Kozjaku. V njih je našel sprostitev in notranje zadovoljstvo, ki ga lahko nudi samo narava. Zaupali smo mu, zato je v lovske družini opravljal pomembne funkcije: v letih 1976 do 1984 je bil blagajnik, od 1984 do 2001 član NO, prav tako je bil od leta 1976 do leta 2001 član Disciplinskega razsodišča LD. Za zasluge v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, LZ Maribor pa s plaketo LZ Maribor. Matična LD Vurmat ga je imenovala za častnega člana.

V slovo smo mu lovci prinesli vejice iz njemu najljubšega dela lovišča, lovske prapori so mu priklonili v spomin in lovske regovi so oznanili, da se je njegov lov končal.

LD Vurmat – Z. L.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Vojko Draskobler , LD Podbrdo, * 3. 4. 1941, + 13. 12. 2003.	Ladislav Leban , LD Lijak, * 22. 6. 1951, + 22. 2. 2004.
Vinko Kozlevčar , LD Višnja Gora, * 21. 3. 1926, + 25. 2. 2004.	Jože Tavčar , LD Kras, Dutovlje, * 10. 4. 1946, + 24. 2. 2004.
Vlado Kavš , LD Gomja Radgona, * 3. 4. 1943, + 8. 1. 2004.	Ivan Jelen , LD Podgorje, * 20. 5. 1949, + 20. 2. 2004.
Jože Matkovič , LD Lazina, Hinje, * 11. 12. 1947, + 18. 10. 2003.	Jože Frece , LD Šentjur, * 7. 3. 1927, + 18. 2. 2004.
Karel Karba , LD Brezovci, * 10. 3. 1930, + 28. 8. 2003.	Miroslav Pelko , LD Šentjanž, * 13. 6. 1938, + 4. 2. 2004.
Štefan Huber , LD Radovci, * 2. 1. 1934, + 19. 10. 2003.	Anton Zupančič , LD Damlje, * 25. 4. 1937, + 9. 2. 2004.
Viljem Kocet , LD Prosenjakovci, * 3. 8. 1917, + 28. 12. 2003.	Franc Vrabčič , LD Škale, * 23. 11. 1922, + 9. 2. 2004.
Ignac Horvat , LD Dobrovniki, * 24. 12. 1928, + 2. 1. 2004.	Drago Šumak , LD Vič, * 18. 5. 1921, + 2. 2. 2004.
Anton Zorec , LD Vinski Vrhevi, * 8. 9. 1932, + 23. 12. 2003.	Rado Pečar , LD Kojnik, Podgorje, * 29. 8. 1951, + 17. 12. 2003.
Angel Kavčič , LD Kobarid, * 16. 9. 1926, + 14. 2. 2004.	Jože Ferjančič , LD Koper, * 21. 9. 1924, + 10. 1. 2003.
Karel Vajs , LD Gomja Radgona, * 15. 10. 1942, + 28. 12. 2003.	Nevijo Tripar , LD Istra, Gračišče, * 8. 10. 1951, + 29. 11. 2003.

Umrlim časten spomin!

Gonič, ki vstopa v naša lovišča

V Sloveniji postajajo vedno bolj priljubljeni psi rodezijski grebenarji. Zanimanje za to pasmo se je očitno povečalo predvsem med lovci. O tej pasmi psov se veliko govori in jo je mogoče videti predvsem na lepotnih razstavah. Manj znano pa je, da sta dve različici pasme grebenerjev, ki jih FCI tudi ločeno vodi, in sicer tajski - *thai ridgeback dog* - in rodezijski - *rhodesian ridgeback* - v skupini FCI V/338 (številka pomeni oznako standarda). FCI je pasmo priznal komaj leta 1993, čeprav za to pasmo obstajajo podatki, da je stara že 5.500 let. Podatki so ugotovljeni na podlagi arheoloških raziskav okostja z območja Hannalorer Bayer. Tamkaj najdeno okostje s Tajske je namreč iz tega obdobja. Strokovnjaki trdijo, da si rodezijski in tajski grebenar nista v sorodstvu. Trditvi je verjeti, saj med pasmama ni prav nikakršne podobnosti, če odmislimo značilen greben dlake na hrbtu.

Zakaj tajski grebenar ne sodi med lovske pse, vedo samo tisti, ki so tega psa razvrstili v V. FCI pasemsko skupino in ne v VI. Tajski grebenar je dobro zastopan v ZDA in tudi tam je priznan zgolj kot družabni pes in ne kot lovski.

Tajski grebenar je zelo hiter, oster in inteligenten. Standard mu dovoli plečno višino od 58 do 66 cm, in sicer enotno za oba spola. Glava je klinasta in skoraj z neopaznim čelnim stopom in s prav tako klinastim gobcem. Uhlji so pokončni, dlaka je kratka, prilegla. Poznamo tri barvne različice; dovoljene so srebrna, črna in kostanjeva barva. Odlakanost mora biti enobarvna, kajti standard ne dovoli prelivanja barve ali drugih barvnih odtenkov. V tem psu je še veliko lovskega nagona, vendar ga tudi Asian Kennel Union leta 1989, ko je pasmo priznal, ni uvrstil med lovske pse.

Vendar pa na splošno, ko se lovci pogovarjamo o grebenarju, mislimo vedno le na **rodezijskega grebenerja**.

Strokovna literatura glede izvora in nastanka pasme ni pomenotena. Največkrat se omenja, da so ga vzredili Buri konec 19. stoletja iz lokalnih ras domačih psov in psov, ki so jih pripeljali iz Evrope. Ime naj bi dobil po

GREBENAR - RIDGEBACK

Rodezijski grebenar na razstavi

Ime grebenar izvira iz grebena dlake na hrbtu, ki raste v nasprotni smeri kakor druga in oblikuje značilen greben (vrtinec).

Cecilu Rhodesu, zavojevalcu in raziskovalcu črne celine. Rodezijski grebenar je odličen gonič, ki svojo vlogo odlično opravlja v domovini, Rodeziji, v ZDA in Kanadi. Standard tega močnega psa so sestavili leta 1922 na srečanju vzrediteljev v Bulawaju, v južni Rodeziji (zdajšnji Zimbabwe), ko so določili najboljše lastnosti petih živečih psov te pasme. Južnoafriški lovci na veliko divjad so pse vzeli seboj v »deželo levov«, takratno Rodezijo. Čeprav so mu rekli »levji pes«, teh psov niso nikoli uporabljali za lov na leve, ampak za goniča velike parkljaste divjadi. Hotentoti iz južne Afrike so imeli grebenarje za lov in družbo. V 19. stoletju so evropski priseljenci

križali nizozemske in nemške doge ter goniče z domačimi grebenarji in tako ustvarili zdajšnjo pasmo. Ti psi so menda skoraj neobčutljivi za pike žuželk, izredno dolgo vzdržijo brez vode in hrane, z lahkoto prenašajo največjo vročino in hladne, vlažne noči. Na lovu so izredno napaadni (ostri), sicer pa v odnosu do ljudi mirni, dobrodušni in poslušni psi. Prav njihova neustrašnost in ostrina na lovu sta vzrok, da ne dočakajo visoke starosti, saj jih pogosto pokončajo medvedi ali pume. Njihova neustrašnost je prav pogubna. Rodezijski grebenar je izreden slednik na vseh terenih in zanj ni ovir pri delu.

Oblika lova v Kanadi in ZDA

nima preveč skupnih točk s pojmovanjem lova v Evropi, zato je še vedno tudi vprašljiva uporabnost tega nezahtevnega in kako-vostnega goniča v naših razmerah. V že prej omenjenih državah lovci sledijo glasnemu sledenju psa (glasni gonji), kajti pes nenehno skuša divjad pred seboj zaustaviti, dokler ne pride v strelno razdaljo. Ti psi ne poznajo strahu niti pred več stotov težkim severnoameriškim rjavim medvedom, grizlijem, katerega žrtve ponavadi postanejo. Tam rodezijske grebenarje vedno uporabljajo za lov v tropu s po več psi. To pa ne pomeni, da grebenarji samostojno divjadi ne gonijo glasno oziroma, da jim kot solistom upade pogum. Vendar samo en pes pri gonji na divjad v omenjenem delu sveta nikoli ni imel veliko možnosti za preživetje na lovu, zato jih navadno uporabljajo v skupini od šest in več psov hkrati.

Rodezijski grebenerji so hvaljeni kot lovski psi goniči predvsem v Avstraliji in na Novi Zelandiji, kjer jih z velikim uspehom uporabljajo predvsem za lov na divje prašiče. Zapisati je treba, da njihov nagon po ubijanju divjadi še ni zavrt, vendar je mogoče s pravišnim šolanjem omiliti tudi to negativno lastnost oziroma jih je mogoče s potrpežljivostjo drugače izsolati.

Med rodezijskimi grebenarji sta znani lažja in težja oblika, vsaj tako v svoji knjigi Misijonarjevo potovanje po Južni Afriki opisuje avtor **David Livingston** leta 1857 in meni, da sta ob različnih hotenskih plemenih živeli dve vrsti psov. Prvi so bili majhni psi z grebenom na hrbtu, drugi pa višji, lažji, hitri, rumeni in rdeče rjavi ter zelo ostri. Križanje enakih psov iz plemena herero, ki so bili mnogo težji, je menda dalo osnovo za zdajšnje, v Evropi znane rodezijske grebenarje.

Težko je natančno vedeti in zapisati, s katerimi evropskimi pasmami so križali grebenarje. Vendar se pojavljajo trditve, da je v njih kri bloodhonda, angleškega poenterja, airedale terierja. Prav tako se kot »očeta« te pasme psov omenja kot osrednjo kinološko osebnost **Francisa Barnes**a iz Bulawaya.

Da so ti psi res ostri, je tudi dokaz, da jih niso uporabljali samo za lov, ampak tudi za čuvanje južnoafriških rudnikov diamantov.

Pasmo rodezijskega grebenarja je FCI kot goniča priznala že

leta 1926; številka standarda 146.

Lovci se vedno pogosteje srečujemo z vedno številnejšimi različnimi pasmami psov, za katere npr. pred desetletjem sploh nismo vedeli. Pri slovenskih lovcih se pojavlja tudi vedno očitnejša težnja, da bi nabavili manj znane pasme lovskih psov, kar nedvomno pomeni, da se bomo kmalu z njimi srečali tudi v naših loviščih.

O rodezijskem grebenarju pa je treba vedeti kaj več podatkov, kot jih najdemo v splošnih knjigah o psih.

Rodezijski grebenarji so zelo navezani na delo v tropu (krdelu) psov. Navezanost se je prenesla tudi na stik z vodnikom – gospodarjem. Rodezijski grebenar potrebuje nenehno bližino svojega vodnika, zato pesjak ni primeren zanj; psihično in telesno bi ga pogubil. Grebenarji tudi zelo pozno psihično dozoriijo, nekako v drugi polovici 2. leta starosti. Vse to obdobje moramo s psom ravnati potrpežljivo, saj je izredno občutljiv in dojemljiv za gospodarjevo razpoloženje in se nanj tudi svojstveno odziva. Ne prenese grobosti in se hitro uči.

Njegovo ime – grebenar – verjetno izhaja iz grebena dlake na hrbtu, ki raste v nasprotni smeri kot druga dlaka in oblikuje značilen greben, ki se začneja z okroglasto liso na zapletju, nato pa se počasi zožuje v manjšo piko na ledjih. Po tej svoji značilnosti je dobil tudi ime *ridge* = greben, *back* = hrbet. Plečna višina samcev je največ 69 cm in psic od 61 do 66 cm. Standard določa idealno težo pri samcih 33,9 kg in pri samicah 29,4 kg. Omenjeno težo pa psi skoraj vedno presegajo, tudi za 10 kg. Rodezijski imajo srednje dolgo glavo, izredno močan gobec s črnimi ali rjavimi smrčkom, močno zobovje, plosko lobanjo z zelo poudarjenim čelnim prehodom. Oči so okrogle, pametne, sijajne rjave barve. Klapasti uhlji so visoko nastavljeni, široki in prilegli ob glavo. Noge so mišičaste, okotenost sprednjih nog je 90°, ima široke in globoke prsi. Dolg rep nosi pokonci, lahko zaviti. Kratka, gosta, ravna in sijoča dlaka je svetlo pšenične do lisičje rdeče barve. Dovoljene so le zelo majhne bele lise na prsih.

Temu povzetemu opisu standarda bi rad dodal še svoje mnenje. Videl sem že različne pasme lovskih psov pri raznih lovcih in

ugotovil, da imajo dobri lovci skoraj vedno kakovostne, delovne, socializirane pse. Tako si tudi upam trditi, da je za uspešno izšolanje psa poleg smisla za pravilno izbiro mladiča iz legla potrebna tudi prava roka. Vsaka pasma lovskega psa prinese na svet določene naravne zasnove, ki pa so ob pravilni vzgoji in poznejšem šolanju zgolj temelj in pogoj za ustrezno oblikovanje psa, ki bo nato ne le vodniku, pač pa vsem lovcom v korist in tudi v ponos. Ob nabavi psa namreč večina še vedno premalo razmišlja, koliko časa mu bomo lahko namenili in za kakšne namene ga bomo pretežno uporabljali.

Prav rodezijski grebenar zato ni za začetnike in tudi ne za nedeljske lovce. Ta pes je prezahteven, saj brezpogojno zahteva, da je njegov lastnik član in vodja krdele. Prav to pa je dandanes težko zagotoviti psu, saj vsakodnevne obveznosti največkrat ne dovolijo prevzeti take dolžnosti. Zato je bolje, če si te pse večkrat ogledamo na kakšnih kinoloških prireditvah, kakor da psu uničimo normalno življenje.

Vstop v Evropo nam bo dal tudi večjo možnost za nabavo raznih drugih lovskih psov, ki pa nam, če jih ne bomo znali vzrejati, izšolati in pravilno voditi, prinesejo trpko razočaranje, psom pa nekakovostno življenje.

Slavko Vale

Občni zbor LKD Celje o kinologiji v LD na Celjskem

Verjetno je bilo LKD Celje med prvimi, ki je v začetku leta 2004 sklicalo Občni zbor. Delegati so ocenili, da LKD deluje dobro in da so rezultati zadovoljivi. Vendar tudi za uspešnim poslovanjem ostajajo nedorečenosti. Predvsem je treba poudariti, da si nekateri še vedno želijo, da bi opravljali nadzorstvo nad delom druge organizacije. Krovna organizacija LKD je KZS in ne Območna lovska zveza, kakor mislijo nekateri, pa tudi ne LZS. LKD je dolžno dosledno spoštovati predvsem vse akte KZS.

In kje je jabolko spora? V nerazumevanju, da pravzaprav obe organizaciji s svojo dejavnostjo delujeta predvsem v prid divjadi, njeni gojitvi in tudi z etičnim in humanim poseganjem med divjad. To pa lahko dosežemo samo, če obe organizaciji

delujeta enakopravno in usklajeno, v prid istim interesom, z istimi cilji. Nikakor pa ne more ena organizacija nad drugo imeti patronata; tudi nesmiselno je napenjati mišice in prikazovati svojo moč nad drugo pravno organizacijo oziroma društvom.

Sedanja sestava UO LKD – Celje je bila tako rečeno »gasilskak«, saj na območju Savinjsko-Kozjanske ZLD – Celje društvo že več let ni delovalo dobro. Sedanji UO, na čelu s predsedni-

zadovoljstvo vseh, ki so se ga udeležili, zelo dobro vodi inštruktorica iz Ljubljane, **Andreja Strajnar**. Prvo leto je bil tečaj kar na dveh lokacijah: v Šentjurju in v Ložnici pri Žalcu. Lani ni bilo toliko kandidatov, zato smo organizirali le en tečaj. Vsi, ki so se ga udeležili, so bili nad pridobljenim znanjem navdušeni. Za tečaj, ki se je začel sedmega marca letos, se je prijavilo dovolj vodnikov, tako da ga bomo verjetno ponovili tudi v

Člani UO LKD Celje po končanem letnem zboru (od leve): A. Šekoranja, I. Glušič, M. Udovč, V. Bogdanovič, S. Vale, J. Metelko – Kraševac, J. Urleb in spredaj predsednik LKD Celje, dr. J. Pangerl.

kom dr. **Jožetom Pangerlom**, je delovanje ponovno oživil. Ob programu, zastavljenem leta 2001, smo tudi sami dvomili, da ga je mogoče uresničiti, vendar nam je le uspelo; celo nadgradili smo ga. Na območju celjske regije smo že ustaljene kinološke prireditve, ki jih je devet, razširili še na lokalno tekmo po krvnem sledu za prehodni pokal LKD Celje, ki je že tradicionalno na Svetini, v lovišču LD Bojansko – Štore, kjer za dobro počutje skrbi upravnik lovskega doma **Zlatko Cmok**.

Uspešno smo izpeljali tudi tekmo v vodnem delu in preskušnjo v prinašanju po vlečki za vse pasme lovskih psov, prav tako za prehodni pokal LKD Celje. Tekma je bila v lovišču LD Kajuh v Šmartnem v Rožni dolini, kjer pa se prepustimo v roke njihovem upravniku lovskega doma.

Organizirali smo tudi šolanje lovskih psov in njihovih vodnikov ter lokalno tekmo jamarjev za izvlačenje iz rova za prehodni pokal LKD Celje, in sicer na Rinki v LD Žalec.

Letos bo že tretji zaporedni tečaj VP-1 in VP-2, katerega v

jeseni. Tečaj je za vodnike brezplačen, saj stroške poravnava LKD iz sredstev, zbranih s članarino.

Prepričani smo, da delamo dobro, zato nam je letos zaupana organizacija vsestranske uporabnostne preizkušnje (VUP) za alpske brak-jazbečarje.

Vsi našeti podatki kažejo, da je aktivnost v vseh v LKD, pa tudi v večini LD na zadovoljivem nivoju.

V letu 2003 smo v LKD Celje zabeležili 33 legel lovskih pasem psov in skupno kar 190 mladičev. Na majskem telesnem ocenjevanju je sodelovalo 77 vodnikov s svojimi varovanci, PNZ, VTŠ in tekmo po KS pa je uspešno opravilo 55 vodnikov.

Po podatkih, ki so na voljo, je med 47 lovskimi družinami, ki sodijo v Savinjsko-Kozjansko ZLD Celje po naši evidenci kar nekaj takih, ki nimajo ustreznega števila za lov uporabnih psov. Takšne so LD Hum, LD Laško, LD Handil – Dobje, LD Boč in LD Šmarje. To stanje pa je bilo pred letom še slabše. Bistveno se spreminja stanje na bolje v LD Dobrna, LD Tabor in LD Jurklošter, k čemur v nekaterih

LD zadnja leta pripomore drugačen pristop h kinologiji. LD, v katerih se je povečalo število psov, so za kinologijo namenile več časa in tudi denarja. Navedel bi samo dve LD, saj so druge ubrale enako pot. LD Gornji Grad, npr., povrne vodniku polovico kupnine za psa, vendar šele, kar je pravilno, ko pes opravi uporabnostno preizkušnjo. Ustanovili so sklad za nabavo pasje hrane, za preventivno zdravljenje psov, pa tudi za drugo veterinarsko oskrbo psov, poznajo pa še nekaj drugih vzpodbudnih oblik pospeševanja lovske kinologije. LD Jurklošter povečuje število potrebnih psov tako, da vodniku že ob nabavi poravnava celotno kupnino za psa, pozneje pa daje podobne vzpodbude kot LD Gornji Grad.

Tiste LD, ki nimajo ustreznega števila uporabnih psov za delo v lovišču, očitno doslej še niso utegnile vzeti v roke *Pravilnika o uporabi lovskih psov v loviščih*, ki ga je izdal minister za MKGP (Uradni list, št. 98/20. 11. 2002.). To naj le storijo in ga tudi upoštevajo!

Najhujši pa je primer v LD Smrekovec, od koder so na letni zbor LKD Celje poslali očitajoče pismo, da je lovska kinologija pravzaprav stvar vsakega posameznika, da naj posamezni lovci presodijo, ali bodo imeli lovske pse, in da to ni stvar vodstva LD. Iz njihovega pisma je mogoče razbrati, da vodstvo omenjene LD tudi ne potrebuje lovskih psov in da je zanje kinologija pravzaprav nepotreben »privesek«. Lovska inšpekcija, ki izvaja nadzor nad določili *Pravilnika o uporabi lovskih psov*, bo morala tudi prispevati svoje mnenje pri pridobivanju koncesije za upravljanje z loviščem. Ob tem ni dvoma, da bo s takimi LD, kjer sta jim edini cilj trofeja in plen, že znala urediti.

Z divjadjo in loviščem lahko upravlja samo tista LD, ki ima ustrezno izšolane in preizkušene lovske pse, saj so le-ti sestavni del upravljanja z loviščem.

Ne vem, ali je treba nekaterim v nedogled ponavljati citat iz *Pravilnika*: »Dejavnost lovske kinologije se financira iz sredstev, pridobljenih iz lovišča, zato mora lovska organizacija stroške, ki so povezani s stroški pospeševanja lovske kinologije, všteti v stroške upravljanja lovišča« ...

Prihodnje leto člani UO LKD pričakujemo zamenjavo s pre-

ričanjem, da smo svojim naslednikom utrlji široko stezo in da bodo z nje vodile tovariške lovske-kinološke potke do vsakega lovca. Taka želja je povsem na mestu, saj UO LKD Celje šteje sedem članov, katerim se vedno rad pridruži tudi predsednik NO. Skupaj štejemo kar 435 častitljivih let, zato je želja po razrešitvi upravičena.

Svoje poročilo končujem z mislijo in resnico iz predgovora ob izidu 29. knjige Zlatorogove knjižnice – **Lovska kinologija**, kjer je napisano: *Ne lovska puška, dobro izšolan in uporaben lovski pes je osnovno sredstvo za etični lov.*

Slavko Vale

PNZ goničev in še kaj

Vsakoletni PNZ goničev v Posavju je za nas, lovce, pravi kinološki praznik. Ob tej priložnosti se že vrsto let zberemo v lovišču **LD Pišce** predvsem tisti, ki jim zvonjenje goničev pomeni nekaj več kot samo oblika lova.

Lani je bil PNZ goničev novembra (8. 11.) v prijetni družbi organizatorjev, lovcev iz Pišec. Pisani zbor lovskih goničev in gonjačev je pozdravil sodniški zbor: Milan Udovč, Slatinšek. Predstavila sta pravila igre in napotili smo se v lovišče.

Med znanimi posavskimi lovci je bil tudi član drugega LKD, **Andrej Zabukovec** iz Sodražice. Izstopala sta s psičko pasme brandel brak (koroški žigec). Pri šestih mesecih mi je prvič glasno poglala zajca okoli hriba. Pri igri in zabavi sem ugotovil, da ima psička izredno razvit voh (nos pravimo kinologi), zato sem poskušal tudi z vlečkami. S psičko

kinološke prireditve, da sem lahko kaj več izvedel o tem uspešnem kinologu. Odločil sem se, da ga bom skušal predstaviti še drugim lovcom v Sloveniji. Zaprotil sem ga za kratek pogovor.

Andrej Zabukovec, povej nam, od kod prihajaš, nekaj o sebi in o svoji kinološki poti.

Sem skromen lovec, dolgoletni vodnik lovskih psov, prihajam pa iz Sodražice.

Že kot otrok sem bil navezan na naravo, saj sem bil doma na kmetiji. Pri sosedih so imeli kratkodlakega istrskega goniča, zato sem večkrat zahajal k njim in poslušal lovska in kinološka doživlja. Sosea sem poslušal z odprtimi usti, še posebno takrat, ko je pripovedoval, kako mu pes glasno požene zajca in ga z glasno gonjo usmeri pred puško. Že takrat se si postavil cilj, da bom postal lovec. Pozneje sem svojo ljubezen do narave dušil z lovom in ribolovom. V ribiško družino sem se vpisal pri 19. letih, leta 1993 pa sem se včlanil v LD Sodražica. Ko sem poizvedoval o naši rodbini, sem ugotovil, da se je tudi kar nekaj mojih prednikov uspešno ukvarjalo z lovom.

Ko sem si ustvaril družino in dom, sem ocenil, da je napočil čas, da uresničim svoje sanje; da si nabavim svojega psa – goniča. V Kočevju sem cele štiri ure kupoval in nazadnje le izbral psičko Adaro, pasme brandel brak (koroški žigec). Pri šestih mesecih mi je prvič glasno poglala zajca okoli hriba. Pri igri in zabavi sem ugotovil, da ima psička izredno razvit voh (nos pravimo kinologi), zato sem poskušal tudi z vlečkami. S psičko

sem opravil telesno oceno in PNZ in prepotoval Slovenijo in sosednje države po raznih razstavah in delovnih preizkušnjah.

Nekje sem zasledil zapis, da je Sodražica zibelka istrskega goniča.

Da, res je. Prvi, ki se je lotil lova s prave strani in z goniči, je bil **dr. Ivan Lovrenčič**, doma iz vasi Zamostec pri Sodražici. Ko sem prebiral zgodovinske zapise in literaturo, sem ugotovil, da so zametki organiziranega lova in kinologije izhajali prav iz moje vasi, na kar sem še posebno ponosen.

Leta 1905 je Ivan Lovrenčič v Sodražici ustanovil psarno Podgorsko za istrske goniče in njegova zasluga je tudi mednarodno priznanje dveh domačih pasem (kratkodlakega in resastega istrskega goniča) ter da se je pomembnost lovskega psa na lovu vedno bolj večala. Iz Lovrenčičevih zapiskov je tudi razvidno, da so istrske goniče vzrejali že v času Ribniškega lovskega kluba (1894) in še pred njim.

Sodražica je dala slovenskemu lovstvu in kinologiji vrsto odličnih mož, ki so vsak v svojem času in različnih priložnostih odločilno vplivali na razvoj lovstva in lovske kinologije. Pa ne le v Sodražici in v širšem slovenskem prostoru, tudi širše.

Glede tega, kar pripoveduješ, me zanima, kako imate urejeno kinologijo v tvoji matični lovski družini oz. v Sodražici?

Ko sta s kinološkim delom prenehala **Adolf Ivanc** in **Janko Lavrič**, so za delo poprijeli **Virant, Bartol**, brata **Vesel, Mivšek** in **Škulj**. Po letu 1978 je lovska kinologija nazadovala, tako da smo skoraj ostali brez avtohtonih istrskih goničev. Leta 1994 smo številčnost povečali na 4 istrske goniče, 1 brak-jazbečarja in 1 bavarskega barvarja.

Da lovska družina nima posebnega posluha za kinologijo, je dovolj jasan dokaz tudi to, da nimamo svojega kinološkega pravilnika. Sedanji kinološki pravilnik je pripravil IO LKD Kočevje z namenom, da bi vsa kinologija na območju ZLD Kočevje potekala enotno. Obstreljeno divjad iščemo z izposojenimi vodniki in psi iz sosednje lovske družine. Po vsej verjetnosti si bo v prihodnosti morala lovska družina izposojati pse celo za brakade. Kljub vse-

Andrej Zabukovec s svojo brandel brakinjo Adaro; v ozadju so pokali, ki sta jih dosegla na mnogih kinoloških prireditvah.

Foto: J. Krivec

mu imamo trenutno v naši lovski družini 10 psov, ki pa žal, niso vsi lovsko uporabni.

Odločil sem se, da se bom preizkusil tudi v kinološkosodniškem delu, zato bom prihodnje leto začel stažirati kot pripravnik za delo psov po krvnem sledu.

V reviji Lovec in Kinolog pa tudi v drugih revijah, ki malo »dišijo« po lovstvu in kinologiji, sem že opazil tvoje uspehe s psi. Omeni vsaj največje.

Uspehov oziroma prvaštev, ki sem jih dosegel, je veliko. Z Adaro sem sodeloval na razstavah in na delovnih preizkušnjah, in sicer tako doma kot v tujini: od Portoroža, Ljubljane, Maribora, Grosupljega, Suhe krajine, Hrušice do Gradca, Innsbrucka, Bratislave ipd. Dosegla sva 10 x CAC, 7 x CACIB, 10 x BOB, Ch. I. SLO, Ch. International, avstrijski dvojni Ch., Euro Ch. 2003 itn. Ogromno je pravzaprav tega, vsega se tudi trenutno ne spomnim; veliko je bilo dela in odrekaj, toda ni mi žal.

Moje mnenje in želja je, da bi bilo še veliko podobnih Andrejev Zabukovcev v naši slovenski lovski kinologiji.

Z A. Zabukovcem sem se pogovarjal – **Jani Krivec.**

Izšla je prva številka revije Ptičarji

Na oživitvenem Občnem zboru Društva ljubiteljev ptičarjev, ki je bil 10. 5. 2003 v Gornji Radgoni, si je vodstvo med novimi nalogami zadalo tudi nalogo izdajanja društvenega glasila. Le-to naj bi izhajalo po potrebi, enkrat ali dvakrat na leto, še posebno pomembno vlo-

go pa bi revija odigrala pri širjenju statističnega strokovnega gradiva za vse pasme ptičarjev med članstvo. To bi bil prikaz dosežkov psov in njihovih vodnikov na različnih uporabnostnih tekmovanjih doma in v tujini ter poglobljenih strokovnih razlag in razprav s specialnega področja ptičarske kinologije. Za takšno vsebino v reviji bo poskrbela Vzrejna komisija DLP.

Konec minulega leta je res izšla že prva številka **Ptičarji**, ki so jo dobili vsi člani društva, ki so plačali letno članarino. Uvodne besede je napisal predsednik društva **Blaž Krže**, ki je med drugim poudaril, da v evropskem kmetijstvu nastajajo velike spremembe; kmetijstvo postaja prijaznejše do narave, spremembe pa so v prid prizadevanjem lovske organizacije za revitalizacijo male divjadi vseh vrst. S takšnim sonaravnim kmetijstvom in tudi lovstvom, ki bo s pomočjo novega Zakona o divjadi in lovstvu zagotavljalo preudarno trajnostno izkoriščanje naravnih dobrin (v našem primeru male pernate in dlakaste divjadi), pa nastajajo v najnovejšem času tudi povsem nove razmere za vzrejo in vodenje ptičarjev ter za poglobljeno strokovno kinološko delo, ki bo potekalo v okviru oživiljenega DLP in Vzrejne komisije za ptičarje.

Saša Volarič je za to številko napisal poročilo o lanski širši poljski preizkušnji (Sežunovem memorialu), sledi članek **Franca Turnška** o tekmovanju za pokal svetega Huberta, **Vojko Pirher** je prispeval povzetek o Hegevaldovi preizkušnji za nemške žimavce iz Münsterlanda/Dragau, **Dragan Zemljč** je opisal, kako je potekala 21. mednarodna preizkušnja IKP za nemške kratkodlake ptičarje iz Kerpna. **Alenka Pokorn** je v tej številki predstavila pasmo škotskega ali gordon setra. Nato sledijo natančni strokovni statistični podatki in progenotestne analize psov, ki so jih pripravili kinološki sodniki (po pasemskih skupinah). V tej številki boste našli tudi program kinoloških prireditev za letos.

Prva številka **Ptičarji** je izšla, glede na skromne finančne možnosti, tudi v skromnejši črno-beli obliki. Vendar pa izžareva trdno voljo in hotenje novega vodstva, da delo ožje skupine strokovnjakov čim bolj približa svojemu članstvu in mu tudi na tak način posreduje vse potrebne informacije in željo, da bi tudi v prihodnje želeli redno poročati o

svojem delu. Vodstvu društva je treba le čestitati, še posebno uredniku **Saši Volariču**, ki je kot urednik verjetno najbolj zaslužen, da je ob pomoči nekaj sponzorjev in Tiskarne Janežič revija izšla po napovedih (v nakladi 150 izvodov). Vsaj nekateri z zanimanjem in nestrpnostjo čakamo tudi že drugo številko, ki naj bi izšla po nekaj mesecih.

Boris Leskovic

Lovec, ki skrbi, da je drugim lepo

Slovenski lovci smo doma in tudi v zamejstvu znani, da z vso odgovornostjo skrbimo za naravo in divjad, da znamo negovati stoletne lovske šege in navade, da smo priznani kinologi, da vedno raje pojemo in igramo na lovski rog, da smo v minulih desetletjih z veliko vneto in odgovornostjo gradili tudi številne lovske bivake, koče in domove. Ob tem pa je pohvalno, da vse, kar smo z velikim odrenkanjem in prostovoljnimi delom zgradili, znamo bolj ali manj tudi koristiti.

Tudi **LD Mislinja**, ki bo letos praznovala 50-letnico obstoja, je leta 1969 na Zaveršah – na Šentvidu nad Mislinjo – zgradila lep lovski dom, v katerega poleg lovcev radi zahajajo tudi okoliški občani in kmetje. Idilični lovski dom je odprt vse leto, tako da lovci z njim nimajo stroškov. Še več, lovski dom jih namreč vsako leto brezplačno pogosti kar nekajkrat.

»Mislinjski lovci smo do leta 1970 imeli tudi lovsko kočo na Ponikvi, kjer sem bil gospodar osem let. V lovskem domu na Zaveršah pa sem gospodar že več kot 18 let. Tu na Šentvidu se

Foto: A. Krebl

Alojz Šertel iz LD Mislinja s svojim istrskim kdl. goničem. Najbolj ponosen je, da je vseh 42 let lovskega staža tudi vodnik lovskega psa.

počutim domače, saj sem mnoge Šentvidčane spoznal že ob gradnji lovskega doma«, je začel pripovedovati prijazen **Anton Šertel**, član LD Mislinja. »Čeprav vsa leta skrbim in se trudim, da se moji lovski prijatelji in drugi v domu počutijo dobro, so mi v minulih 42 letih, toliko časa sem lovec, zaupali tudi razne funkcije v naši LD. Tako sem bil kar 26 let praporščak, 28 let revirni vodja in kinolog. Že 17 let sem tudi prevzemnik divjačine. Najbolj ponosen pa sem, da sem vsa leta tudi vnet vodnik lovskega psa.« je končal pogovor **Anton Šertel**.

Franč Rotar

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/II, 17. 3., 17. 3., Katarina Lindič, Ambrus 61, 1303 Zagradec.

O: 5/I, m: 4/II, 29. 3., Zdravko

Garmut, Sp. Kapla 35, 2362

Kapla.

O: 5/I, m: 4/II, 25. 1., Valter

Grizonič, Gažon 68, 6274

Šmarješke Toplice.

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/I, 10. 2., Tomaž

Beltram, Podmrak 12, 5290

Sempeter pri Gorici.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 5/II, 17. 4., Ivan

Vrankar, Žerjalova 10, 1210

Ljubljana.

O: 5/I, m: 4/I, 2. 4., Igor

Podgoršek, Smlednik 65, 1216

Smlednik.

O: 5/I, m: 4/II, 31. 3., Zdravko

Kovačič, Žagarjeva 5, 5220

Tolmin.

O: 5/I, m: 5/I, 4. 4., Adolf

Zupanek, Češminova 27, 1230

Domžale

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 4/I, 19. 4., Brane

Lazič, Suhor 1/a, 8350 Dol.

Toplice.

Beagle (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 12. 4., Tone

Navodnik, Kotlje 90, 2394

Kotlje.

Bosanski barak (GBb):

O: 4/II, m: 5/I, 16. 3., Matevž

Pavlovič, Log 63, 3252
Rogatec.

Istrski. kdl. goniči (SLRGik):
O: 5/I, m: 5/I, 13. 4., Branko
Pajnič, Bukovica 18, 1310
Ribnica.
O: 4/I, m: 5/I, 13. 3., Emil
Bradač, Ambrus 64, 1303
Zagradec.

Resasti istrski goniči:
O: 5/I, m: 5/I, 19. 4., Jože
Mahne, Bač pri Materiji 9/a,
6242 Materija.
O: 5/I, m: 5/I, 19. 3., Stojan
Plešinger, Hotična 1/a, 6242
Materija.
O: 5/I, m: 5/I, 20. 2., Anton
Raspet, Vojkova 12, 5282
Cerkno.

Posavski goniči (SLRGp):
O: 5/I, m: 5/I, 25. 4., Lado
Razstresen, Lučine 32, 4224
Gorenja vas.
O: 5/I, m: 5/I, 24. 4., Vinko
Močnik, Pot v Čelo 29, 5282
Cerkno.
O: 5/I, m: 5/I, 8. 4., Blaž Lupše,
Drensko Rebzo 5, 3261 Lesično.

Brak-jazbečarji (SLRBj):
O: 4/I, m: 4/III, 27. 3., Mitja
Cebin, Prešernova 26, 1330
Kočevje.
O: 5/I, m: 5/II, 11. 4., Boris Žele,
Pod Primožem 20/b, 6257
Pivka.
O: 5/I, m: 4/I, 26. 3., Andrej
Vegol, Kočorija 5, 8311
Kostanjevica na Krki.
O: 5/I, m: 4/II, 4. 4., Jože Renar,
Cesta talcev 2, 1370 Logatec.

Nemški gonič (SLRNg):
O: 4/I, m: 5/I, 14. 4., Martin
Gobec, Sotelska 54, 3250
Rogaška Slatina.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):
O: 5/I PZP, 46 t; JZP 166 t.; m:
4/II PZP 45 t, ŠPP 195 t., 7. 4.,
Žarko Skomina, Prvačina 138,
5297 Prvačina.
O: 5/PZP 46 t, ŠPP 200 t., m:
4/PZP 55 t, JZP 167 t., 5. 4.,
Andrej Božič, Velika vas 23/a,
8273 Leskovec.

Zlati prinašalci (SLRGR):
O: B, m: B, 27. 2., Sebastijan
Leben, Ilirska 4, 5220 Tolmin.
O: A tuj plemenjak, m: 5/VPR,
23.3., Matej Hočvar, Završje
17, 1261 Dobrunje.
O: I/LPPR, m: B/VOR II., 21. 3.,
Andreja Rok, Gortanova 20,
5000 Nova Gorica.
O: I/ISP, m: 5/PNZ, 26. 3., Tone

Hočvar, Podmolnik, Završje
17, 1261 Dobrunje.
O: 5/II, m: B, razred, 12. 3.,
Miran Kolenc, Sp. Roje 2, 3311
Sempeter.
O: 5/I, m: 5/I, 11. 3., Tone
Hočvar, Podmolnik, Završje
17, 1261 Dobrunje.
O: tuj plemenjak, m: B/VPR,
12. 3., Matej Hočvar, Završje
17, 1261 Dobrunje.
O: 5/PNZ I., m: 5/I, 8. 3., Tone
in Milena Hočvar, Podmolnik,
Završje 17, 1261 Dobrunje.

Labradorci:
O: 5/LPP-R, m: 5/LPP-R, 2. 2.,
Demis Vergilas, Kolomban 77,
6280 Ankaran.

**Gladkodlaki prinašalci (SLR-
FCR):**
O: 5/I, m: B, 13. 3., Karmen
Jelen, Gomilsko 29 a, 3303
Gomilsko.
O: 5/I, m: B, 14. 3., Franc
Rutar, Na Griču 57, 4000 Kranj.

Koker španjeli (SLRKš):
O: 5/I, m: 5/I, 4. 3., Dragica
Rezar, Kozje 186, 3260 Kozje.

Špringer španjeli (SLRšš):
O: 4/120 t.I., m: 5/107 t. I., 20.
4., Branko Bajec, Štrihovec 75,
2212 Šentilj.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 4., Alojz Šola,
Dragomer, V Loki 10, 1351
Brezovica.
O: 5/I, m: 5/II, 8. 3., Pavel
Štefin, Grabrijanova 2, 5271
Vipava.

Nemški prepeličarji (SLRPr):
Rjavci:
O: 5/I, m: 5/II, 24. 3., Gregor
Prešern, Dol. Kronovo 4, 8220
Šmarješke Toplice.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 2., Janež
Zupet, Škocjan 13, 8275 Škocjan.
O: 5/I, m: 5/I, 10. 4., Matjaž
Roter, Gradiška 2 a, 2211
Pesnica.
O: 5/I, m: 5/I, 21. 3., Rudi
Plavec, Loperšice 23, 2270
Ormož.
O: 5/I, m: 4/I, 16. 3., Vinko
Otošec, Vrbje 10, 3310 Žalec.
Serci:
O: 5/I, m: 5/I, 10. 4., Radovan
Žigon, Sp. Škofije 70/c, 6281
Škofije.
O: 5/I, m: 4/II, 14. 4., Boris
Čater, Zadobrova 100, 3211
Škofja vas.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 4., Aleš Vrečko,
Hmelina 2/a, 2360 Radlje ob
Dravi.

3. 3. 2004

Kinološka zveza Slovenije

telinko (zgodovinsko), kal. 16-
16. Tel.: 041-677-544.

Prodaj boroveljsko bokarico (Borovnik), kal. 12/7 x 65
R, z menjalnimi cevmi 12/12 in
str. daljnogledom Habicht 6 x
42. Tel.: 040-625-299.

Prodaj 2 mlada samčka pasme
epagneul breton, odličnih
delovnih staršev. Tel.: 040-291
308.

Prodaj trap puško FN in
rusko enostrelni risanico prela-
mačo, kal. .308 Win. Tel.: 041-
954-080.

Prodaj uvoženo nemško
žimavko (ptičarko) z odlično
telesno oceno in l. n. r., staro 19
mesecev. Tel.: 031-306-001.

Prodaj karabinko Reming-
ton, kal. 7 mm Rem. Mag., s str.
daljnogledom Zeiss diavari.
Puška je gravirana, kopito z
rezbarijami. Tel.: 041-682-064.

Ugodno prodaj dvogled
Swarovski 7 x 42, **več muflon-**
nih samcev (od 3 do 7 let) za
odstrel ali nadaljnjo rejo ter **ba-**
varskega krvosledca, stare-
ga 3 leta, z odlično telesno
oceno. Tel.: (05) 766-84-85.

Prodaj nočni daljnogled
Buschnell Safari 2, z dvosto-
penjskim IR reflektorjem. Mo-
nokular, povečava 2,5-krat, ob-
jektiv 42 mm. Odličen je za
nočno opazovanje in ocenjeva-
nje divjadi s preže. Tel.: 041-
774-592.

Sprejemam naročila za mla-
diče pasme nemški prepeličar
serec. Starša sta ocenjena z
oceno 5/I. Leglo pričakujemo
10. 4. 2004. Radovan Žigon; (05)
65-49-495.

Prodaj šibrenico CZ, kal.
12-12; tel.: (02) 703-42-96.

Prodaj boroveljsko bokarico,
kal. 16/7 x 65 R, z novim
str. daljnogledom Zeiss 1,5-6 x
42 in s kopitom za levičarja ter
vložno cevjo 20 cm, kal. .22
Mag. (cena 600.000 sit). Prodaj
tudi **karabinko** Mauser, kal. 6
PPC, s kopitom za levičarja, no-
vim str. daljnogledom Zeiss
3-9 x 42. Puška je kot nova
(cena 300.000 sit). Nujno! Tel.:
041-561-932.

Kupim knjigo št. 2 (Lovčeva
žena) iz zbirke Zlatorogova
knjižnica. Tel.: 031-673-243.

Prodaj nov str. daljnogled
Zeiss 6 x 42. Cena 90.000 sit.
Tel.: 041-200-988.

Prodaj bock kombinirko,
kal. 12/7 x 65 R, brez str.
daljnogleda, in **vložno cev**,
kal. 5,6 x 36 R. Tel.: 031-635-261.

Prodaj leglo kratkodlakih
jazbečarjev, poleženih 12. 2.
2004. Psička je v delu in po tele-
su odlično ocenjena, samec
večkratni avstrijski prvak na
mednarodnih razstavah in zma-
govalec na tekmovanjih v delu.
Tomaž Beltram, Podmark 12,
5290 Sempeter pri Gorici; tel.:
040-578-444.

Gumbi iz jelenje roževine
za lovske kroje in lovske
jope. Izdeluje Anton Intihar,
Kamnik pod Krimom 8/a,
1352 Preserje. Tel.: (01) 36-
31-293.

Kupim dobrega psa za lov
na poljskega zajca, starega
največ 3-4 leta, in **še enega za**
lov na divje prašiče (speciali-
sta). Oba psa morata imeti od-
ličen nos, iskati blizu in goniti na
kratko. Nikakor ne smeta goniti
smradi. Ne ponujajte mi srednje
uporabnih psov! Zahteval bom
obvezen preskus v mojem lo-
višču. Tel.: 041-810-155.

Izdelujem gamsove čope
(divji prašič, jelen, jazbec). In-
formacije po tel.: (04) 514-11-81
ali 041-819-231.

Izdelam vam valilnice za
ptice duplarice (več vrst). Mon-
tiram tudi lovske trofeje na
podložne deščice iz naravnega
lesa. Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj lepo ohranjeno Suh-
lovo tricevko, kal. 12-12/7 x
65 R, s str. daljnogledom Swa-
rovski 4 x 42. Tel.: 031-879-996.

Prodaj mladiče brak-jaz-
bečarje. Leglo 10. 2. 2004.
Starši so odlični prašičarji in
krvosledci. Tel.: 031-427-499 ali
(07) 30-48-432, popoldan.

Prodaj lovski kraj št. 54 in
bokarico Super Brno, kal. 12/7
x 65 R, s str. daljnogledom. Tel.:
041-533-822.

Ugodno prodaj češko risa-
nico, kal. 7 x 64, s str. dalj-
nogledom 4 x 32 Zeiss Jena
(suhlska montaža). Tel.: 041-
487-332 ali 031-307-595.

Prodaj leglo bavarskih
barvarjev, poleženih konec
februarja. Mladiči so potomci
staršev (češko-slovaška vzrejna
linija), katerih predniki so vsi

Mali oglasi

Prodaj nemško prepeličar-
ko serko; leglo 21. 11. 2003,
vrhunskih staršev. Tel.: (05)
366-15-76.

Prodaj posavske goniče,
stare 4 mesece. Starša imata
oceni 5/I. Tel.: 070-680-162.

Prodaj dalmatinko, staro 5
mesecev. Tel.: 070-680-162.

Prodaj 50 kosov srnjačjih
in jelenjih rogovij (trofej).
Tel.: 031-253-899.

Ugodno prodaj vezane let-
niške revije Lovca (1951-2003).
Tel.: (02) 522-17-37.

Prodaj novo, še neuporablj-

no češko bokarico Brno 502/3,
kal. 12/7 x 65 R, z montiranim
strelnim daljnogledom Habicht
8 x 56 (suhlska montaža). Tel.:
041-677-544.

Prodaj odlično ohranjeno re-
petirko Sava-Kranj, lepo gravi-
rano in z montiranim str. dalj-
nogledom Habicht 6 x 42 – suhlska
montaža. Tel.: 041-677-544.

Prodaj novo, neuporabljano
repetirko nemške firme An-
schütz, kal. 5,6 mm, tip 1416
DKV, z montiranim str. dalj-
nogledom. Tel.: 041-677-544.

Prodaj popolnoma obnov-
ljeno belgijsko šibrenico pe-

PROTEKTAS Group

Vabimo vas tudi, da postanete član kluba PROTEKTAS Group. Kot član ekskluzivnega kluba PROTEKTAS Group boste imeli številne ugodnosti pri nakupu kvalitetnih izdelkov za varnost, brezplačno svetovanje, izdelavo elaborata varnosti vašega stanovanja, hiše in številne druge ugodnosti.

Kako postati član ekskluzivnega kluba PROTEKTAS Group in kakšnih ugodnosti boste kot član deležni, lahko izveste v posebni članski predstavitvi, ki vam jo z veseljem brezplačno pošljemo na vaš naslov. Pokličite nas (01/252-72-17), zaupajte nam naslov in brezplačno boste prejeli vstopnico v ekskluzivni klub novih dimenzij varnosti!

e: info@zakleni.com i: www.zakleni.com t: 01 252 72 17

APRIL

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navtič.)	
	vzide	zaide	začet. konec	
1. Če	14:45	5:19	6:42 19:31	5:35 20:38
2. Pe	15:58	5:44	6:40 19:32	5:33 20:39
3. So	17:13	6: 6	6:38 19:33	5:31 20:41
4. Ne	18:29	6:25	6:36 19:34	5:29 20:42
5. Po	19:47	6:45	6:34 19:36	5:27 20:44 ☺
6. To	21: 8	7: 5	6:32 19:37	5:25 20:45
7. Sr	22:32	7:28	6:30 19:38	5:22 20:47
8. Če	23:55	7:56	6:28 19:40	5:20 20:48
9. Pe	-----	8:33	6:27 19:41	5:18 20:50
10. So	1:15	9:20	6:25 19:42	5:16 20:51
11. Ne	2:25	10:21	6:23 19:44	5:14 20:53
12. Po	3:21	11:32	6:21 19:45	5:12 20:54 ☺
13. To	4: 3	12:48	6:19 19:46	5:10 20:56
14. Sr	4:35	14: 5	6:17 19:48	5: 8 20:57
15. Če	5: 0	15:20	6:16 19:49	5: 6 20:59
16. Pe	5:20	16:32	6:14 19:50	5: 4 21: 0
17. So	5:38	17:42	6:12 19:52	5: 2 21: 2
18. Ne	5:55	18:50	6:10 19:53	5: 0 21: 4
19. Po	6:13	19:58	6: 8 19:55	4:58 21: 5 ☺
20. To	6:31	21: 6	6: 7 19:56	4:56 21: 7
21. Sr	6:52	22:14	6: 5 19:57	4:54 21: 8
22. Če	7:17	23:20	6: 3 19:59	4:52 21:10
23. Pe	7:48	-----	6: 1 20: 0	4:50 21:12
24. So	8:28	0:23	6: 0 20: 1	4:48 21:13
25. Ne	9:15	1:20	5:58 20: 2	4:46 21:15
26. Po	10:12	2: 8	5:56 20: 4	4:44 21:17
27. To	11:16	2:48	5:55 20: 5	4:42 21:18 ☺
28. Sr	12:25	3:20	5:53 20: 6	4:40 21:20
29. Če	13:36	3:46	5:52 20: 8	4:38 21:22
30. Pe	14:49	4: 8	5:50 20: 9	4:36 21:23

GOMOLJI TOPINAMBURJA

Tudi letos vam lahko od sredine aprila naprej dobavimo gomolje topinamburja (ameriški sladki krompir) po 150 sit + DDV/ kg franco, lovišče Žitna gora oziroma Ljubljanski vrh. Za pošiljanje po železnici računamo tudi stroške embalaže in transporta.

Najmanjša naročena količina je 50 kg.

Ponudba velja v okviru možnih količin. Pošljite nam naročilnico z natančnim naslovom ali pa se dogovorite o osebnem prevzemu.

Topinambur je idealna krmna in re-mizna rastlina.

Naročila sprejemamo po faksu (01) 24-10-926 ali po telefonu (01) 24-10-926

Strokovne službe LZS

ZVEŽEMO vam letnike re-vije Lovec.
Cena 2000–2400 sit/letnik.
KNJIGOVEZNICA Vojko Zdešar, s.p.
Vrhovci VI/1, 1000 Ljubljana
GSM: 041/326-351

preizkušeni po naravnem krvnem sledu. Tel.: 041-343-373.

Prodaj Suhlovo tricevko, kal. 12 – 12 / 7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 2,2 – 9 x 42. Tel.: (01) 787-00-61.

Naprodaj imam še dve kdl. ptičarki, potomki zelo dobrih delovnih (in tudi lepi po zunanosti) staršev. Poleženi sta bili 19. 2. 2004. Vladimir Kobal, Ajdovščina; tel.: 041-562-445 ali (05) 366-23-21.

Prodaj zelo dobro ohranjeno in malo uporabljano boroveljsko bokarico, kal. 16/ 6,5 x 57 R. Puška ima zelo bogato globoko gravuro in montiran str. daljnogled Zeiss Diavari VM 1,5-6 x 42. Cena po dogovoru. Tel.: 031-800-905.

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Tel.: 00386 (01) 562 13 10

ČAKALNE VREČE IZ LODNA
3/4 JAKNE IZ LODNA
PELERINE IZ LODNA
PUMPARICE IZ LODNA
JAKNE IZ TERMOVELURJA
DELOVNE, VODOODBOJNE,
PODLOŽENE HLAČE
IZ BOMBAŽA
MAJICE IZ BOMBAŽA

BRZANO LOVIŠČE CRNO JEZERO - OTOKAC

CRNO JEZERO

Edinstvena prilika za lovce
v lovski sezoni 2004 - 2005!

Poslednje kopiranje: 10. marec 2004. Poslednja izdaja: 10. marec 2004.

ODSTRELENI PRAČIČI

- 4 divjih pračičev
- 1 srnjak

Poslednje ugodnosti
za lov na močvirju

Naravnost:
Številni vrsti
divjih ptic
Prejemanje prijavi
+386 (0) 1 2400 900
+386 (0) 1 2400 900

Prodaj repetirko, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom in rusko šibrenico, kal. 16-16. Tel.: (02) 803-00 45; 031-596-261.

Prodaj dva akvarela izjemne kakovosti (že uokvirjena) z lovskim motivom (divji petelin in ruševca). Tel.: (01) 519-24-15 ali 041-827-820.

Prodaj karabinko, kal. .243 Win., s str. daljnogledom. Tel.: 041-633-027.

Resnemu kupcu prodaj Land Rover Discovery, 3.5, 4 x 4, 1994, vsa električna oprema, ohranjen, servisiran. Vozilo je primerno za vožnjo po terenu. Tel.: 041-652-600 ali (01) 724-02-08.

Prodaj mladiče pasme resasti jazbečar (o: 5/l, m: 5/l), poležane 11. 2. 2004. Tomaž Ravnjak, Prešernova 9, 2366 Muta; tel.: 041-764-869.

Prodaj posavskega goniča, starega 2,5 leta z opravljenim PNZ in telesno oceno. Tel.: 040-799-340.

Prodaj češko bokarico Brno Super, kal. 12/ 7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss, dobro ohranjeno. Cena 150.000 sit. Tel.: (02) 561-17-43.

Prodaj MK puško Brno – 2, s str. daljnogledom 4 x 20. Cena 30.000 sit. Tel.: (02) 561-17-43.

Prodaj mlade planinske goniče, poležane 20. 2. 2004, vrhunske vzrejne in delovne linije. Psi so vsestransko lovsko uporabni, odlični goniči za divje prašiče, lisice in krvni sled. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031-613-302.

Prodaj vestfalskega brak-jazbečarja, starega 9 mesecev. Tel.: (02) 88-53-314.

LD Gozdnik – Griže prireja

Lovsko strelsko tekmovanje za pokal KS Griže

Tekmovanje bo v **nedeljo, 2. 5. 2004**, pred lovsko kočjo LD Gozdnik - Griže. Udeležile se ga bodo tričlanske ekipe iste LD; strelci bodo streljali na 20 umetnih golobov, in sicer v športnem položaju. Vsak strelec se lahko prijavi dvakrat. Prijave sprejemamo od 8.30 do 12. ure. Vabljeni!

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z Lovsko družino Pšata
organizira

LOKALNO POLJSKO PREIZKUŠNJO ZA PTIČARJE BRITANSKIH OTOKOV (PPA)

Preizkušnja bo 8. maja 2004 v lovišču LD Pšata, kjer bo na dan preizkušnje ob 8. uri v lovskem domu LD Pšata zbor tekmovalcev in sodnikov.

Štartnina: 6.500 SIT (za tujce 35 €). Štartnine vplačajte na TTR Društva ljubiteljev ptičarjev: 02010-0253852458, s pripisom »za PPA 2004«.

Vse dodatne informacije: Andreja Strajnar; tel.: (01) 53-43-112, GSM: 041-484-242.

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro in opravljena PZP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj prav dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo naravnih zasnov. Zadnji rok za prijave: 2. 5. 2004.

Fotokopije obeh strani rodovnika in dokazila o plačilu startnine pošljite na naslov:
DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9/II, 1000 Ljubljana.

bon v vrednosti 5.000
tolarjev

vnovčite pri nakupu varnostne omare za orožje do konca junija!

Varnostno omaro za orožje lahko naročite 24-ur na dan prek elektronske pošte info@zakleni.com ali po telefonu 01/252-72-17 vsak delavnik od 8. do 16. ure.